

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

FUNDUSZE EUROPEJSKIE - DLA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

RAPORT KOŃCOWY

**Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna
projektów Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013
z projektami innych programów krajowych
realizowanych w perspektywie 2007-2013**

WYKONAWCA

BIAŁOSTOCKA FUNDACJA KSZTAŁCENIA KADR

UL. SPÓŁDZIELCZA 8, 15-441 BIAŁYSTOK

TEL. (085) 653 77 00, FAX. (085) 732 95 05

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013

1. Spis treści

1.	Spis treści	1
2.	Wykaz skrótów	3
3.	Streszczenie.....	4
4.	Summary	9
5.	Wprowadzenie	15
5.1	Cel analizy.....	15
5.2	Kryteria badawcze	17
5.3	Pytania badawcze.....	17
6.	Metodologia badania	20
6.1	Opis metodologii badania - wstęp	20
6.2	Techniki badawczo-analityczne.....	23
6.2.1	Analiza dokumentów (ang. Desk Research)	23
6.2.2	Indywidualne Wywiady Pogłębione	23
6.2.3	Zogniskowane wywiady grupowe	24
6.2.4	Case study	24
6.2.5	Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny - CATI	24
6.3	Metody stosowane w fazie analizy i oceny	25
6.3.1	Analiza przyczynowo-skutkowa	25
6.3.2	Benchmarking	25
6.3.3	Analiza SWOT	25
6.3.4	Panel ekspertów.....	26
7.	Wyniki badania.....	29
7.1	Pojęcie komplementarności.....	29
7.2	Stan komplementarności RPOWP	35
7.3	Analiza komplementarności wewnętrznej RPOWP	47
7.3.1	Potencjalna komplementarność wewnętrzna w ramach RPOWP	47
7.3.2	Priorytetowe obszary komplementarności	50
7.3.3	Mapa projektów komplementarnych	53
7.4	Analiza komplementarności zewnętrznej RPOWP	59
7.4.1	Potencjalna komplementarność RPOWP z programami operacyjnymi perspektywy 2007-2013	61
7.4.2	Priorytetowe obszary komplementarności	84
7.4.3	Mapa projektów komplementarnych	88
7.5	Mechanizmy zapewniania komplementarności w innych programach operacyjnych perspektywy 2007-2013.....	96
7.5.1	Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych	96
7.5.2	Wniosek o dofinansowanie projektu	96
7.5.3	Kryteria wyboru projektów	98
7.5.4	Koordinacja instytucjonalno-systemowa	100
7.5.5	Informacja i promocja	101
7.6	Mechanizmy zapewnienia komplementarności RPOWP	102

7.6.1	Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych.....	102
7.6.2	Pole we wniosku o dofinansowanie projektu	103
7.6.3	Kryteria wyboru projektów	105
7.6.4	Zawężony zakres tematyczny konkursów	111
7.6.5	Koordinacja instytucjonalno-systemowa	111
7.6.6	Informacja i promocja	113
7.6.7	Ocena mechanizmów zapewniania komplementarności	115
7.7	Cross-financing	116
8.	Podsumowanie.....	117
9.	Wnioski i rekomendacje.....	131
10.	Aneksy	136
	Analiza SWOT	136
	Studium przypadku nr 1	137
	Studium przypadku nr 2	140
	Studium przypadku nr 3	142
	Studium przypadku nr 4	145
	Literatura.....	147
	Spis wykresów	149
	Spis tabel	151
	Wyniki badania CATI	152

2. Wykaz skrótów

Skrót / Oznaczenie	Znaczenie
Zamawiający	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego Departament Zarządzania RPO
Wykonawca	Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
Desk Research	Badania ze źródeł wtórnych
CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interview)	Badania kwestionariuszowe wspomagane telefonicznie
FGI (ang. Focus Group Interview)	Zogniskowany Wywiad Grupowy
IDI (ang. Individual In-Depth Interview)	Indywidualny Wywiad Pogłębiony
ITI (ang. Individual Telephone Interview)	Indywidualny Wywiad Pogłębiony Telefoniczny
RPOWP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PROW	Program Rozwój Obszarów Wiejskich
PO RPW	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
PO IiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO EWT	Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
IZ	Instytucja Zarządzająca
IP	Instytucja Pośrednicząca
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

3. Streszczenie

CEL BADANIA

Celem badania była dogłębna i wszechstronna weryfikacja zagadnienia komplementarności projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej - z projektami programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w szczególności: regionalnego komponentu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Rozwój Obszarów Wiejskich, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 wraz ze stworzeniem mapy projektów komplementarnych w poszczególnych obszarach RPOWP, podaniem "dobrych praktyk" w zakresie projektów komplementarnych i efektów synergicznych oraz wskazaniem najefektywniejszych mechanizmów zapewniających, koordynujących i monitorujących ten aspekt.

METODOLOGIA BADANIA

Dane, na podstawie których opracowano wnioski i rekomendacje, pozyskano w wyniku zastosowania następujących metod i technik badawczych:

- Analiza dokumentów;
- Kwestionariuszowe wywiady CATI;
- Indywidualne Wywiady Pogłębione;
- Zogniskowane Wywiady Grupowe;
- Studia przypadków;
- Panel ekspertów;
- Analiza przyczynowo-skutkowa;
- Benchmarking;
- Analiza SWOT.

STAN KOMPLEMENTARNOŚCI RPOWP

Komplementarność stanowi jedną z kluczowych zasad realizacji polityki wspólnotowej i ma służyć osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych. Problem komplementarności stanowi duże wyzwanie dla IZ/IW programów operacyjnych perspektywy 2007-2013, które dotychczas były skoncentrowane na jak najszybszym wydatkowaniu środków, a nie na zapewnieniu komplementarności i synergii. Na tle innych programów stan komplementarności oraz zakres mechanizmów wykorzystywanych przez RPOWP należy ocenić pozytywnie, choć istnieje szereg możliwości poprawy sytuacji w tym zakresie. Zidentyfikowano i wskazano wiele przykładów dobrych praktyk projektów komplementarnych, zarówno wewnętrznie, jak i zewnętrznie.

W trosce o określenie stopnia występowania komplementarności RPOWP IZ zapewniła realizację badania obejmującego analizę wszystkich wniosków o dofinansowanie przyjętych do realizacji do końca 2010 r. W oparciu o przeprowadzoną analizę stwierdzono, że w przypadku 202 wniosków wypełniono pole III.6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych wykazując powiązania z innymi projektami. Najczęściej wskazywano projekty powiązane w Działaniach 2.1 Rozwój transportu drogowego i 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska. Najrzadziej natomiast w Działaniu 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom i 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, co wydaje się być zrozumiałe z uwagi na charakter tych dwóch działań, których głównym celem jest podniesienie

konkurencyjności podlaskich przedsiębiorstw i to, że ze wsparcia korzystają rywalizujące o rynek firmy.

We wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wskazywali najczęściej projekty powiązane finansowane ze środków programów operacyjnych perspektywy 2004-2006 oraz programów przedakcesyjnych. Najczęściej występowała więc komplementarność międzyokresowa. Nieco rzadziej mieliśmy do czynienia z komplementarnością międzyprogramową w ramach programów realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz komplementarnością wewnętrzną.

KOMPLEMENTARNOŚĆ WEWNĘTRZNA

W 34 wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wykazali komplementarność wewnętrzną. Spośród tych Beneficjentów trzech wykazało powiązania z 2 projektami finansowanymi ze środków RPOWP. Największa liczba projektów komplementarnych pojawiła się w ramach Działów 4.1, 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu oraz 2.1 Rozwój transportu drogowego. W 28 przypadkach mamy do czynienia z komplementarnością problemową, a w 7 z geograficzną (głównie w przypadku projektów drogowych). W większości wskazywano na projekty realizowane przez tego samego Beneficjenta - 19 przypadków. W raporcie zaprezentowano różne rodzaje projektów komplementarnych wewnątrznie wraz z przykładami.

Spośród 181 Beneficjentów objętych badaniem CATI, 27 odpowiedziało, że ich projekty są komplementarne wewnątrznie. Największą liczbę projektów powiązanych wskazali Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działów 5.1 Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska, 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom i 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu. Żaden tego typu projekt nie wystąpił w Działaniach 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności, 1.3 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu, 2.2 Rozwój transportu lotniczego, 3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej oraz 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska. Ponad połowa respondentów odpowiedziała, że projekt komplementarny był realizowany w ramach tego samego działania. 31,58% respondentów realizowało projekty komplementarne z projektem z tego samego priorytetu RPOWP. Tylko 15,79% badanych wskazało, że były to przedsięwzięcia finansowane z innego priorytetu. Respondenci, określając typ komplementarności projektów, równie często wskazywali projekty komplementarne problemowo, które miały na celu rozwiązanie tego samego problemu, jak i projekty komplementarne geograficznie (realizowane na tym samym obszarze).

Jednym z celów badania było określenie istotności występowania komplementarności w poszczególnych obszarach programu. Potencjalnie komplementarność może zaistnieć pomiędzy dowolnymi dwoma priorytetami, czy też działaniami RPOWP. W Macierzy priorytetów komplementarności wewnętrznej RPOWP zaznaczono obszary, w których zgodnie z oceną ekspercką może potencjalnie wystąpić komplementarność, jednocześnie określono stopień istotności poszczególnych obszarów. Analiza wykazała, że obszary, gdzie zapewnienie komplementarności jest najbardziej istotne to przede wszystkim inwestycje drogowe, społeczeństwo informacyjne, turystyka (w zakresie Działania 3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej) oraz infrastruktura ochrony środowiska.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ZEWNĘTRZNA

W oparciu o analizę wniosków o dofinansowanie stwierdzono, że 174 Beneficjentów wykazało w nich komplementarność zewnętrzną. Najczęściej byli to Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działów 2.1 Rozwój transportu drogowego, 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji, 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu i 5.2 Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska. Natomiast najmniejsza liczba projektów komplementarnych wystąpiła

w Działaniach 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom i 3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej, czyli w obszarach wsparcia obejmujących przedsiębiorców. We wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wskazywali najczęściej projekty powiązane finansowane ze środków programów operacyjnych perspektywy 2004-2006 oraz programów przedakcesyjnych. Zatem w większości wypadków występowała komplementarność międzyokresowa. W przypadku okresu programowania 2007-2013 najczęściej wymieniano projekty komplementarne realizowane ze środków PO KL, odsetek tych projektów wyniósł 45,45%. Natomiast 18,18% stanowiły projekty ze środków PO RPW, a 16,36% PO IiŚ.

Wyniki analizy wniosków zostały potwierdzone badaniem CATI, w którym 49 respondentów stwierdziło, że realizuje projekty komplementarne zewnętrznie. Projekty komplementarne w 24% przypadków były finansowane ze środków programów operacyjnych poprzedniej perspektywy. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły projekty współfinansowane ze ZPORR, zdarzyły się jedynie pojedyncze przypadki projektów z innych programów operacyjnych z wyjątkiem SPO Transport i SPO Ryby. Projekty realizowane przy udziale środków programów operacyjnych obecnego okresu programowania stanowiły 10,67% projektów komplementarnych. Znalazły się wśród nich 3 projekty z PO EWT, 2 projekty z PO KL oraz po jednym z pozostałych programów operacyjnych. Poproszeni o określenie typu komplementarności Beneficjenci nieco częściej wskazywali na komplementarność geograficzną, która dotyczyła w zdecydowanej większości tej samej miejscowości lub gminy, niż na komplementarność problemową.

W wyniku analizy zapisów znajdujących się we wnioskach o dofinansowanie można wymienić kilka obszarów, w których najczęściej występowała komplementarność z projektami realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PO RPW, PROW, EWT, PO IiŚ i PO IG. W pierwszej kolejności była to komplementarność inwestycji w zakresie edukacji z projektami finansowanymi z PO KL. Często wskazywana była spójność inwestycji drogowych, wodno-kanalizacyjnych RPOWP oraz ZPORR. W przypadku PO IiŚ oraz PROW mieliśmy również do czynienia z uzupełnianiem się inwestycji dotyczących gospodarki wodno-ściekowej. W ramach RPOWP realizowano inwestycje i działania komplementarne w stosunku do projektów dotyczących terenów inwestycyjnych, kampanii informacyjno-promocyjnych finansowanych z PORPW.

Jako główne bariery komplementarności RPOWP zidentyfikowano: niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów, niedostateczną wiedzę o projektach realizowanych w ramach innych programów, niewystarczającą promocję kwestii komplementarności wśród Beneficjentów, brak koordynacji między instytucjami zarządzającymi/wdrażającymi poszczególne programy.

MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI RPOWP

W kontekście innych programów operacyjnych perspektywy 2007-2013, ich dotychczas niewielkiej troski o kwestię komplementarności oraz ograniczonego zakresu mechanizmów zapewniających komplementarność okazuje się, że IZ RPOWP wykorzystuje duży zakres mechanizmów służących zapewnieniu komplementarności programu, wśród nich można wymienić:

Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych - w samym Programie i uszczegółowieniu Programu, w polu dotyczącym komplementarności znajdują się informacje o priorytetach i działaniach w ramach innych programów operacyjnych, z którymi występuje komplementarność.

Pole we wniosku o dofinansowanie projektu - Beneficjent przygotowując wniosek o dofinansowanie projektu w polu III. 6 *Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych* może wskazać projekty komplementarne.

Kryteria wyboru projektów

- A. Kryterium komplementarności jest dodatkowo punktowane w procedurze selekcji projektów w niektórych konkursach w ramach Działów 3.1 *Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej*, 5.1 *Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska*, 5.2 *Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska*, 6.1 *Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji* i 6.3 *Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego* oraz w procedurze selekcji indywidualnych projektów kluczowych.
- B. Oprócz kryteriów, które w sposób bezpośredni odwołują się do komplementarności można wskazać również takie, które bezpośrednio lub pośrednio mogą się przyczynić do wyboru projektów komplementarnych z innymi projektami współfinansowanymi ze środków UE, np. poprzez koncentrację wsparcia na określonym terytorium (kryterium lokalizacji projektu), kluczowych branżach, realizację celów strategicznych.

Zawężony zakres tematyczny konkursów - w ramach niektórych Działów RPOWP wyszczególniono konkretne zakresy tak, aby umożliwić wybór do dofinansowania projektów w zakresie konkretnych, wyraźnie sprecyzowanych dziedzin, np. Działanie 6.1 *Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji* w konkursach dokonano zawężenia do zakresów takich jak: infrastruktura edukacyjna na poziomie przedszkolnym, szkolnictwo wyższe.

Koordinacja instytucjonalno-systemowa

- A. W województwie podlaskim funkcje Instytucji Zarządzających i Wdrażających poszczególnych programów pełnią poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego. Ten sposób organizacji wdrażania funduszy sprzyja dobrej komunikacji, koordynacji wsparcia, a tym samym komplementarności.
- B. W celu zapewnienia większej efektywności komplementarności działań podejmowanych w ramach funduszy strukturalnych powołano Grupę ds. komplementarności UMWP.
- C. Rolę koordynacyjną powinien pełnić również Komitet Monitorujący RPOWP, który ma za zadanie zapewnienie jakości i skuteczności realizacji RPOWP.
- D. Aktywne uczestnictwo przedstawicieli IZ RPOWP w posiedzeniach Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności.

Informacja i promocja

- A. W ramach Działów 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3, gdzie punktowane jest dodatkowe kryterium komplementarności, informacje nt. komplementarności znajdują się w dokumentacji konkursowej.
- B. Informacje nt. komplementarności przekazywane są Beneficjentom w trakcie spotkań informacyjnych.
- C. Punkty informacji udzielają Beneficjentom odpowiedzi w zakresie kryteriów wyboru projektów, w tym kryterium komplementarności.
- D. Beneficjenci mają możliwość korzystania ze strony internetowej Mapa projektów RPOWP na lata 2007-2013.

REKOMENDACJE W ZAKRESIE USPRAWNIENIA JUŻ ISTNIEJĄCYCH MECHANIZMÓW ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI ORAZ DODATKOWYCH METOD

W ramach poszczególnych mechanizmów stosowanych przez IZ RPOWP możliwe jest zastosowanie następujących modyfikacji, które umożliwią efektywniejsze ich wykorzystanie:

Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych - pole dotyczące komplementarności powinno zostać uzupełnione o informacje odnośnie komplementarności wewnętrznej - priorytety i działania w ramach RPOWP, z którymi występuje komplementarność. Dodatkowo rozważyć można poszerzenie zapisów o opis dotyczący obszaru, w jakim występuje komplementarność.

Pole we wniosku o dofinansowanie projektu - uzasadniona byłaby zmiana instrukcji wypełniania wniosku w polu III. 6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych. Po modyfikacji mogłoby być ono narzędziem weryfikacji, czy proponowany do realizacji projekt jest komplementarny oraz monitoringu komplementarności programu. Wnioskodawca uzupełniając pole powinien wpisać następujące dane dotyczące komplementarności:

- A. Określenie rodzaju komplementarności.
- B. Wskazanie projektów komplementarnych.
- C. Opis, na czym komplementarność polega, zależności między projektami.
- D. Wskazanie potencjalnych efektów synergii.

Kryteria wyboru projektów - wskazane jest doprecyzowanie opisu kryterium komplementarności, tak aby zobiektywizować jak najbardziej ocenę, z uwzględnieniem podania dobrych praktyk - przykładów projektów komplementarnych w danym obszarze lub takich, których nie należy uznać za komplementarne. Można zastanowić się nad podziałem kryterium na trzy części, odnoszące się do komplementarności problemowej, sektorowej i geograficznej. Każde z kryteriów posiadałoby inną wagę:

- A. Komplementarność problemowa - waga 3.
- B. Komplementarność sektorowa - waga 2.
- C. Komplementarność geograficzna - waga 1.

Taki sposób nadania wag poszczególnym kryteriom wynika z faktu, iż zdaniem zespołu badawczego w przypadku komplementarności problemowej istnieje największe prawdopodobieństwo wystąpienia efektu synergii.

Inną kwestię stanowi zakres wykorzystania i liczba punktów, która powinna być przyznawana za kryterium komplementarności. Udział kryterium komplementarności w całościowej ocenie jest na tyle nieznaczny, że z jednej strony spełnienie go nie przesądza o uzyskaniu dofinansowania, z drugiej zaś - jego niespełnienie nie przesądza, że projekt dofinansowania nie uzyska. W szczególności rekomenduje się stosowanie kryterium komplementarności w działaniach wskazanych jako obszary priorytetowe w komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej. Warto również rozważyć nieznaczne wzmocnienie tego kryterium w obszarach, które mają duży potencjał komplementarności (np. turystyka, społeczeństwo informacyjne, ochrona środowiska).

Kryteria wyboru projektów, które mogą potencjalnie przyczynić się do komplementarności np. kryterium lokalizacji projektu, kluczowych branż, realizacji celów strategicznych mogłyby w dużo większym stopniu wpływać na zapewnienie komplementarności i koncentrację wsparcia w kluczowych dla rozwoju województwa obszarach, gdyby ich podstawę stanowiły dokumenty strategiczne o mniejszym poziomie ogólności. Należy stwierdzić niski stopień wykorzystania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego dla potrzeb koncentracji wsparcia funduszy unijnych na potencjałach rozwoju województwa. Powodem tego stanu jest zbyt ogólnikowe wskazanie celów strategicznych i nieaktualność strategii. Należy dokonać przeglądu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego pod kątem wskazania kluczowych potencjałów rozwoju i zapewnienia większej operacyjności. Pozwoli to na lepsze programowanie interwencji publicznych w różnych programach oraz zwiększy koncentrację alokacji z różnych programów na obszarach kluczowych, a przez to zapewni komplementarność problemową i sektorową.

W przypadku niektórych konkursów wskazane byłoby uzależnienie otrzymania punktów na etapie oceny wniosku od realizacji projektu w ramach innego działania, np. wykorzystanie przez przedsiębiorstwo środków pod warunkiem ulokowania inwestycji na terenach parków, inkubatorów.

Zawężony zakres tematyczny konkursów - został oceniony jako mechanizm sprzyjający realizacji projektów komplementarnych. W celu zwiększania efektywności należy konsultować z innymi IZ/IW innych programów operacyjnych harmonogram realizacji konkursów i w ramach kryterium

komplementarności przyznawać punkty za komplementarność z projektami z określonego programu/działania.

Koordinacja instytucjonalno-systemowa - warto zadbać o poprawę komunikacji i współpracy między departamentami UMWP pełniącymi funkcje IZ/IP programów operacyjnych oraz IZ programów centralnych w celu zapewnienia komplementarności międzyprogramowej, co powinno być koordynowane przez Departament Polityki Regionalnej UMWP.

Grupa ds. komplementarności powinna spotykać się cyklicznie. Ta forma współpracy IZ/IP mogłaby być skuteczniejsza, a w szczególności wykorzystywana m.in. do ustalania harmonogramu konkursów w ramach różnych programów tak, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia.

Informacja i promocja - w celu uświadomienia Beneficjentom istoty komplementarności, jak również korzyści płynących z realizacji projektów komplementarnych, informacje na ten temat powinny być przekazywane w trakcie spotkań informacyjnych, seminariów i konferencji, w punkcie informacyjnym oraz na stronie internetowej Programu. Ważnym elementem promocyjnym powinna być prezentacja dobrych praktyk.

4. Summary

THE AIM OF THE RESEARCH

A profound and versatile verification of the issue was an aim of the research for both internal and external complementary character of Regional Operational Programme for Podlaskie Voivodship 2007-2013 (ROPPV) projects - with drafts of national programmes carried out in perspective of the years 2007-2013 particularly the regional component of Human Capital Operational Programme (HCOP), Rural Development Programme for 2007-2013 (RDP), Operational Programme Development of Eastern Poland (OPDEP), and of Integrated Operational Programme for Regional Development in the years of 2004-2006 (IOPRD) along with creating the map of complementary projects in individual areas of ROPPV with giving "best practices" in complementary projects and synergetic effects and showing the most efficient mechanisms assuring, coordinating and monitoring this aspect.

METHODOLOGY OF THE RESEARCH

Data, on the basis of which applications were drawn up and recommendations were acquired as a result of applying the following methods and research techniques:

- Desk Research;
- Computer Assisted Telephone Interview;
- Individual In-Depth Interview;
- Focus Group Interview;
- Case Studies;
- Panel of experts;
- Causal-consecutive connection Analysis;
- Benchmarking;
- SWOT analysis.

ROPPV COMPLEMENTARITY STATUS

The complementary character constitutes one of the key principles of the accomplishment of the community policy and it is supposed to accomplish achieving developmental assigned objectives. For the complementary character a big challenge for Managing Authority (MA)/ Implementing Authority (IA) of operational programmes of prospect 2007-2013 constitutes the problems which so far were concentrated on the fastest disbursement of funds, rather than providing the complementary character and the synergy. Relating to other programmes one should assess the state complementary characters and the scope of mechanisms used by ROPPV positively, although a number of abilities of the improvement of the situation exist in this range. A lot of examples of good practice of complementary projects were identified and shown both internally and also externally.

Out of concern for determining the rank of complementary appearing - ROPPV MA provided character of the implementation of the survey including analysis of all motions for partially bailout for the accomplishment until the end of the year 2010. Based on conducted analysis they stated that in case 202 - III.6 gap *Relation of the project with other projects accomplished within the framework of operational programmes* had been filled up, showing the relation with other projects. Connected plans have most often been indicated in Measures 2.1 and 5.2. Most rarely however in Measures 1.2 and 1.4, what seems to be understandable because of the character of these two actions, which raising the competitiveness of Podlasie enterprises and the fact that companies competing for the market are using the support are a primary goal.

In applications for bailout the proponents have most often shown related projects financed from the perspective of operational programmes of the prospect of 2004-2006 and of pre-accession programmes. So a mesne complementary character has most often appeared. A little bit more rarely we deal with the complementary character as part of programmes carried out in perspective 2007-2013 and with an internal complementary character.

INTERNAL COMPLEMENTARITY

In 34 applications for bailout proponents demonstrated the internal complementary character. Out of these Beneficiaries 3 ones indicated connections with 2 projects financed of ROPPV resources. A large number of complementary projects turned up at 4.1, 3.1 and 2.1 Measures. In 28 cases we are dealing with the problem of complementary character, and in 7 with geographical (mainly in case of road projects). Largely they were pointing at plans carried out by the same beneficiary - 19 cases. In the report different types of complementary projects were presented internally with examples.

Out of 181 beneficiaries provided with the CATI examination, 27 answered that their projects were complementary internally. Beneficiaries carrying out a project indicated a large number of projects tied together in 5.1, 1.2 and 3.1 Measures. No project of this type appeared in 1.1, 1.3, 2.2, 3.2 and 5.2 Measures. Over half of the respondents answered that the complementary project had been carried out as part of the same action. 31.58% respondents carried out complementary projects with the plan from the same ROPPV priority. Only 15.79% of examined showed that these undertakings had been financed from the other priority. Respondents, defining the type for the complementary character of projects, have equally often shown complementary projects problem which were supposed to solve the same problem, as well as complementary projects were aimed geographically (carried out in the same area).

Defining the importance of being found for the complementary character in individual areas of the programme was one of the aims of the research. Potentially the complementary character can become known between two any priorities, or also ROPPV actions. In the

Motherland of priorities for the internal ROPPV complementary character areas in which according to the expert evaluation a complementary character can potentially appear were marked, simultaneously a range of the importance of individual areas was determined. Analysis showed, that the areas to which MA should add the most of efforts in order to assure the complementary character, these are mainly all road investments, an information society, tourism and an infrastructure of the environmental protection.

EXTERNAL COMPLEMENTARITY

Basing on the examination of applications for bailout they stated that 174 beneficiaries had shown the outside complementary character. They have most often been those beneficiaries carrying out a project in 2.1, 6.1, 3.1 and 5.2 Measures. However the low figure of complementary projects acted in 1.4, 1.2 and 3.2 Measures, that is in the areas of supporting embracing entrepreneurs. In applications for bailout projects tied together financed from the measure of operational programmes of the prospect of 2004-2006 and of pre-accession programmes have most often been shown. And so in the majority of cases a mesne complementary character appeared. In case of programming period 2007-2013 has most often been mentioned complementary projects carried out of the resources of HCOP, the percentage of these projects took out 45.45%. 18.18% constituted projects of the resources of OPDEP, and 16.36% of Operational Programme Infrastructure and Environment (OPIE).

The results of the analysis of applications were confirmed with CATI examination, in which 49 respondents stated that they were carrying complementary projects externally. Complementary projects in 24% cases were financed from the means of operational programmes of the previous prospect. Among them projects constituted the straight majority co-finance from IOPRD, only solitary cases of projects happened from other operational programmes except for SOP Transport and SOP Fish. Projects carried out at the participation of means of operational programmes of the current programming period constituted 10.67% of complementary projects. Among them 3 projects were from European Territorial Cooperation Operational Programmes (ETCOP) , 2 projects from HCOP and one of the remaining operational programmes. Beneficiaries asked for defining the type for the complementary character a little bit have more often indicated the geographical complementary character which concerned the same town in the same majority or communes than the problem of complementary character.

It is possible to list a few areas, in which the complementary character has most often put plans carried out forward in the analysis result of records being in motions for bailout in frames of IOPRD, HCOP, OPDEP, RDP, ETCOP and Operational Programme Innovative Economy 2007-2013 (OPIE). First of all it was a complementary character of investment within the range of the education with financed projects around HCOP. A cohesion of road investments has often been indicated, water - sewage ROPPV and IOPRD. In the case of OPIE and RDP we also deal with making investments concerning water and sewage management with complementing each other. In ROPPV frames investments and complementary actions were being carried out in relation to projects concerning investment areas, information and promotional campaign financed from OPDEP.

As main barriers for the ROPPV complementary character insufficient promoting the complementary character was identified at the selection of projects, insufficient knowledge about projects carried out as part of other programmes, insufficient promotion of the matter of the complementary character amongst Beneficiaries, incoordination among managing/implementing institutions.

ROPPV MECHANISMS OF PROVIDING THE COMPLEMENTARY CHARACTER

In the context of other operational programmes of prospect 2007-2013, their so far little concern for the collection of the complementary character and the reduced range of mechanisms guaranteeing the complementary character show, that MA ROPPV uses a great range of mechanisms to provide the complementary character of the programme, it is possible among to point out:

Complementary character on the level of programme records - Information about priorities and action is in elaborating the programme, in the gap concerning the complementary character as part of other operational programmes, which the complementary character is appearing with.

A gap in the application for the project bailout - Beneficiary preparing the application for the project bailout in gap III 6 *The project connection with other projects carried out as part of operational programmes* can show complementary projects.

Criteria of the selection of projects:

- A. The Criterion for the complementary character is additionally being scored in the procedure of the selection of projects in some competitions in Measures 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 and 6.3. Operations and in the procedure of the selection of crucial individual projects.
- B. Apart from criteria which in the direct way are appealing to the complementary character it is possible to point out also which directly or indirectly can contribute to the choice of complementary projects with other projects co-financed from EU funds e.g. through the concentration of support on the defined territory (criterion of the location of the project), crucial industries, realization of strategic objectives.

Narrowed thematic range of competitions - As part of some ROPPV actions specific ranges were specified in a certain way in order to enable the choice for projects' bailout in specific, clearly specified fields, e.g. Measure 6.1 - The development of the infrastructure from the range of education in competitions of narrowing to such ranges as: educational infrastructure on the pre-school level, higher education.

Institutional-system coordination

- A. In the Podlaskie Voivodeship the roles of Managing and Implementing Institutions are accomplishing individual departments of the Podlaskie Voivodeship Marshal's Office. This way of the organization of implementing funds is in the good communication, the coordination of the support and therefore the complementary character favour.
- B. In order to provide greater effectiveness of the complementary character of taken action as part of structural funds a Group of complementary was drafted for Podlaskie Voivodeship Marshal's Office.
- C. The ROP's Monitoring Committee ROPPV should also perform the coordinating role which should assure the quality and effectiveness of ROPPV implementations.
- D. Active involvement of representatives of MA ROPPV in meetings of the Coordination and the Complementary Group.

Information and promotion

- A. As part of Measures 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 and 6.3, where an additional criterion is being scored for the complementary character, information about the complementary characters is in competition documentation.
- B. The points of complementary characters information are being passed on to beneficiaries during the information meetings.
- C. The points of the information are answering in criteria of the selection of projects, including the criterion for the complementary character to Beneficiaries.
- D. Website Map of ROPPV's projects for years 2007-2013.

RECOMMENDATIONS OF ALREADY EXISTING METHODS WITHIN THE RANGE OF STREAMLINING OF PROVIDING THE COMPLEMENTARY CHARACTER AND ADDITIONAL METHODS

As part of individually applied mechanisms by MA ROPPV - it's possible to use the following modifications, which enable more effective use:

Complementary character on the level of programme documents - A gap concerning the complementary character should be supplemented for the information in relation to the internal complementary character - priorities and action as part of ROPPV, with which the complementary character is appearing. Additionally expanding the records for the description concerning area in which a complementary character appears can be considered.

Gaps in the application for the project bailout - a change of the instruction of filling the application gap III 6 *Connecting the project with other projects carried out as part of operational programmes* would be justified. After the modification it could be a tool of verification whether the plan proposed for the accomplishment is complementary and of monitoring of the complementary character of the programme. Proponent supplementing the gap should enter data concerning the complementary character:

- A. Defining the kind of the complementary character.
- B. Showing complementary projects.
- C. Description of what the complementary character relies, on relations among the projects.
- D. Showing synergy effects.

Criteria for project selection - Clarifying the description of the criterion shows the complementary character in order to make it more objective like most evaluation including giving good practice - of examples of complementary projects in the given area or so which one should not recognize too complementary. It is possible to give some thought to the division of the criterion on three, referring to the problem, sector and geographical complementary character.

Each criteria would have different level of importance:

- A. Problem complementary character - importance 3.
- B. Sector complementary character - importance 2.
- C. Geographical complementary character - importance 1.

Such way of granting importances to individual criteria results from the fact, that with turning the research team over in case of the problem complementary character the greatest probability of the appearance of the synergy effect exists.

Other matter is the range of use and a number of points, which should be granted right after the criterion of the complementary character. The participation of the criterion of the complementary character in the global assessment is slight enough from one point of view, what doesn't determine getting a bailout, from the second whereas - the neglect doesn't determine the project won't get it. In particular a criterion being applied is recommended to the complementary character in actions indicated as areas of priority in the internal and external complementary character. It is worth also considering the slight strengthening of this criterion in areas which have a large potential for the complementary character (e.g. tourism, information society, environmental protection).

Criteria for the choice of projects which can potentially contribute to the complementary character e.g. criterion of the location of the project, crucial industries, realization of strategic objectives could in much larger range affect providing the complementary character and the concentration of support for crucial for the development of province areas, if strategic documents constituted their base about the lower level of generality. The low level of use of Development Strategy of Podlaskie Voivodeship should be stated, due to the needs of the concentration of support from the EU funds on potentials for development of the voivodeship. Too vague showing strategic objectives and outdatedness of the strategy are the reasons. The Development Strategy of Podlaskie Voivodeship should be reviewed with the respect to indicate

crucial potentials for development and assurance of bigger operativity, what will allow better programming in public interventions in various programmes and it will increase the concentration of the allocation from different programmes in crucial areas, and thank to that it will assure the problem and sector complementary character. In case of some competitions, conditioning receiving the points at the stage of assessment of the application on a different action, e.g. implementation of the resources by an enterprise on condition that the investment, will be located in the park and incubators areas.

Narrowed thematic range of competitions. It was considered as the mechanism of complementary implementations of projects. In order to enlarge the effectiveness, one should consult with other to grant the schedule of the realization of competitions and complementary characters as part of the criterion by MA/IA of other operational programmes points for the complementary character with plans from specific programme/action.

Institutional-system coordination. It is worth taking care of the improvement in communication and cooperation between Podlaskie Voivodeship Marshal's Office departments functioning as MA/IA of operational programmes and MA central programmes in order to provide the complementary interprogramme character - should be coordinated by the Regional Policy Department of the Podlaskie Voivodeship Marshal's Office. The Complementary Group should meet cyclically. This MA/IA form of cooperation could be more effective, particularly used mainly for scheduling the competitions as part of various programmes so that they let appointing complementary projects with other forms of support.

Information and promotion. In order to make the beneficiaries realize the importance of the complementary character, as well as benefits coming from complementary implementations of projects, information should be passed on to this topic during teach-ins, seminars and conferences in the information desk as well as on the website of the Programme. The important component of promotion should also be a good practice presentation.

5. Wprowadzenie

Poniższy dokument jest raportem końcowym z badania pt. „Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”, realizowanego na zlecenie Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym. Badanie przeprowadzono w okresie od 11 lutego 2011 roku do 22 kwietnia 2011 roku.

Komplementarność i synergia stanowią niezwykle istotny aspekt wdrażania funduszy strukturalnych. Już we wstępnej fazie programowania na poziomie centralnym, mając na uwadze zalecenia Komisji Europejskiej, zaakcentowano spójność i wzajemne uzupełnianie podejmowanych działań, celem zapewnienia jak najwyższej efektywności realizowanych przedsięwzięć. Również w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 zostały wskazane potencjalne obszary występowania komplementarności z pozostałymi programami realizowanymi w danej perspektywie. Jest to czynnik trudny do oceny, koordynacji oraz weryfikacji.

5.1 Cel analizy

Celem badania była dogłębna i wszechstronna weryfikacja zagadnienia komplementarności projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 - zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej - z projektami programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w szczególności: regionalnego komponentu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Rozwój Obszarów Wiejskich, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006, wraz ze stworzeniem mapy projektów komplementarnych w poszczególnych obszarach RPOWP, podaniem "dobrych praktyk" w zakresie projektów komplementarnych i efektów synergicznych oraz wskazaniem najefektywniejszych mechanizmów zapewniających, koordynujących i monitorujących ten aspekt.

Cele szczegółowe badania:

Powyższy cel został osiągnięty poprzez następujące cele szczegółowe:

1. Analiza komplementarności wewnętrznej RPOWP:
 - a) zobrazowanie wraz z podaniem stopnia występowania komplementarności oraz jej rodzajów w poszczególnych obszarach Programu;
 - b) przypisanie poszczególnym obszarom Programu stopnia istotności ww. kwestii pod kątem synergii;
 - c) analiza osiągnięć pod kątem komplementarności wewnętrznej, jak i efektów synergicznych dotychczasowego wdrażania Programu, wskazanie obszarów, w

których niezbędne jest podjęcie dodatkowych działań celem efektywniejszej realizacji założeń;

- d) wyłonienie projektów w ramach RPOWP stanowiących przykłady "dobrych praktyk" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych.

2. Analiza komplementarności projektów RPOWP z projektami programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006:

- a) zobrazowanie wraz z podaniem stopnia występowania komplementarności zewnętrznej oraz jej rodzajów w poszczególnych obszarach Programu;
- b) przypisanie poszczególnym obszarom Programu w powiązaniu z innymi programami stopnia istotności w kwestii komplementarności pod kątem synergii;
- c) analiza osiągnięć pod kątem komplementarności z innymi programami, jak i efektów synergicznych dotychczasowego wdrażania Programu, wskazanie obszarów, w których niezbędne jest podjęcie dodatkowych działań celem zintensyfikowania rezultatów;
- d) wyłonienie projektów w ramach RPOWP stanowiących przykłady "dobrych praktyk" w zakresie efektu synergii spowodowanego komplementarnością z innymi projektami realizowanymi z innych programów.

3. Przygotowanie mapy projektów komplementarnych (zarówno w aspekcie komplementarności wewnętrznej, jak i zewnętrznej) w poszczególnych obszarach RPOWP.

4. Ocena stosowanych przez IZ RPOWP mechanizmów zapewnienia komplementarności i efektów synergii oraz jej weryfikacji, koordynacji i monitorowania:

- a) wyodrębnienie wszystkich mechanizmów, wraz ze wskazaniem obszarów, w których są stosowane;
- b) ocena ww. mechanizmów pod kątem efektywności oraz niezbędności, zarówno w przypadku komplementarności wewnętrznej, jak i zewnętrznej;
- c) propozycja dodatkowych metod, niezbędnych do usprawnienia:
 - i) realnych do zastosowania od chwili bieżącej,
 - ii) do zastosowania w kolejnej perspektywie, wraz ze wskazaniem grup odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

5. Wskazanie i ocena mechanizmów stosowanych przez IZ/IP programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 zapewniających komplementarność i efekty synergii z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 oraz jej weryfikacji, koordynacji i monitorowania:

- a) wyodrębnienie wszystkich stosowanych mechanizmów, wraz ze wskazaniem obszarów, w których są stosowane;
- b) ocena ww. mechanizmów pod kątem efektywności oraz niezbędności;
- c) propozycja dodatkowych metod, niezbędnych do usprawnienia:
 - i) realnych do zastosowania od chwili bieżącej,
 - ii) do zastosowania w kolejnej perspektywie, wraz ze wskazaniem grup odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

5.2 Kryteria badawcze

W badaniu uwzględnione zostały następujące kryteria ewaluacyjne:

Efektywność

Czy możliwe było osiągnięcie/zapewnienie lepszych efektów przy wyższym stopniu zaangażowania w komplementarność/większym nacisku/innym systemie zapewnienia komplementarności?

Trafność/adekwatność

Czy stosowane przez IZ RPOWP mechanizmy zapewniają komplementarność?

Skuteczność

Czy występująca we wnioskach komplementarność rzeczywiście powoduje efekt synergii i w jakim stopniu wpływa na cele Programu? Czy system zapewnienia komplementarności był skuteczny?

5.3 Pytania badawcze

Realizacja przyjętych celów i zakresu badania odbyła się poprzez udzielenie odpowiedzi na następujące **pytania ewaluacyjne**:

Cel pierwszy:

- I.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność wewnętrzna (w różnych kontekstach) RPOWP w poszczególnych obszarach? Jaki jest jej stopień istotności w poszczególnych obszarach?
- I.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności wewnętrznej RPOWP w poszczególnych obszarach i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?
- I.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność wewnętrzna?
- I.4 Jakie projekty, w ramach poszczególnych obszarów, można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?
- I.5 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność wewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu, a występowaniem komplementarności wewnętrznej?
- I.6 W jakim stopniu komplementarność występuje między projektami realizowanymi w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPOWP?
- I.7 W jakim stopniu komplementarność występuje pomiędzy projektami realizowanymi w ramach poszczególnych działań RPOWP?
- I.8 Jakiego typu powiązania występują pomiędzy komplementarnymi projektami?

Cel drugi:

- II.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego? Jaki jest w poszczególnych obszarach stopień jej istotności?
- II.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego 2004-2006 i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?
- II.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność zewnętrzna?
- II.4 Jakie projekty w ramach poszczególnych obszarów można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?
- II.5 W przypadku jakich projektów realizowanych w ramach RPOWP występowała komplementarność z projektami realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PO RPW, PROW, EWT, PO IiŚ i PO IG? Czy istnieje tendencja, gdzie komplementarność jest szczególnie widoczna?
- II.6 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność zewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu, a występowaniem komplementarności zewnętrznej?

Cel trzeci:

- III.1 Jak przedstawia się komplementarność (wewnętrzna oraz zewnętrzna) projektów w poszczególnych obszarach RPOWP?
- III.2 Czy efekt komplementarności ma charakter działań celowych/zamierzonych, czy jest wynikiem działania Beneficjentów lub/i przypadku?

Cel czwarty:

- IV.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność, zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, są stosowane przez IZ RPOWP? Jakie metody są stosowane do weryfikacji, koordynacji i monitorowania komplementarności?
- IV.2 Czy system wyboru projektów w ramach RPOWP, w tym kryteria wyboru projektów, uwzględniają i premiąją komplementarność i czy jest to działanie efektywne?
- IV.3 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność są efektywne oraz wystarczające i dlaczego? W których należy dokonać zmian celem zwiększenia ich skuteczności, a z których należy zrezygnować i dlaczego?
- IV.4 Jakie metody dodatkowe są niezbędne do zapewnienia komplementarności (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej) oraz jej weryfikacji, koordynacji i monitorowania w obecnej, jak i przyszłej perspektywie?
- IV.5 Czy podczas projektowania interwencji brano pod uwagę potencjalną komplementarność projektów RPOWP? Czy postanowienia dotyczące komplementarności określone

w dokumentach programowych RPOWP są wystarczające dla zapewnienia komplementarności?

IV.6 W jakim stopniu system wyboru projektów w ramach RPOWP uwzględnia i premiuje komplementarność projektów, jakie mogą być potencjalne zalecane kierunki zmian w tym obszarze?

IV.7 W jakim stopniu założenia dotyczące komplementarności zostały uwzględnione w dokumentacji projektów? Jak wyglądały opisy dotyczące potencjalnej komplementarności we wnioskach o dofinansowanie?

IV.8 Jak pojęcia komplementarności i synergii są rozumiane/definiowane przez interesariuszy RPOWP? Czy występowały znaczące różnice?

Cel piąty:

V.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 były stosowane w programach krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013?

V.2 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność innych programów z RPOWP wzmacniały efekty realizacji projektów realizowanych w ramach RPOWP?

V.3 Jakie mechanizmy i w których programach krajowych perspektywy 2007-2013 można by jeszcze zastosować, aby wzmocnić oddziaływanie projektów RPOWP?

6. Metodologia badania

6.1 Opis metodologii badania - wstęp

Badanie zostało przeprowadzone w trzech podstawowych fazach, typowych dla badań ewaluacyjnych:

- strukturyzacji,
- gromadzenia danych,
- analizy i oceny.

A. Faza strukturyzacji

Pierwszą fazą badania była faza strukturyzacji, która sprowadzała się do:

- szczegółowego zdefiniowania pytań badawczych i odpowiadających im narzędzi badawczych,
- właściwego przygotowania fazy gromadzenia danych,
- opracowania projektów narzędzi badawczych,
- przygotowania raportu metodologicznego.

B. Faza gromadzenia danych

Faza gromadzenia danych, ze względu na cele badania, miała złożony charakter i była kluczową fazą badania. W związku z tym Wykonawca zastosował w tej fazie szeroki pakiet metod i technik zbierania informacji. Były to:

- techniki niereaktywne (nieingerujące w rzeczywistość badaną);
- techniki reaktywne (ingerujące w rzeczywistość badaną).

C. Faza analizy i oceny

Podczas tej fazy procesu badawczego dokonana została kompleksowa analiza zgromadzonych danych, której wynikiem było sformułowanie wniosków i rekomendacji zamieszczonych w raporcie końcowym. W tym celu zorganizowany został na koniec badania panel ekspertów, w którym udział wzięli eksperci z zespołu realizującego badanie ewaluacyjne.

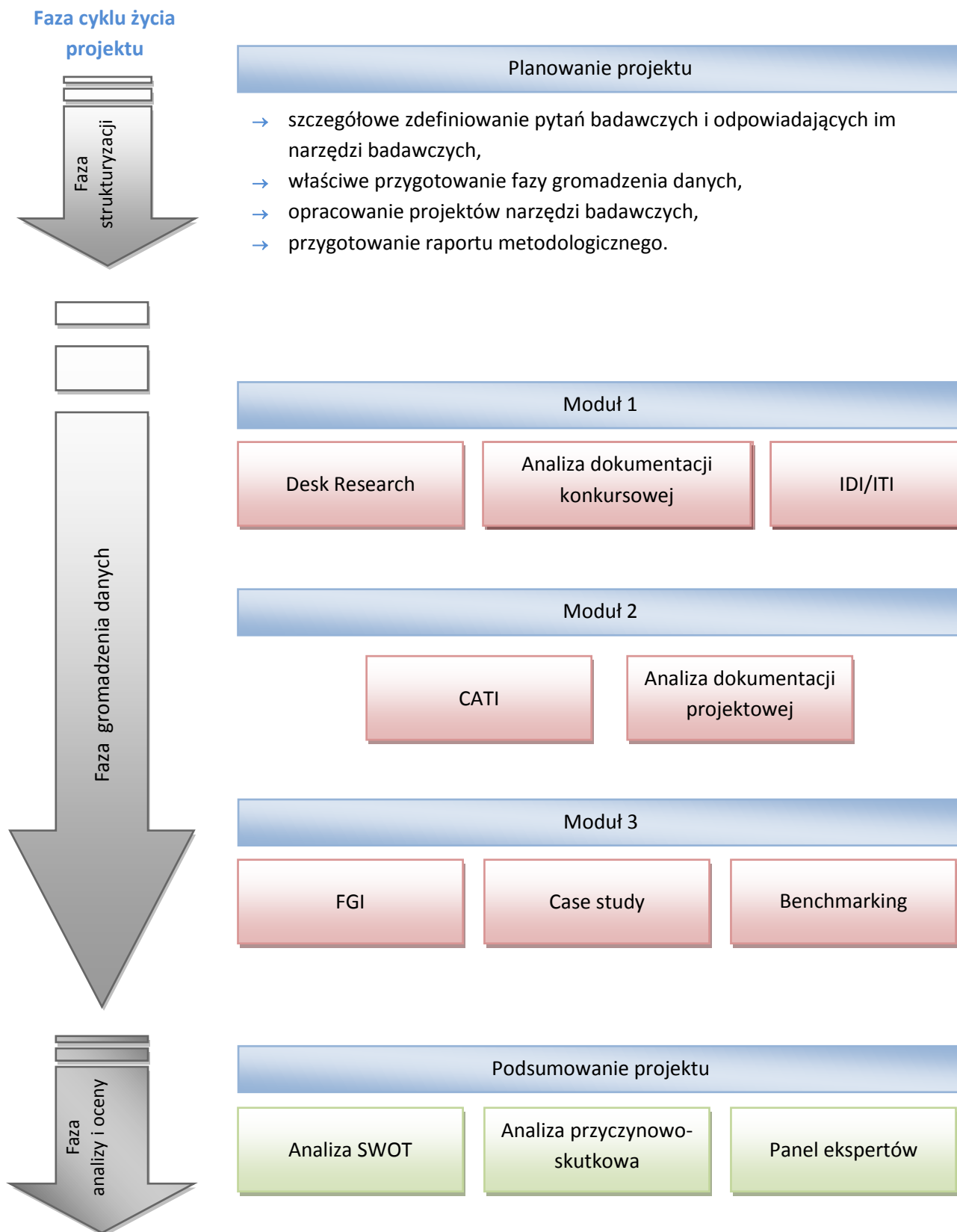
W trakcie eksperckiej analizy wykorzystane zostały jakościowe i ilościowe metody analizy, które pozwoliły oszacować stopień komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej RPOWP 2007-2013 oraz porównać efekt synergii w aspekcie wewnętrznym, jak również zewnętrznym.

W rezultacie określone zostały m.in.:

- komplementarność wewnętrzna RPOWP,
- komplementarność RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w obecnej perspektywie finansowej oraz ZPORR,
- ocena stosowanych przez IZ RPOWP mechanizmów zapewnienia komplementarności i efektów synergii,
- ocena stosowanych przez IZ/IP programów krajowych mechanizmów zapewnienia komplementarności i efektów synergii z RPOWP.

Sporządzona została również mapa projektów komplementarnych (zarówno w aspekcie komplementarności wewnętrznej, jak i zewnętrznej) w poszczególnych obszarach RPOWP.

Schemat 1. Graficzna prezentacja etapów procesu badawczego

6.2 Techniki badawczo-analityczne

6.2.1 Analiza dokumentów (ang. Desk Research)

W ramach badania Desk Research przeprowadzono analizę podstawowych dokumentów dotyczących RPOWP, programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz interwencji realizowanych w ramach EFS i EFRR 2004-2006, a także innych dokumentów dotyczących komplementarności Programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Analiza dokumentów przeprowadzona była jako jeden z pierwszych etapów realizacji badania i została rozpoczęta w trakcie przygotowywania raportu metodologicznego. Pozwoliło to zespołowi projektowemu zapoznać się z analizowanymi zagadnieniami i zebrać informacje, które zostały wykorzystane do przygotowania narzędzi badawczych oraz opracowania raportu końcowego.

W ramach Desk Research została przeprowadzona analiza 796 wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach RPOWP. Jej celem było rozpoznanie stopnia uwzględniania pojęć komplementarności i synergii przez projektodawców. Badanie miało również na celu zweryfikowanie faktycznej komplementarności projektów i stanowiło podstawę stworzenia mapy projektów komplementarnych.

Analizie została poddana również dokumentacja konkursowa wszystkich konkursów ogłoszonych w ramach RPOWP do końca 2010 r., Indykatory Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 oraz Strategiczne Kryteria wyboru projektów do umieszczenia w Indykatory Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013.

6.2.2 Indywidualne Wywiady Pogłębione

W celu poznania szczegółowych opinii respondentów na kluczowe kwestie związane z komplementarnością RPOWP zastosowano technikę indywidualnego wywiadu pogłębionego. W badaniu wykorzystano listę pytań/zagadnień, które w razie potrzeby były uszczegóławiane.

Przeprowadzono 10 wywiadów pogłębionych, w tym:

- 4 wywiady z przedstawicielami poszczególnych departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego (Departamentu Zarządzania RPO, Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Departamentu Polityki Regionalnej),
- 1 z przedstawicielem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Instytucja Koordynująca RPO),
- 5 wywiadów z przedstawicielami IZ/IP poszczególnych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 (PO IiŚ, PO KL, PO IG, PO RPW, PO EWT).

6.2.3 Zogniskowane wywiady grupowe

Zogniskowane wywiady grupowe zostały przeprowadzone w trakcie Modułu 3 badania i pozwoliły na bezpośrednie skonfrontowanie opinii i poglądów wszystkich interesariuszy kluczowych dla obszaru objętego realizowanym badaniem i potencjalnych adresatów rekomendacji. Zorganizowano 3 zogniskowane wywiady grupowe z następującymi kategoriami respondentów:

- w dniu 12.04.2011 r. z przedstawicielami komisji dokonującej oceny projektów w ramach poszczególnych programów operacyjnych krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz przedstawicielami komisji dokonującej oceny projektów w ramach RPOWP,
- w dniu 14.04.2011 r. z Beneficjentami RPOWP,
- w dniu 13.04.2011 r. z przedstawicielami grupy ds. komplementarności UMWP i Departamentu Zarządzania RPO.

6.2.4 Case study

W przypadku realizacji niniejszego badania case study umożliwiły wskazanie dobrych praktyk w zakresie komplementarności. Na podstawie studium przypadku została przeprowadzona wnikliwa analiza konkretnych projektów pod kątem ich komplementarności. Na podstawie analizy literatury, analizy wniosków o dofinansowanie projektu i wizyty studyjnej w siedzibie Beneficjenta, opracowany został katalog dobrych praktyk w zakresie komplementarności i synergii.

6.2.5 Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny - CATI

Celem badań ilościowych było określenie liczbowych charakterystyk przedmiotu badania, w tym poznanie stopnia znajomości pojęcia komplementarności i jej rodzajów oraz znajomości mechanizmów do zapewnienia komplementarności stosowanych przez IZ RPOWP i inne IZ/IP wśród Beneficjentów. Zbadana została także m.in. zdolność do wskazywania projektów komplementarnych z projektami realizowanymi przez Beneficjentów.

Badanie CATI zostało przeprowadzone na próbie 181 Beneficjentów RPOWP. Zastosowano dobór kwotowy próby badawczej, gdzie wyróżnione zostały Osie priorytetowe i Działania, w ramach których dobierane były projekty do badania, aż do momentu osiągnięcia zakładanej wielkości próby. W pierwszej kolejności preferowane były projekty, które na podstawie analizy wniosków o dofinansowanie zostały uznane za komplementarne. Szczegółowy opis populacji objętej badaniem CATI przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka populacji badania CATI

Oś Priorytetowa	Działanie	Liczba Beneficjentów	Wielkość próby
I. Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	1.1.	3	3
	1.2.	47	14
	1.3.	6	5
	1.4.	394	35
II. Rozwój infrastruktury transportowej	2.1.	53	27
	2.2.	1	1
	2.3.	4	4
	2.4.	1	1
III. Rozwój turystyki i kultury	3.1.	22	11
	3.2.	24	12
IV. Społeczeństwo informacyjne	4.1.	6	6
V. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	5.1.	34	17
	5.2.	25	13
VI. Rozwój infrastruktury społecznej	6.1.	40	20
	6.2.	23	7
	6.3.	8	5

6.3 Metody stosowane w fazie analizy i oceny

6.3.1 Analiza przyczynowo-skutkowa

Dzięki przeprowadzeniu analizy przyczynowo-skutkowej możliwe było zidentyfikowanie barier i potencjalnych słabości mechanizmów odpowiedzialnych za komplementarność projektów RPOWP. Dzięki temu, możliwa była identyfikacja problemów występujących w tym obszarze. W analizie przyczynowo-skutkowej udział wzięli eksperci z zespołu ewaluacyjnego, zaproszeni przedstawiciele IZ RPOWP i Beneficjenci RPOWP 2007-2013.

6.3.2 Benchmarking

Analiza porównawcza objęła mechanizmy zapewniające komplementarność w programach uważanych za wzorcowe, a mianowicie PO RPW i RPO Województwa Śląskiego. Dzięki temu możliwa była faktyczna ocena mechanizmów stosowanych w ramach RPOWP. Pozwoliło to opracować wnioski i rekomendacje dotyczące usprawnienia tych mechanizmów do raportu końcowego z badania.

6.3.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT została przeprowadzona w końcowej fazie realizacji badania na podstawie zgromadzonego materiału badawczego, w oparciu o prowadzoną na bieżąco analizę dokumentów oraz wyniki badań ilościowych i jakościowych. Techniki analizy SWOT wykorzystano do określenia

mechanizmów zapewniających komplementarność wewnętrzną i zewnętrzną RPOWP, pod kątem ich mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń.

6.3.4 Panel ekspertów

Panel ekspertów odbył się dnia 20.04.2011 r. Panel został wykorzystany do weryfikacji danych pozyskanych w pierwszym etapie badania (po analizie danych zastanych oraz badaniach empirycznych). Eksperti na podstawie materiału zebranego podczas całego procesu badawczego wypracowali ostateczne wnioski i rekomendacje dotyczące prowadzonej ewaluacji, które zostały zamieszczone w raporcie końcowym.

Tabela 2. Zestawienie celów badania, pytań badawczych, kryteriów ewaluacyjnych oraz technik badawczych, za pomocą których zostaną udzielone odpowiedzi na pytania

Cel szczegółowy	Pytania badawcze	Kryteria ewaluacyjne	Metody badawcze
Cel pierwszy	I.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność wewnętrzna (w różnych kontekstach) RPOWP w poszczególnych obszarach? Jaki jest jej stopień istotności w poszczególnych obszarach?	Efektywność Skuteczność	DR, IDI/ITI, FGI
	I.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności wewnętrznej RPOWP w poszczególnych obszarach i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) - i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?		CATI, AW, DR, IDI/ITI, FGI
	I.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność wewnętrzna?		CATI, DR, IDI/ITI, FGI
	I.4 Jakie projekty w ramach poszczególnych obszarów można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?		CATI, AW, DR, IDI/ITI, FGI, Case Studies
	I.5 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność wewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu a występowaniem komplementarności wewnętrznej?		AW
	I.6 W jakim stopniu komplementarność występuje między projektami realizowanymi w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPOWP?		CATI, AW, DR
	I.7 W jakim stopniu komplementarność występuje pomiędzy projektami realizowanymi w ramach poszczególnych działań RPOWP?		CATI, AW, DR
	I.8 Jakiego typu powiązania występują pomiędzy komplementarnymi projektami?		CATI, AW, DR
Cel drugi	II.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego? Jaki jest w poszczególnych obszarach stopień jej istotności?	Efektywność Skuteczność	DR, IDI/ITI, FGI
	II.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego 2004-2006 i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?		CATI, AW, DR, IDI/ITI, FGI
	II.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność zewnętrzna?		CATI, DR, IDI/ITI, FGI
	II.4 Jakie projekty w ramach poszczególnych obszarów można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?		CAT, AW, DR, IDI/ITI, FGI, Case Studies

	II.5 W przypadku jakich projektów realizowanych w ramach RPOWP występowała komplementarność z projektami realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PORPW, PROW, EWT, POIiŚ i POIG? Czy istnieje tendencja, gdzie komplementarność jest szczególnie widoczna?	Efektywność Skuteczność	CAT, AW, DR, IDI/ITI, FGI
	II.6 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność zewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu a występowaniem komplementarności zewnętrznej?		AW
Cel trzeci	III.1 Jak przedstawia się komplementarność (wewnętrzna oraz zewnętrzna) projektów w poszczególnych obszarach RPOWP?		CATI, AW, DR, IDI/ITI, FGI, Case Studies
	III.2 Czy efekt komplementarności ma charakter działań celowych/zamierzonych, czy jest wynikiem działania Beneficjentów lub/i przypadku?		CATI, AW, FGI, Case Studies
Cel czwarty	IV.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną są stosowane przez IZ RPOWP? Jakie metody są stosowane do weryfikacji, koordynacji i monitorowania komplementarności?	Efektywność Trafność	DR, IDI/ITI, FGI
	IV.2 Czy system wyboru projektów w ramach RPOWP, w tym kryteria wyboru projektów uwzględniają i premiąją komplementarność i czy jest to działanie efektywne?		CATI, DR, IDI/ITI, FGI
	IV.3 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność są efektywne oraz wystarczające i dlaczego? W których należy dokonać zmian celem zwiększenia ich skuteczności, a z których należy zrezygnować i dlaczego?		CATI, DR, IDI/ITI, FGI
	IV.4 Jakie metody dodatkowe są niezbędne do zapewnienia komplementarności (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej) oraz jej weryfikacji, koordynacji i monitorowania w obecnej, jak i przyszłej perspektywie?		CATI, DR, IDI/ITI, FGI
	IV.5 Czy podczas projektowania interwencji brano pod uwagę potencjalną komplementarność projektów RPOWP? Czy postanowienia dotyczące komplementarności określone w dokumentach programowych RPOWP są wystarczające dla zapewnienia komplementarności?		DR
	V.6 W jaki stopniu system wyboru projektów w ramach RPOWP uwzględnia i premiuje komplementarność projektów, jakie mogą być potencjalne zalecane kierunki zmian w tym obszarze?		CATI, DR, IDI, FGI
	IV.7 W jakim stopniu założenia dotyczące komplementarności zostały uwzględnione w dokumentacji projektów? Jak wyglądały opisy dotyczące potencjalnej komplementarności we wnioskach o dofinansowanie?		DR, IDI, FGI
	IV.8 Jak pojęcia komplementarności i synergii są rozumiane/definiowane przez interesariuszy RPOWP? Czy występowały znaczące różnice?		CATI, DR, IDI, FGI
Cel piąty	V.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 były stosowane w programach krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013?	Efektywność Trafność	DR, IDI, FGI
	V.2 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność innych programów z RPOWP wzmacniały efekty realizacji projektów realizowanych w ramach RPOWP?		DR, IDI, FGI
	V.3 Jakie mechanizmy i w których programach krajowych perspektywy 2007-2013 można by jeszcze zastosować, aby wzmocnić oddziaływanie projektów RPOWP?		CATI, DR

7. Wyniki badania

7.1 Pojęcie komplementarności

Komplementarność stanowi jedną z kluczowych zasad realizacji polityki wspólnotowej i ma służyć osiągnięciu wyznaczonych celów rozwojowych. Wzajemne uzupełnianie się projektów pozwala na wzmocnienie efektów podejmowanych działań i sprzyja bardziej racjonalnemu wydatkowaniu środków. Skala indywidualnego projektu może być niewielka, ale jeśli tylko zapewni się jego komplementarność z innymi projektami, to za pomocą tych samych środków, można osiągnąć znacznie większe korzyści. Powinno się odchodzić od realizacji wielu projektów punktowych, o podobnej tematyce, nakładających się na rzecz realizacji projektów, które nakierowane są na wspólny cel. A ten cel z reguły jest zdefiniowany jako pewien problem do rozwiązania, bądź natury systemowej, bądź na jakimś obszarze geograficznym.

Zagadnienie komplementarności nabrało szczególnego znaczenia w obecnej perspektywie finansowej, Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, w art. 9 pkt 2 stanowi, iż „Komisja i państwa członkowskie zapewniają zachowanie spójności pomocy funduszy z działaniami, politykami i priorytetami Wspólnoty oraz jej komplementarności z innymi wspólnotowymi instrumentami finansowymi. Ta spójność i komplementarność jest przede wszystkim wskazana w strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności, w narodowych strategicznych ramach odniesienia i w programach operacyjnych.”

Do kwestii komplementarności odnoszą się również Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013: „Programy operacyjne zostały skonstruowane tak, by wzajemnie uzupełniały podejmowane działania. Komplementarność wyklucza dublowanie się przedsięwzięć”.

Mimo tak istotnej roli komplementarności z punktu widzenia Komisji Europejskiej w dokumentach programowych programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013, wytycznych trudno odnaleźć jednoznaczną odpowiedź, jak należy rozumieć pojęcie komplementarności oraz wskazania, w jaki sposób tę zasadę należy stosować w praktyce wdrażania programu.

Analiza raportów ewaluacyjnych z zakresu komplementarności wskazuje na różne ujęcie tego pojęcia. Na uwagę zasługuje definicja znajdująca się w raporcie „Komplementarność i synergia projektów realizowanych na terenie Polski Wschodniej w ramach Programów Operacyjnych Polityki Spójności oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w kontekście priorytetów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020”: **Komplementarność to wzajemne uzupełnianie się lub dopełnianie typów projektów lub projektów.**

Komplementarność projektów można rozpatrywać biorąc pod uwagę ich cele i analizując następujące cechy:

1. lokalizację w przestrzeni, np. projekty drogowe będące odcinkami jednego większego korytarza transportowego (komplementarność przestrzenna);

2. zakres rzeczowy, np. projekty z zakresu rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej są uzupełniane przez projekty szkoleniowe z wykorzystania Internetu) (komplementarność przedmiotowa;
3. biorąc pod uwagę procesy ich przygotowania i realizacji - poprzez zbadanie, czy wzajemne uzupełnianie się projektów jest wynikiem współpracy instytucji i świadomej koordynacji działań (komplementarność procesowa).

W innych raportach poświęconych komplementarności zdefiniowano ją następująco: Komplementarność to wzajemne uzupełnianie się polityk, programów, działań i projektów. Brak komplementarności może powodować nakładanie się interwencji i marnotrawstwo środków publicznych (komplementarność negatywna), natomiast uzupełnianie się interwencji - efekt synergii. Komplementarność może być potencjalna i realna.¹

Wzajemne uzupełnianie się świadomie podejmowanych działań poprzez skierowanie strumienia wsparcia na ich realizację dla efektywniejszego rozwiązania problemu bądź osiągnięcia założonego celu na poziomie lokalnym, regionalnym, ponadregionalnym lub krajowym.²

W niniejszym badaniu wykorzystywana była definicja wskazana w opracowaniu Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności przy Komitecie Koordynacyjnym NSRO 2007-2013 „Komplementarność interwencji z funduszy Unii Europejskiej w ramach NSRO 2007-2013”, gdzie komplementarność interwencji z funduszy europejskich określono jako:

Komplementarność to stan powstały na skutek podejmowanych, uzupełniających się wzajemnie działań/projektów, które są skierowane na osiągnięcie wspólnego lub takiego samego celu.

Ze względu na źródło pochodzenia środków wyróżnić możemy komplementarność wewnętrzną i zewnętrzną.

- ❖ Komplementarność wewnętrzna to stan powstały na skutek podejmowanych, uzupełniających się wzajemnie działań/projektów finansowanych w ramach RPOWP (w ramach poszczególnych działań i osi priorytetowych);
- ❖ Komplementarność zewnętrzną cechuje finansowanie działań/projektów z różnych źródeł finansowania (np. inny program operacyjny wdrażany w perspektywie 2007-2013, inny program wdrażany w perspektywie 2004-2006).

¹ Komplementarność działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, opracowanie wykonane przez PSDB Sp. z o.o., Katowice, maj 2010, str. 29.

² Komplementarność i synergia interwencji realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie finansowej 2004-2006, opracowanie wykonane przez PSDB Sp. z o.o., czerwiec 2010, str. 8.

Natomiast ze względu na cel i obszar realizacji działań możemy mówić o:

- ❖ komplementarności geograficznej (przestrzennej) - gdy uzupełniające się wzajemnie działania/projekty, skierowane na osiągnięcie wspólnego lub takiego samego celu, realizowane są na tym samym obszarze, np. terenie gminy, miejscowości;
- ❖ komplementarności w obszarze problemowym (funkcyjnej) - gdy działania/projekty mają na celu rozwiązanie tego samego problemu, np. ograniczony dostęp do e-usług;
- ❖ komplementarności przedmiotowej - gdy działania/projekty komplementarne oddziałują na ten sam sektor/branżę.

Ponadto można wyróżnić następujące typy powiązań projektów:

- ❖ uzupełnianie się projektów - osiągnięcie efektów poszczególnych projektów nie jest uzależnione od realizacji drugiego z projektów;
- ❖ niesymetryczne dopełnianie się projektów - drugi projekt nie osiągnie efektów bez realizacji pierwszego;
- ❖ symetryczne dopełnianie się projektów - żaden z nich nie osiągnie zamierzonych efektów bez realizacji drugiego.³

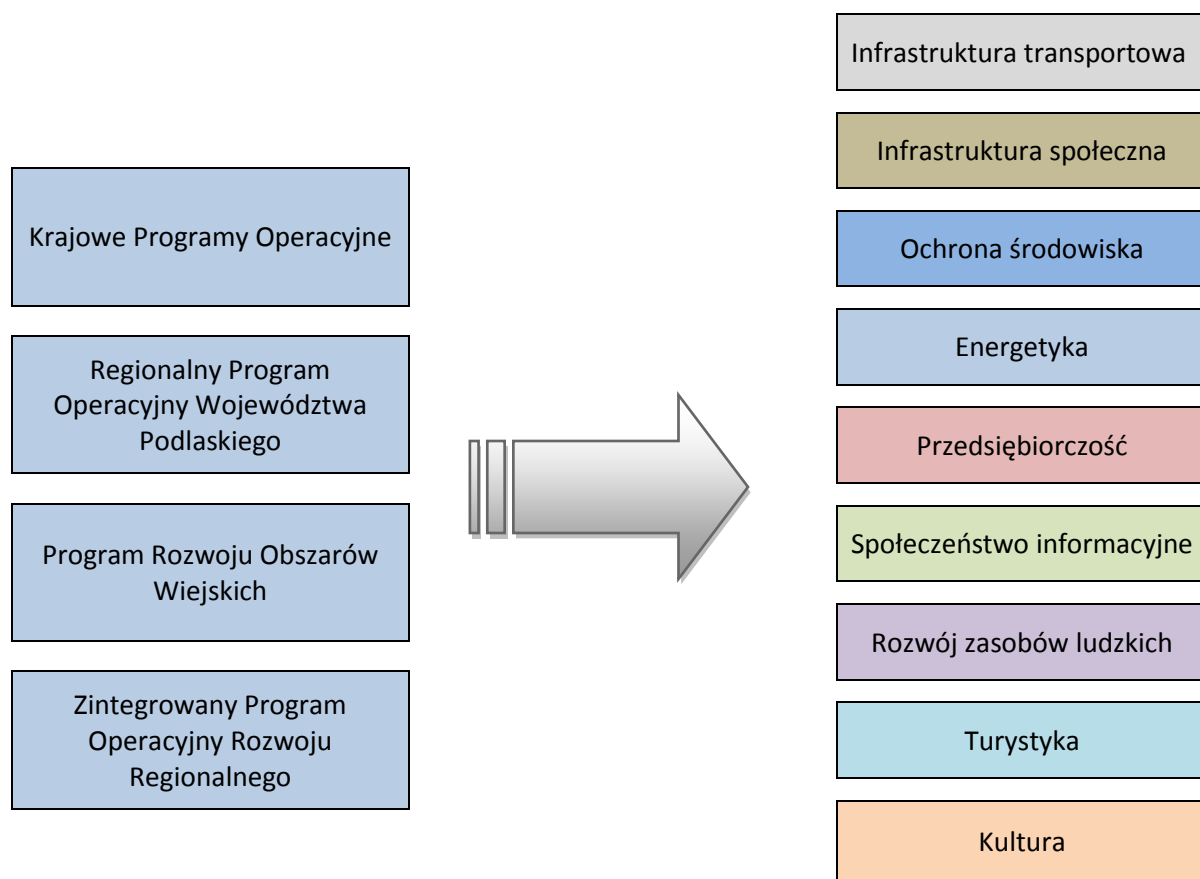
W ramach realizacji celu drugiego badania została przeprowadzona analiza komplementarności zewnętrznej projektów RPOWP z projektami programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka;
- Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej

oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006.

Komplementarność można rozpatrywać analizując, w jaki sposób uzupełniają się projekty z poszczególnych Programów Operacyjnych w następujących obszarach:

³ Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność i synergia projektów realizowanych na terenie Polski Wschodniej w ramach Programów Operacyjnych Polityki Spójności oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w kontekście priorytetów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020”, analiza wykonana w 2009 r. przez EGO S.C.”.

Synergia jest definiowana jako wzajemne wzmacnianie, potęgowanie się efektów interwencji publicznej, kooperacja czynników, skuteczniejsza niż suma ich oddzielnych działań.⁴ O efekcie synergii można mówić, gdy realizacja każdego projektu z osobna (np. na innym obszarze, dla innych interesariuszy lub w innym czasie) da w sumie niższe efekty niż realizacja tych samych projektów na tym samym obszarze, w tym samym czasie i dla tych samych interesariuszy.⁵

Wytyczne dla badań ewaluacyjnych zawierają następujące wyjaśnienie: zjawisko synergii polega na tym, iż efekty kilku działań, ze względu na występujące pomiędzy nimi powiązania, ulegają wzmocnieniu i są większe niż efekty tych działań rozpatrywane indywidualnie. Jeśli efekt synergii jest badany w ramach jednego programu, mówi się o synergii wewnętrznej. Gdy stwierdza się natomiast powiązania programu będącego przedmiotem oceny (ewaluacji) z innym programem, jest to synergia zewnętrzną.

⁴ Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Warszawa 2007.

⁵ Pylak K., *Podręcznik ewaluacji projektów infrastrukturalnych*, PSDB, Warszawa, 2009.

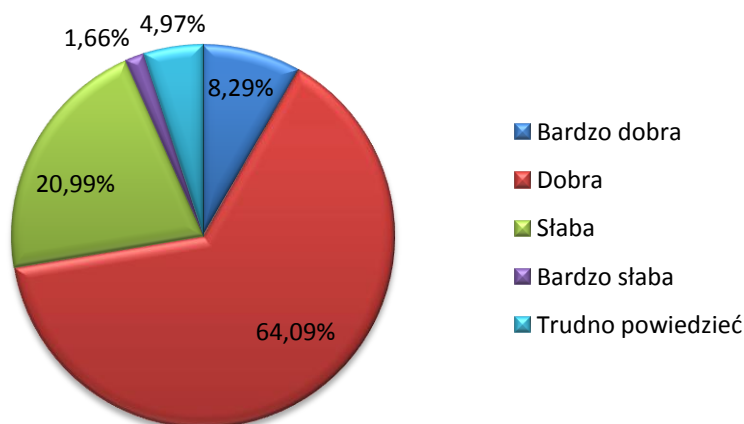
Rozumienie pojęcia komplementarności

W niniejszym rozdziale dokonano próby oceny, czy różnice w rozumieniu pojęcia komplementarności mogą stanowić barierę w zapewnieniu komplementarności. Analizie poddano zakres wiedzy na temat komplementarności posiadanej przez pracowników IZ/IP programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013, Beneficjentów RPOWP, ekspertów dokonujących oceny merytorycznej wniosków w ramach RPOWP oraz programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013.

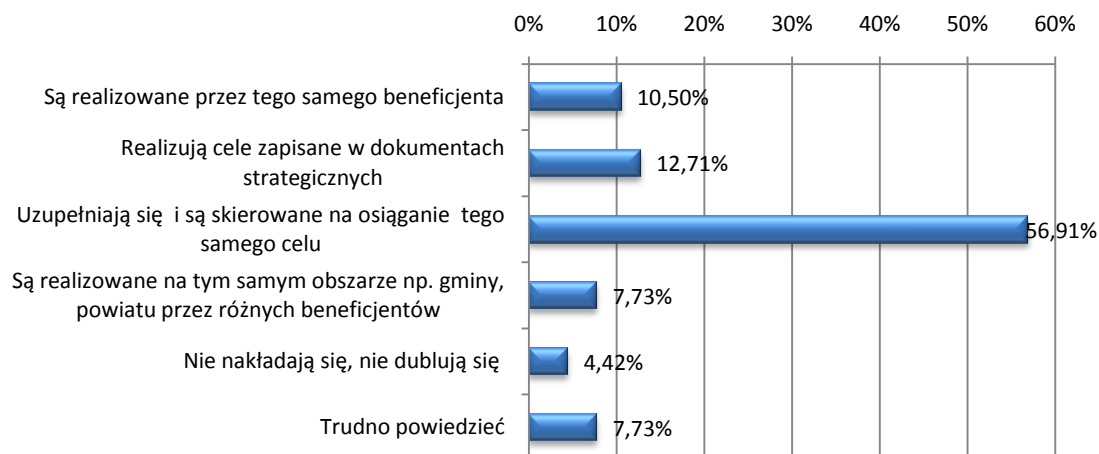
Pracownicy IZ/IP programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 wykazali się dobrą znajomością tematyki komplementarności. Padały sformułowania takie jak: *„komplementarność polega na tym, że te projekty się wzajemnie uzupełniają, pomagają w realizacji, osiągnięciu tych celów”*. *„Finansowanie wspólnie różnych działań, dla osiągnięcia lepszego celu”*. Komplementarność określono jako zbiór realizowanych projektów, nakierowanych na jeden cel. Zwracano uwagę, że powinno odchodzić się od realizacji wielu projektów punktowych, wielu projektów o podobnej tematyce, nakładających się na rzecz realizacji projektów nakierowanych na jeden cel. Nie wszyscy jednak potrafili wskazać, jakie są rodzaje komplementarności, tylko niektórzy wymienili komplementarność wewnątrzprogramową, problemową i geograficzną. Pominięto również bardzo ważny aspekt komplementarności, jakim jest osiąganie efektów synergicznych.

Beneficjenci RPOWP, którzy wzięli udział w badaniu CATI zostali poproszeni o ocenę swojej znajomości pojęcia komplementarności. Ponad 70% oceniła ją, jako bardzo dobrą (8,29%) i dobrą (64,09%) (Wykres 1.).

Wykres 1. Ocena swojej znajomości pojęcia komplementarności (CATI, N=181)

Wykres 2. Rozumienie pojęcia projektów komplementarnych przez Beneficjentów RPOWP (CATI, N=181)

Rozumienie pojęcia projektów komplementarnych przez Beneficjentów RPOWP należy uznać za mało zadowalające. 56,91% respondentów wskazało na prawidłowe określenie projektów komplementarnych. Część respondentów (7,73%) wybrała odpowiedź dotyczącą realizacji projektów na tym samym obszarze, co jest związane z komplementarnością geograficzną, ale nie stanowi warunku wystarczającego, aby uznać projekty za komplementarne. Niestety, równocześnie należy zauważyć, że ponad 7% Beneficjentów nie było w stanie wskazać żadnej odpowiedzi. Co dziesiąty Beneficjent uważa, że projekty komplementarne to takie, które są realizowane przez tego samego Beneficjenta, co nie ma nic wspólnego z komplementarnością, która dotyczy celu, jakiego służą realizowane projekty. Gdyby realizacja celów zapisanych w dokumentach strategicznych była wystarczająca do zaistnienia komplementarności, wówczas wszystkie projekty realizowane w ramach RPOWP byłyby komplementarne, a uważa tak 12,71% Beneficjentów.

Potwierdza to analiza wniosków o dofinansowanie, gdzie wśród projektów powiązanych wymieniano zazwyczaj projekty realizujące cele zapisane w dokumentach strategicznych gminy, wszystkie projekty realizowane na terenie gminy/miejscowości lub przez tego samego Beneficjenta. Warto przy tym zaznaczyć, iż dobór respondentów do badania był celowy i wybrano tych Beneficjentów, którzy we wniosku o dofinansowanie wskazywali projekty powiązane, więc można przypuszczać, że mają większą wiedzę nt. komplementarności. Wyniki nie są reprezentatywne dla wszystkich Beneficjentów RPOWP.

Dużo lepiej należy ocenić wiedzę nt. komplementarności Beneficjentów biorących udział w FGI. Trafnie określili definicję projektów komplementarnych oraz podawali ich przykłady.

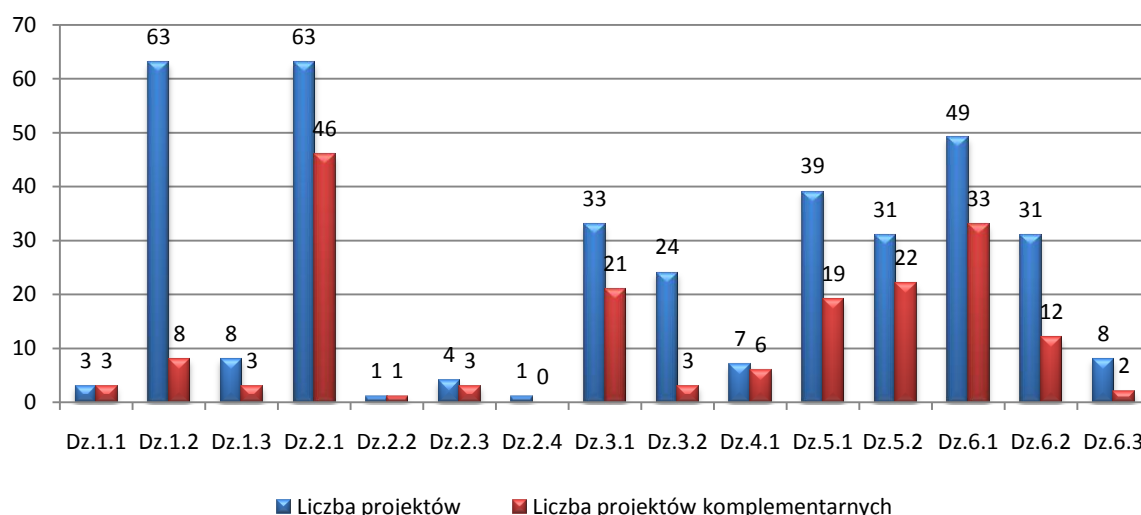
Przedstawiciele Komisji Oceny Projektów określili komplementarność jako uzupełnianie się działań i priorytetów w ramach programu. Komplementarność jest w pewnym stopniu utożsamiana z linią demarkacyjną, która ma wykluczyć podwójne finansowanie. Uczestnicy FGI podkreślali fakt, iż projekty komplementarne muszą realizować ten sam cel, zapominając o tym, że powinny się jednocześnie uzupełniać.

7.2 Stan komplementarności RPOWP

W tym rozdziale zaprezentowano wnioski płynące z analizy projektów realizowanych w ramach RPOWP. Celem było określenie, w jakim zakresie w RPOWP faktycznie zaistniało zjawisko komplementarności. Badanie przeprowadzono w oparciu o analizę wszystkich 796 wniosków o dofinansowanie projektów przyjętych do realizacji do końca 2010 r. w ramach RPOWP, analizę list Beneficjentów poszczególnych programów operacyjnych oraz wyników badania telefonicznego Beneficjentów programu.

W przypadku 202 poddanych weryfikacji wniosków RPOWP wypełniono pole *III.6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych* wykazując powiązania z innymi projektami. Na Wykresie 3. zaprezentowano zestawienie liczby projektów z liczbą projektów, w przypadku których Beneficjenci wskazali projekty powiązane w ramach poszczególnych działań RPOWP. Najczęściej wskazywano projekty powiązane w działaniach 2.1 (w przypadku 73% realizowanych projektów) i 5.2 (71%). Należy zauważyć, co naturalne, że Beneficjenci częściej wykazywali projekty powiązane w tych działaniach, gdzie za kryterium komplementarności można było otrzymać punkty. Najrzadziej natomiast w Działaniu 1.2 i 1.4, co wydaje się być zrozumiałe z uwagi na charakter tych dwóch działań, których głównym celem jest podniesienie konkurencyjności podlaskich przedsiębiorstw i to, że ze wsparcia korzystają rywalizujące o rynek firmy.

Wykres 3. Zestawienie liczby projektów z liczbą projektów, w przypadku których Beneficjenci wskazali projekty powiązane w ramach poszczególnych działań RPOWP *

* Na wykresie nie uwzględniono Działania 1.4, gdzie na 431 projektów w 20 wskazano komplementarne

W zdecydowanej większości wykazywano komplementarność z kilkoma projektami, w połowie przypadków było to więcej niż 3 projekty. Komplementarność była wykazywana zarówno w odniesieniu do projektów zakończonych, jak i w trakcie realizacji. Niestety, opisy dotyczące projektów komplementarnych były bardzo ogólne. W większości przypadków trudno

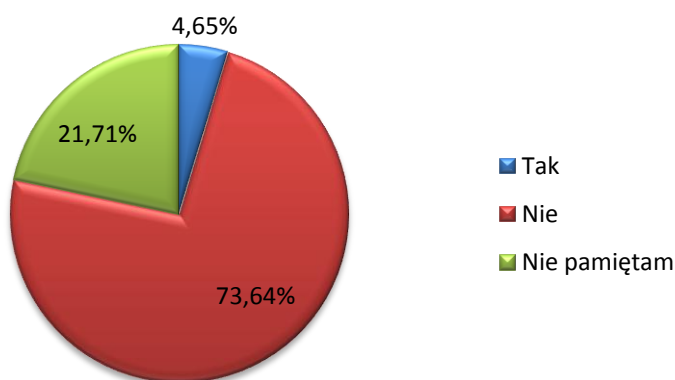
w ogóle mówić o wykazaniu powiązań projektów komplementarnych. Jedynie w kilku przypadkach uzasadnienie komplementarności można ocenić jako wyczerpujące.

Opisy dotyczące powiązania projektów można ująć w kilka następujących kategorii:

- wymieniano wszystkie projekty realizowane przez tego samego Beneficjenta; tylko w niektórych przypadkach były to projekty uzupełniające się i mające wspólny cel, w większości była to lista projektów dotyczących bardzo różnych zakresów tematycznych, celów;
- uzasadniano, że projekty powiązane wpisują się w realizację dokumentów strategicznych (strategia gminy, plan zagospodarowania przestrzennego);
- wskazywano, że projekt jest kontynuacją wcześniejszego rozpoczętego przedsięwzięcia;
- opisywano powiązane przedsięwzięcie, ale nie podawano żadnych informacji na jego temat - tytułu projektu, źródła finansowania;
- przedstawiano zakres tematyczny projektu wskazanego jako komplementarny, bez uzasadniania, w jaki sposób projekt ten jest powiązany z projektem składanym;
- uzasadniano realizację projektu komplementarnego, a nie wyjaśniano powiązań pomiędzy projektami;
- w bardzo ogólny sposób wskazywano wspólne cele, do których osiągnięcia wspólnie będą przyczyniać się powiązane projekty (np. poprawa życia mieszkańców, obydwie projekty przyczynią się do wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy).

Co ciekawe, Beneficjenci zapytani o to, czy mieli problemy z wypełnieniem we wniosku o dofinansowanie pola III6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych, stwierdzili, że nie mieli problemu z wypełnieniem pola, takiej odpowiedzi udzieliło 73,64% badanych. Tylko niecałe 5% wskazało, że problemy się pojawiły i były to trudności w znalezieniu projektu powiązanego, w rozumieniu instrukcji.

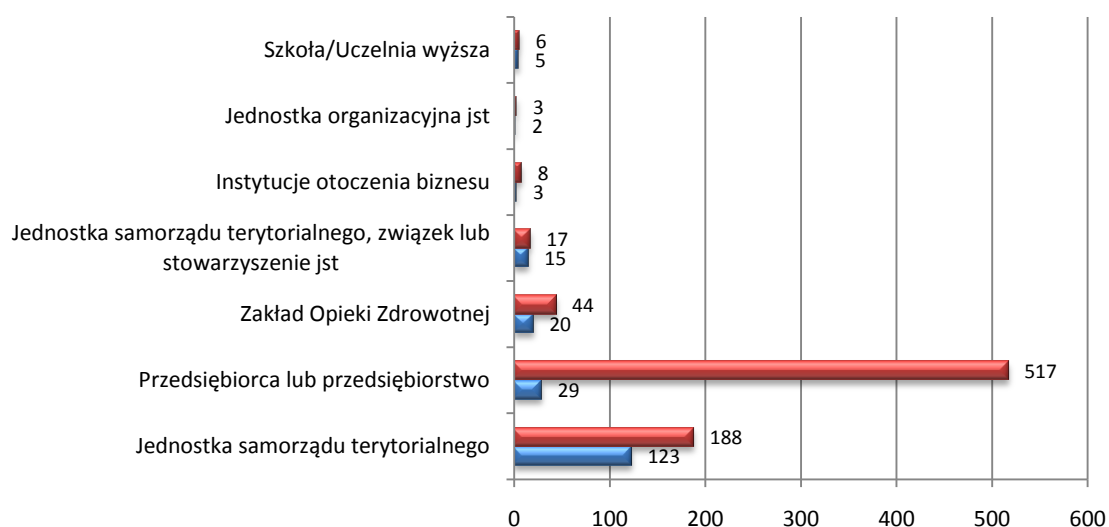
Wykres 4. Pojawienie się trudności z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych (CATI, N=129)

Wśród Beneficjentów RPOWP największą liczbę stanowią przedsiębiorstwa, w dalszej kolejności są to jednostki samorządu terytorialnego (JST), zakłady opieki zdrowotnej, instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe. W ramach badania analizie poddano zależność pomiędzy typem Beneficjenta a realizacją projektów komplementarnych. Zgodnie z przewidywaniami, bardzo małą

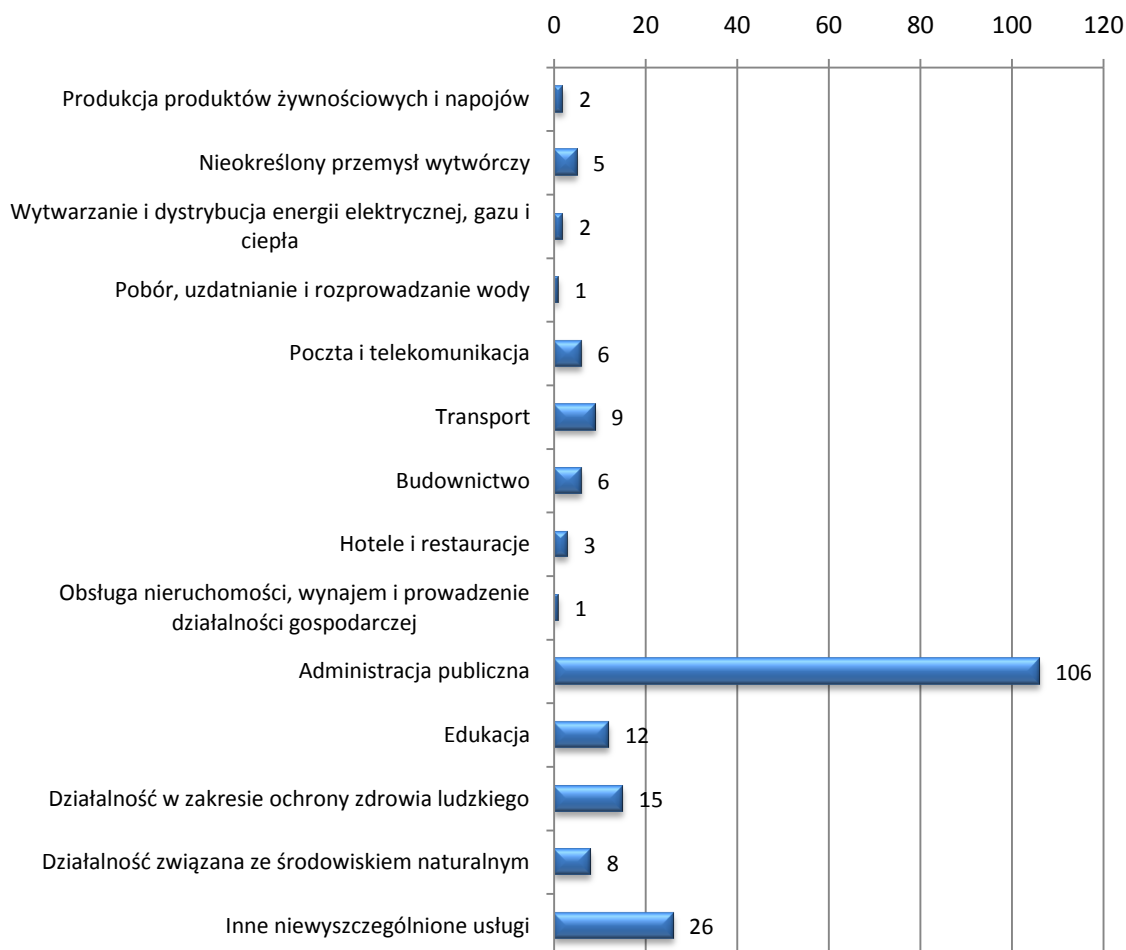
komplementarność wykazują projekty realizowane przez przedsiębiorstwa. Wynika to w głównej mierze z charakteru wsparcia, które ma na celu wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, a co za tym idzie nie należy oczekiwać zbyt wielu projektów komplementarnych. Zdecydowanie lepiej przedstawia się sytuacja JST, 65% projektów realizowanych przez JST to projekty komplementarne. Tym bardziej, iż w przypadku JST lub ich związków odsetek ten wynosi jeszcze więcej - 88%. Dużo gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku zakładów opieki zdrowotnej, instytucji otoczenia biznesu oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, gdzie odsetek projektów komplementarnych jest mniejszy niż 45%.

Wykres 5. Liczba projektów komplementarnych w stosunku do wszystkich projektów realizowanych przez różne typy Beneficjentów

Analiza liczby projektów powiązanych wykazywanych przez Beneficjentów w poszczególnych działach gospodarki wykazała, że dotyczyły one w zdecydowanej większości (106) administracji publicznej. W dalszej kolejności działalności w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego (15), edukacji (12) i transportu (9).

Wykres 6. Liczba projektów komplementarnych realizowanych w poszczególnych działach gospodarki (N=202)

Przeprowadzono również weryfikację liczby projektów komplementarnych realizowanych w poszczególnych kategoriach interwencji zgodnych z klasyfikacją kategorii interwencji określoną w RPOWP na lata 2007-2013 w oparciu o Załącznik nr II do Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006 z 8 grudnia 2006 r. Największa liczba komplementarnych inwestycji dotyczyła dróg lokalnych i regionalnych (44 wystąpienia) oraz infrastruktury systemu oświaty (30 wystąpień). Nieco rzadziej pojawiały się one w przypadku inwestycji w przedsiębiorstwach (19), w infrastrukturę ochrony zdrowia (12), jakości powietrza (11) oraz gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi.

Tabela 3. Liczba projektów komplementarnych w ramach poszczególnych kategorii interwencji⁶

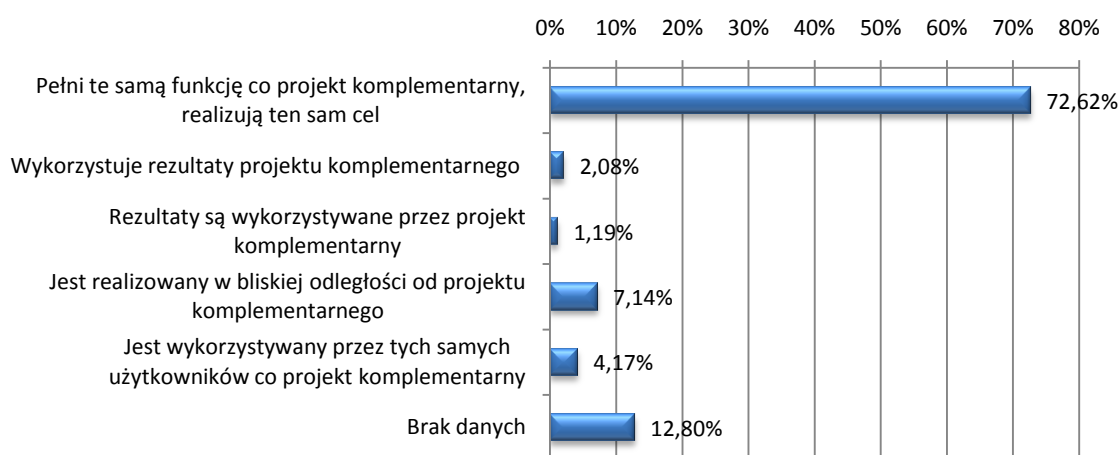
KATEGORIA INTERWENCJI	ILOŚĆ
02 Infrastruktura B+RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	1
03 Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.)	2
04 Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	1
05 Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	4
07 Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	4
08 Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	19
09 Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	7
10 Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)	4
23 Drogi regionalne/lokalne	44
25 Transport miejski	3
28 Inteligentne systemy transportu	3
29 Porty lotnicze	1
31 Śródlądowe drogi wodne (regionalne i lokalne)	1
39 Energia odnawialna: wiatrowa	1
40 Energia odnawialna: słoneczna	1
41 Energia odnawialna: biomasa	1
44 Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	10
45 Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	3
46 Oczyszczanie ścieków	3
47 Jakość powietrza	11
51 Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	1
54 Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	1
55 Promowanie walorów przyrodniczych	1
57 Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	9
58 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	2
59 Rozwój infrastruktury kulturalnej	2
75 Infrastruktura systemu oświaty	30
76 Infrastruktura ochrony zdrowia	12
77 Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza	1
79 Pozostała infrastruktura społeczna	8

⁶W sytuacji, gdy Beneficjent wymienił we wniosku o dofinansowanie więcej niż jedną kategorię interwencji, wszystkie zostały uwzględnione w zestawieniu.

W trakcie weryfikacji wniosków o dofinansowanie przeprowadzono analizę typów powiązań pomiędzy projektami komplementarnymi.

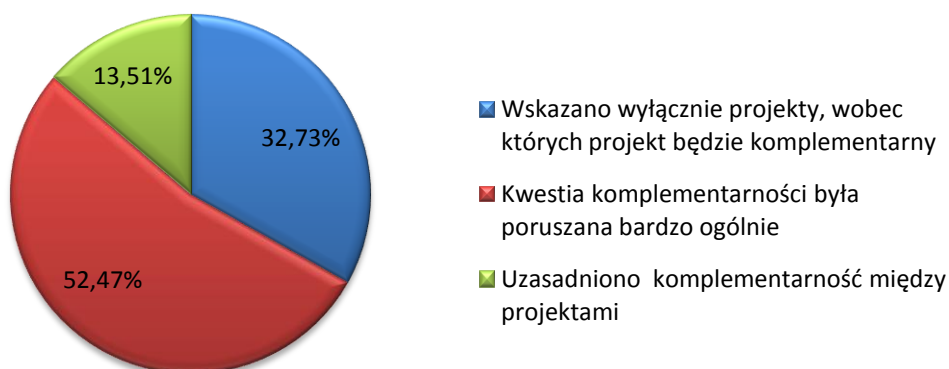
W większości przypadków (72,62%), wnioskodawcy wymieniali projekty powiązane, które pełnią tę samą funkcję co projekt komplementarny, realizują ten sam cel. Wskazuje to na występowanie w szerszym zakresie komplementarności przedmiotowej. Badanie wykazało również, że 7,14% projektów wskazano jako komplementarne z uwagi na bliską odległość realizacji - co sugeruje komplementarność przestrzenną. 4,17% projektów komplementarnych jest wykorzystywanych przez tych samych użytkowników. Tylko w nieco ponad 3% rezultaty projektów są wykorzystywane przez projekt komplementarny lub wykorzystuje się rezultaty projektów komplementarnych.

Wykres 7. Sposób powiązania z projektem komplementarnym

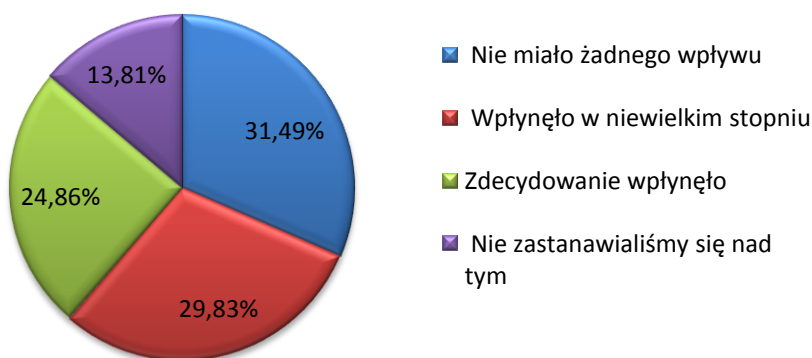
W ramach analizy jakościowej zapisów we wnioskach dokonano oceny szczegółowości zapisów dotyczących projektów powiązanych. W ponad połowie przypadków (52,47%) kwestia komplementarności była poruszana bardzo ogólnie, deklaratorywnie. Odsetek wniosków, gdzie wskazano wyłącznie projekty, wobec których projekt będzie komplementarny, wyniósł 32,73%. Tylko w 13,51% wykazanych powiązań uzasadniono komplementarność między projektami.

Wykres 8. Ocena poziomu szczegółowości zapisów dotyczących powiązania projektu z innymi projektami

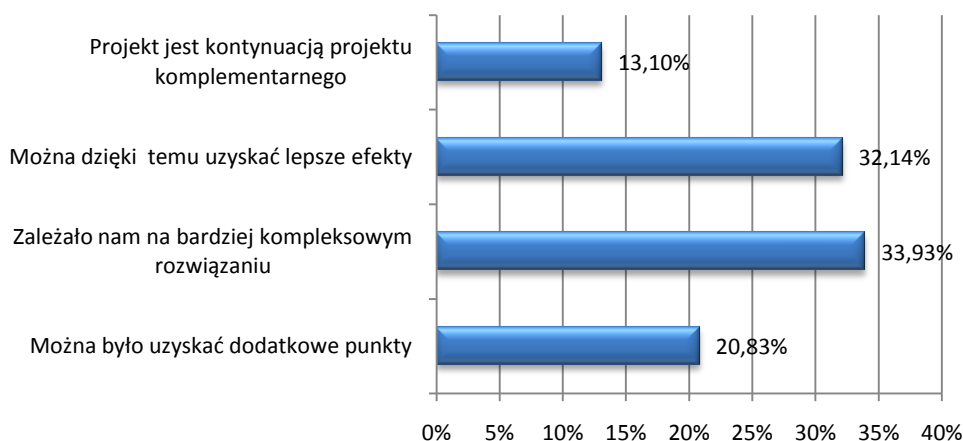
Trudno jednoznacznie stwierdzić, jakie są przyczyny tak nieprecyzyjnych zapisów dotyczących powiązań między projektami lub ich zupełnego braku. Jest ich na pewno co najmniej kilka. Po pierwsze brak zrozumienia, czym jest komplementarność projektów, jaka jest jej istota. Po drugie wnioskodawcy starali się wymienić jak największą liczbę projektów, sądząc, że wykazanie komplementarności będzie tym silniejsze im więcej projektów komplementarnych zostanie wskazanych. Po trzecie brak lub trudności w znalezieniu i wykazaniu rzeczywistych powiązań pomiędzy projektami, stąd też pojawienie się tak ogólnych celów realizowanych przez projekty powiązane. Ponadto nie bez znaczenia pozostaje fakt, że w większości konkursów kwestia komplementarności nie była dodatkowo punktowana przy ocenie wniosku, a więc brak było motywacji do wypełnienia pola. Komplementarność traktowana jest jak formalność, która nie ma istotnego wpływu na końcową ocenę projektu.

Wykres 9. Wpływ istnienia projektu komplementarnego na decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie (CATI, N=181)

W celu weryfikacji, na ile istotna jest dla Beneficjentów kwestia komplementarności, zapytano ich w trakcie badania CATI, czy istnienie projektu komplementarnego miało wpływ na decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie. Okazuje się, że tylko 24,86% Beneficjentów RPOWP uzależniało składanie wniosku od istnienia projektów komplementarnych. W przypadku 29,83% istnienie projektu wpłynęło w niewielkim stopniu. Ponad 60% Beneficjentów stwierdziło, że nie miało to żadnego wpływu lub nawet się nad tym nie zastanawiali, a więc w żaden sposób mechanizm premiowania komplementarności na nich nie zadziałał.

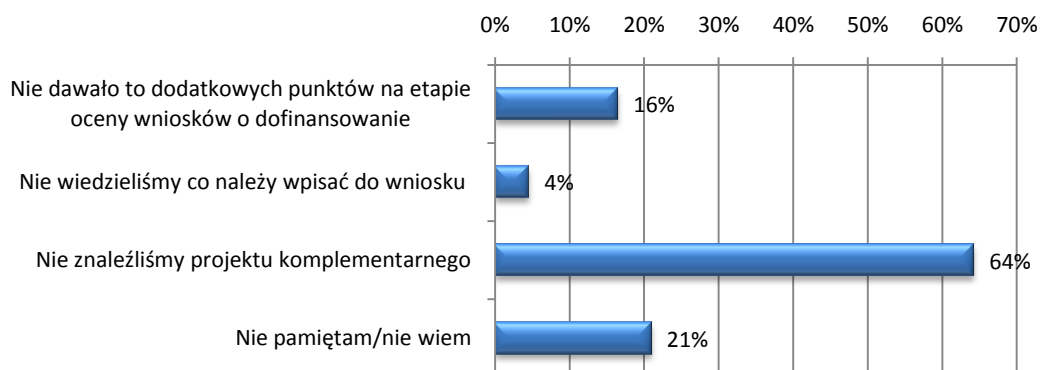
Wykres 10. Powody, dla których istnienie projektu komplementarnego miało wpływ na złożenie wniosku o dofinansowanie (CATI, N=181, max 3 odp.)

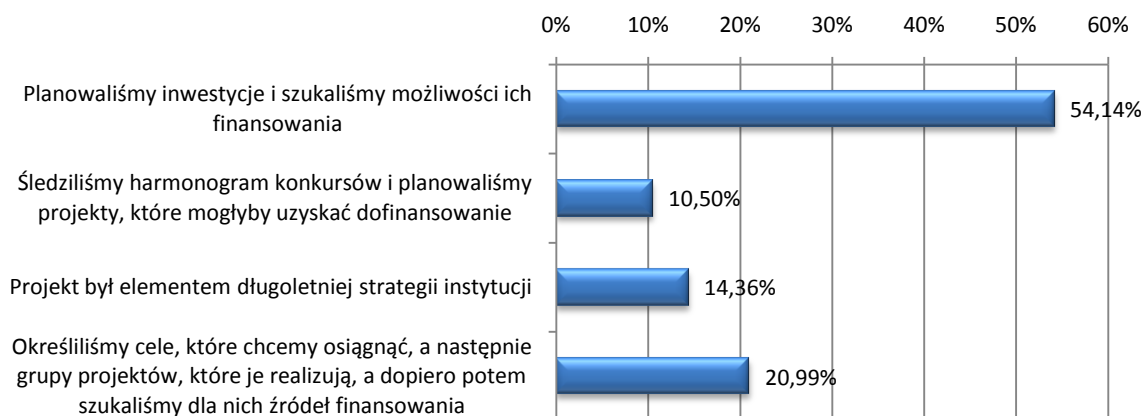
Beneficjenci, którzy przyznali, że istnienie projektu komplementarnego wpłynęło na decyzję o przygotowaniu wniosku o dofinansowanie zostali poproszeni o określenie, dlaczego miało to wpływ. Najbardziej decydującymi czynnikami okazały się być: chęć przygotowania bardziej kompleksowego rozwiązania, odpowiedź taką wskazało 33,98% badanych oraz uzyskanie lepszych efektów (32,14%). Mniejszy odsetek respondentów (20,83%) wskazał, że była to chęć uzyskania dodatkowych punktów lub to, że projekt jest kontynuacją projektu komplementarnego (13,10%).

67 spośród badanych Beneficjentów stwierdziło, że przygotowując wniosek o dofinansowanie nie wskazało projektów powiązanych. Zapytano ich, dlaczego nie wskazali projektów powiązanych. Zdecydowana większość (64%) nie znalazła projektu komplementarnego. 21% badanych nie pamiętało, dlaczego tak się stało. Brak dodatkowych punktów za komplementarność na etapie oceny wniosków o dofinansowanie był czynnikiem decydującym dla 16% respondentów.

Wykres 11. Powody niewskazania projektów powiązanych (CATI, N=181, max 3 odp.)

Wykres 12. Powody złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWP (CATI, N=181)

Dodatkowo zapytano Beneficjentów o główne powody złożenia wniosku o dofinansowanie. W przypadku ponad połowy Beneficjentów (54,14%) było to szukanie finansowania na planowaną inwestycję.

Tylko 20,99% respondentów wskazało odpowiedź, że najpierw określono cele do osiągnięcia, a następnie grupy projektów, które je realizują, a dopiero potem szukano dla nich źródeł finansowania. Jest to podejście w największym stopniu sprzyjające realizacji projektów komplementarnych i w największym stopniu umożliwiające kompleksowe rozwiązywanie problemów i realizację celów.

Uczestniczący w wywiadzie fokusowym Beneficjenci przyznali, że komplementarność nie była zaplanowana, a miała raczej charakter przypadkowy. Nie planowano jednocześnie kilku inwestycji, które uzupełniając się będą realizować dany cel. Planowano szereg różnych przedsięwzięć i szukano możliwości ich finansowania.

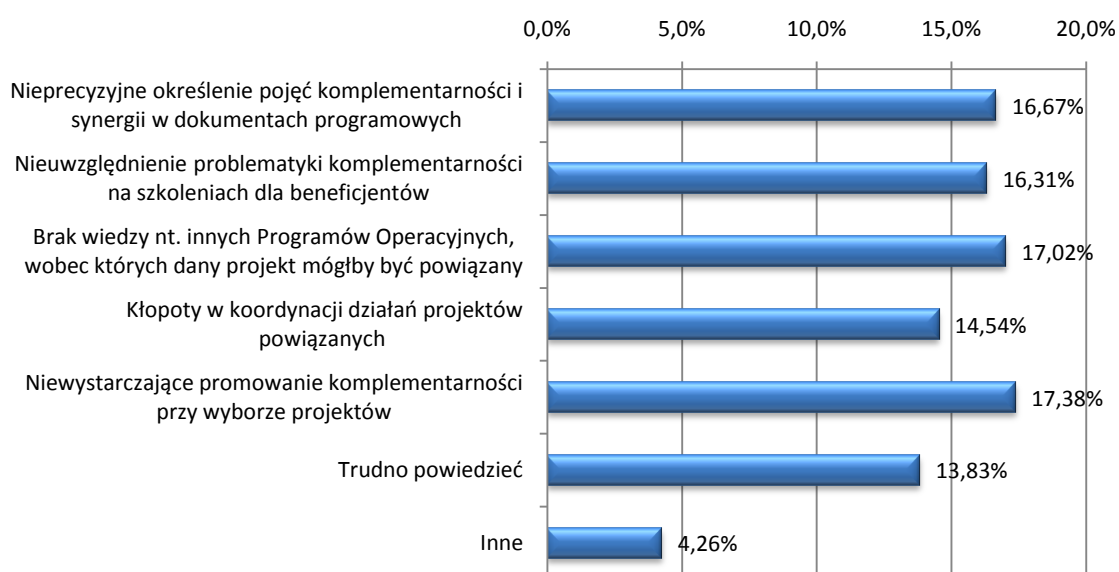
Jednym z celów badania była analiza efektów synergicznych osiągniętych w wyniku realizacji projektów komplementarnych. Na obecnym etapie realizacji Programu trudne, a w większości przypadków wręcz niemożliwe, jest określenie faktycznych efektów synergicznych, jakie wygenerowała komplementarność, zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna. Możliwe to będzie po zakończeniu realizacji projektów, gdyż efekty synergiczne ujawniają się zazwyczaj dopiero po pewnym czasie od zakończenia interwencji. Ponadto wymaga to dodatkowych badań, które pozwoliłyby zweryfikować np. faktyczny większy wzrost wskaźników. Możemy natomiast mówić o potencjalnej synergii, jakiej możemy oczekiwać w wyniku realizacji zidentyfikowanych projektów komplementarnych, np.

- zwiększenie wskaźników rezultatu lub produktu (np. zwiększenie liczby turystów i wydłużenie okresu przebywania w przypadku projektów turystycznych zlokalizowanych w Suwałkach i ich okolicy),
- powstanie nowych, nieprzewidzianych rezultatów (np. znaczne zwiększenie liczby dzieci w przedszkolu w wyniku remontu i rozbudowy budynku przedszkola oraz budowy placu zabaw dla dzieci),
- rozszerzenie lub poprawa zakresu usług (np. w wyniku realizacji projektów w obszarze społeczeństwa informacyjnego),

- większa trwałość rezultatów projektu (np. w przypadku realizacji jednocześnie projektów „Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Wybranych Nowych Technologii Politechniki Białostockiej”, „Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku poprzez budowę infrastruktury i nawierzchni ulic”, „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny),
- pełniejsze zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu (np. projekty dotyczące edukacji);
- bezpośrednie sąsiedztwo geograficzne projektów przyczynia się do ograniczenia kosztów oraz nakładów czasowych związanych z korzystaniem z ich rezultatów (np. w przypadku spójnej infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej).

Efekty synergiczne zostały zaprezentowane na przykładzie projektów stanowiących dobre praktyki.

Wykres 13. Bariery utrudniające lub uniemożliwiające realizację projektów powiązanych (CATI, N=181, (CATI, N=181, max 3 odp.)

Respondenci badania CATI oceniali również, jakie bariery utrudniają lub uniemożliwiają realizację projektów powiązanych (można było wskazać max. 3 odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi przedstawiony na Wykresie 13. jest bardzo równomierny, każda z wymienionych barier była wskazywana niemal tak samo często. Najczęstsza opinia Beneficjentów dotyczyła niewystarczającego promowania komplementarności przy wyborze projektów (17,38%). Dodatkowo badani wymienili takie bariery, jak: biurokracja, konieczność wkładu własnego, wymagania finansowe, skomplikowane przepisy, przepisy wykluczające pewne powiązania, ograniczenia które stanowią raczej utrudnienie w realizacji projektów w ogóle, a nie tylko komplementarnych.

Przedstawiciele IZ/IP programów realizowanych w perspektywie 2007-2013 wskazali bariery w realizacji projektów komplementarnych, takie jak:

- brak kryteriów, które premiowałyby projekty komplementarne,
- brak koordynacji między instytucjami zarządzającymi co do harmonogramu konkursów, np. w zakresie społeczeństwa informacyjnego konkursy na projekty w zakresie „ostatniej

mili” rozpoczęły się znacznie wcześniej, niż realizacja projektów dotyczących sieci szkieletowej,

- brak koordynacji w uruchamianiu poszczególnych instrumentów wsparcia,
- brak możliwości uzyskania wsparcia w ramach innego programu na komplementarną inwestycję z uwagi na ograniczoną ilość środków na daną kategorię interwencji,
- konkursowy tryb wyboru projektów, przy którym trudno zaplanować, że konkretne działania zmierzające do osiągnięcia celu mogą być sfinansowane z danego programu, ponieważ może się okazać, że projekt nie otrzyma dofinansowania, bo np. wyczerpały się środki,
- niedostateczna informacja, dostęp do informacji o projektach realizowanych w ramach poszczególnych programów.

Główne bariery komplementarności wewnętrznej RPOWP można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. W ramach pierwszej kategorii wyróżnić można niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów oraz niedostateczne promowanie kwestii komplementarności wśród Beneficjentów. Zewnętrzne bariery to np. inne priorytety Beneficjentów, którzy nie przywiązują zbyt dużej wagi do tego, czy ich projekty są komplementarne.

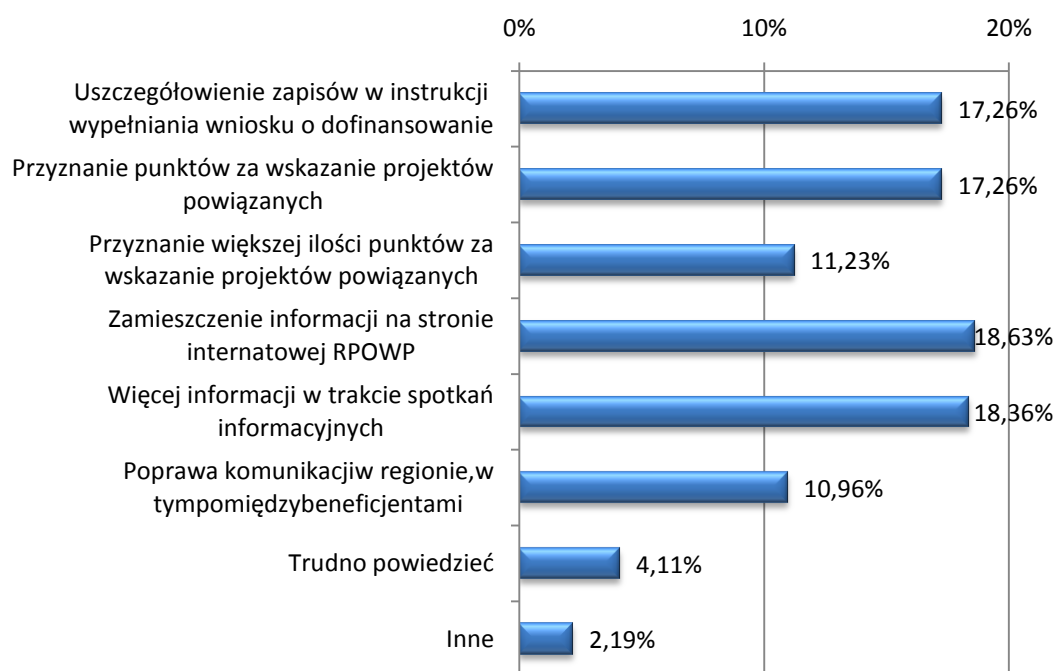
Natomiast jako główne bariery komplementarności zewnętrznej RPOWP zidentyfikowano niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów, niedostateczną wiedzę o projektach realizowanych w ramach innych programów, niewystarczającą promocję kwestii komplementarności wśród Beneficjentów, brak koordynacji między instytucjami zarządzającymi/wdrażającymi.

Beneficjentów poproszono również o wskazanie, w jaki sposób Instytucja Zarządzająca RPOWP mogłaby promować realizację projektów komplementarnych (można było wskazać max. 3 odpowiedzi). Cztery najczęściej pojawiające się odpowiedzi to:

- uszczegółowienie zapisów w instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie,
- więcej informacji w trakcie spotkań informacyjnych,
- zamieszczenie informacji na stronie internetowej RPOWP,
- przyznanie punktów za wskazanie projektów powiązanych.

Wskazał je niemal jednakowy odsetek respondentów od 34 do 38%. Na drugiej pozycji pod względem liczebności odpowiedzi znalazły się: przyznanie większej liczby punktów za wskazanie projektów powiązanych (22,65%) oraz poprawa komunikacji w regionie, w tym pomiędzy Beneficjentami (22,10%). Wśród innych form respondenci wymienili zmianę wymagań, większą reklamę w mediach, uproszczenie procedur.

Wykres 14. W jaki sposób Instytucja Zarządzająca RPOWP mogłaby promować realizację projektów komplementarnych (CATI, N=181, max 3 odp.)

Respondenci wywiadów indywidualnych zapytani o to, jak IZ RPOWP mogłaby promować realizację projektów komplementarnych, wymienili następujące sposoby:

- upowszechnianie informacji nt. komplementarności - strona internetowa, zakładka dotycząca komplementarności, prezentacje projektów komplementarnych, łącze do bazy zrealizowanych projektów z innych programów operacyjnych,
- przedstawianie Beneficjentom korzyści z komplementarności, pokazywanie dobrych praktyk w tym zakresie, jest to szczególnie ważne już pod kątem wdrażania nowej perspektywy w kierunku koncentracji i tworzenia projektów komplementarnych,
- współpraca na etapie tworzenia planów działań, na grupach roboczych przy ustalaniu harmonogramów ustalania konkursów,
- łatwa w obsłudze i dostępna przez Internet lista projektów wraz z krótkim opisem, co w danym projekcie jest realizowane,
- szerokie działania informacyjno-promocyjne realizowane przez poszczególnych Beneficjentów, co podnosiłoby wiedzę otoczenia nt. realizowanej inwestycji,
- więcej spotkań m.in. z pracownikami.

7.3 Analiza komplementarności wewnętrznej RPOWP

7.3.1 Potencjalna komplementarność wewnętrzna w ramach RPOWP

W Uszczegółowieniu RPOWP nie odniesiono się do kwestii komplementarności wewnętrznej, nie wskazano komplementarności pomiędzy poszczególnymi działaniami. W podrozdziale zaprezentowano wyniki analizy zapisów dokumentów programowych pod kątem możliwości wystąpienia komplementarności wewnętrznej oraz wskazania zakresu, w jakim komplementarność może zaistnieć.

7.3.1.1 Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie

Działanie 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności jest komplementarne z:

- Osią priorytetową II: Rozwój infrastruktury transportowej - Działanie 2.1 Rozwój transportu drogowego oraz Działanie 2.2 Rozwój transportu lotniczego w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury innowacyjnej (parków, inkubatorów, centrów),
- Osią priorytetową VI Działanie 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji w zakresie infrastruktury badawczo - rozwojowej.

Działanie 1.2. Region atrakcyjny inwestycjom jest komplementarne z:

- Działaniem 1.4 w zakresie działań związanych z udziałem przedsiębiorców w targach, wystawach i misjach gospodarczych o charakterze międzynarodowym za granicą i wsparciem promocji produktów lokalnych i regionalnych realizowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa oraz w zakresie wykorzystania terenów inwestycyjnych,
- Osią priorytetową II: Rozwój infrastruktury transportowej - Działanie 2.1 Rozwój transportu drogowego oraz Działanie 2.2 Rozwój transportu lotniczego w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych,
- Osią priorytetową III: - Działanie 3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej w zakresie działań związanych z udziałem przedsiębiorców z branży turystycznej w targach, wystawach i misjach gospodarczych o charakterze międzynarodowym za granicą i wsparciem promocji produktów lokalnych i regionalnych realizowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa oraz w zakresie wykorzystania terenów inwestycyjnych,
- Osią Priorytetową V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami, ochrony środowiska, poprawy jakości powietrza.

Działanie 1.4. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw jest komplementarne z:

- Działaniem 1.2 w zakresie działań związanych z udziałem przedsiębiorców w targach, wystawach i misjach gospodarczych o charakterze międzynarodowym za granicą

i wsparciem promocji produktów lokalnych i regionalnych realizowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa oraz w zakresie wykorzystania terenów inwestycyjnych,

- Osią Priorytetową IV w zakresie przedsięwzięć dotyczących elektronicznych usług i treści dla biznesu poprzez stworzenie podstaw systemowych, organizacyjnych i instytucjonalnych do wspierania rozwoju rynków elektronicznych (platforma e-biznes), tworzenie wirtualnego inkubatora przedsiębiorczości, którego celem będzie obsługa i wsparcie nowo powstających wirtualnych przedsiębiorstw oraz tworzenie aplikacji oraz usług elektronicznych wspierających pracę na odległość (telepraca) oraz e-biznes.

7.3.1.2 Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej

Działanie 2.1. Rozwój transportu drogowego jest komplementarne z:

- Osią priorytetową I Działanie 1.1 w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury innowacyjnej (parków, inkubatorów, centrów); Działanie 1.2 w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych,
- Osią priorytetową III Działanie 3.1 *Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu* w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury turystycznej,
- Osią Priorytetową V: *Rozwój infrastruktury ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.*

Działanie 2.2 Rozwój transportu lotniczego jest komplementarne z:

- Działaniem 2.1 w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury portów lotniczych.
- Osią priorytetową I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie Działaniem 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności oraz Działaniem 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom jest komplementarne w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury innowacyjnej (parków, inkubatorów, centrów) i terenów inwestycyjnych.

7.3.1.3 Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury

Działanie 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu jest komplementarne z:

- Osią priorytetową II Działanie 2.1 w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej infrastruktury turystycznej,
- Osią Priorytetową IV w zakresie przedsięwzięć dotyczących rozwoju zasobów cyfrowych m.in. promujących turystykę, kulturę regionu,
- Osią priorytetową VI Działanie 6.3 W zakresie poprawy jakości infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Działanie 3.2 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw z branży turystycznej jest komplementarne z:

- Działaniem 1.2 w zakresie działań związanych z udziałem przedsiębiorców w targach, wystawach i misjach gospodarczych o charakterze międzynarodowym za granicą

i wsparciem promocji produktów lokalnych i regionalnych realizowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa oraz w zakresie wykorzystania terenów inwestycyjnych,

- Działanie 6.3 Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego w zakresie rozbudowa, przebudowa, remont obiektów kultury.

7.3.1.4 Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne

Oś priorytetowa IV jest komplementarna z:

Osią Priorytetową I

- Działanie 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw w zakresie przedsięwzięć dotyczących elektronicznych usług i treści dla biznesu poprzez stworzenie podstaw systemowych, organizacyjnych i instytucjonalnych do wspierania rozwoju rynków elektronicznych (platforma e-biznes), tworzenie wirtualnego inkubatora przedsiębiorczości, którego celem będzie obsługa i wsparcie nowo powstających wirtualnych przedsiębiorstw oraz tworzenia aplikacji oraz usług elektronicznych wspierających pracę na odległość (telepraca) oraz e-biznes.

Osią Priorytetową VI

- Działanie 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji w zakresie przedsięwzięć mających na celu zastosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych w edukacji wspierających wszelkie formy zdalnego kształcenia i doskonalenia zawodowego (e-nauka), takie jak np.: specjalistyczne systemy dla niepełnosprawnych, doskonalenie zawodowe dorosłych, systemy wspierające edukację trzeciego wieku oraz wspieranie edukacji szkolnej i studiów wyższych,
- Działanie 6.2 Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej w zakresie przedsięwzięć mających na celu zastosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w ochronie zdrowia poprzez rozwój aplikacji telemedycznych (e-zdrowie), w tym m.in. sprawozdawczość medyczna, sprawozdawczość w zakresie rozliczeń finansowych, elektroniczna karta zdrowia, e-recepty, a także usług informacyjnych, np. telekonsultacje, rejestracja przez Internet itp. oraz zastosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w ochronie zdrowia i edukacji w celach sprawnego zarządzania,
- Działanie 6.3 Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego w zakresie przedsięwzięć dotyczących rozwoju zasobów cyfrowych, m.in. promujących turystykę, kulturę regionu.

7.3.1.5 Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Działanie 5.1 Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska oraz Działanie 5.2 Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska są komplementarne z:

- Osią priorytetową I Działanie 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami, ochrony środowiska, poprawy jakości powietrza,
- Osią Priorytetową II Działanie 2.1 w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

7.3.1.6 Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej

Działanie 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji jest komplementarne z:

- Osią priorytetową I Działanie 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności w zakresie infrastruktury badawczo-rozwojowej,
- Osią Priorytetową IV w zakresie przedsięwzięć mających na celu zastosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych w edukacji wspierających wszelkie formy zdalnego kształcenia i doskonalenia zawodowego (e-nauka), takie jak np.: specjalistyczne systemy dla niepełnosprawnych, doskonalenie zawodowe dorosłych, systemy wspierające edukację trzeciego wieku oraz wspieranie edukacji szkolnej i studiów wyższych.

Działanie 6.2 Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej jest komplementarne z:

- Osią Priorytetową IV w zakresie przedsięwzięć mających na celu zastosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w ochronie zdrowia poprzez rozwój aplikacji telemedycznych (e-zdrowie), w tym m.in. sprawozdawczość medyczna, sprawozdawczość w zakresie rozliczeń finansowych, elektroniczna karta zdrowia, e-recepty, a także usług informacyjnych, np. telekonsultacje, rejestracja przez Internet itp. oraz zastosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w ochronie zdrowia i edukacji w celach sprawnego zarządzania.

Działanie 6.3 Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego jest komplementarne z:

- Osią priorytetową III Działanie 3.1 Rozwój atrakcyjności turystycznej regionu w zakresie poprawy jakości infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- Osią Priorytetową IV w zakresie przedsięwzięć dotyczących rozwoju zasobów cyfrowych, m.in. promujących turystykę, kulturę regionu.

7.3.2 Priorytetowe obszary komplementarności

Jednym z celów badania było określenie istotności występowania komplementarności w poszczególnych obszarach programu. Potencjalnie komplementarność może zaistnieć pomiędzy dowolnymi dwoma priorytetami, czy też działaniami RPOWP. W Tabeli 3. zaznaczono obszary, w których zgodnie z oceną ekspercką może potencjalnie wystąpić komplementarność. Jednocześnie za pomocą trzech kolorów określono stopień istotności poszczególnych obszarów - kolorem czerwonym oznaczono obszary, w których IZ powinna dołożyć najwięcej starań, aby zapewnić komplementarność, kolorem pomarańczowym obszary o średnim poziomie istotności, a żółtym mniej istotne.

Pierwszym obszarem, w którym należałoby oczekiwać największej komplementarności są inwestycje drogowe, zarówno lokalne, jak i regionalne. Jest to obszar, w którym najłatwiej wykazać komplementarność, sprawdzić, w jaki sposób dana droga łączy się z układem transportowym. Nieco trudniej zweryfikować, czy budowa drogi będzie uzupełniać się z innymi inwestycjami na tym terenie, np. budowa terenów inwestycyjnych, infrastruktury turystycznej, ale i tak jest to stosunkowo łatwe w porównaniu do innych obszarów wsparcia. Zapewnienie dobrego

połączenia komunikacyjnego stanowi w wielu przypadkach warunek konieczny do osiągnięcia efektów przez projekty z innych sfer.

Drugim z kolei obszarem jest społeczeństwo informacyjne. Sukces budowania społeczeństwa informacyjnego zależy od wielu elementów. Najpierw musi zostać wybudowana infrastruktura teleinformatyczna w postaci sieci szkieletowej Internetu szerokopasmowego (tego typu inwestycje będą finansowane w ramach osi II PO RPW), która następnie zostanie udostępniona na odcinku tzw. „ostatniej mili”, czyli połączenia pomiędzy węzłem sieci szkieletowo-dystrybucyjnej a użytkownikiem końcowym (tego typu inwestycje będą finansowane w ramach działania 8.4 PO IG, którego celem jest wsparcie inwestycji budowy infrastruktury sieciowej i aktywowanie lokalnych przedsiębiorstw i instytucji do budowy ostatniego etapu sieci w oparciu o technologię bezprzewodową). Trzecim etapem powinno być udostępnianie możliwie jak najszerszego wachlarza usług w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji i e-biznesu. Polegać ma to na realizacji przez określone podmioty (najczęściej podmioty publiczne) zadań publicznych, przy wykorzystaniu technologii informatycznych i komunikacyjnych (TIK/ICT), w powiązaniu ze zmianami organizacyjnymi i nowymi umiejętnościami wykonawców zadań publicznych, w celu usprawnienia funkcjonowania i obsługi klientów. Celem ostatniego etapu będzie promowanie działań edukacyjno-informacyjnych mających na celu zachęcenie społeczeństwa oraz przedsiębiorstw do korzystania z tych usług.

Z uwagi na specyficzny charakter województwa podlaskiego, na którego terenie znajduje się wiele terenów atrakcyjnych turystycznie, należy zwrócić uwagę również na zapewnienie efektywności środków alokowanych na ten obszar wsparcia poprzez koncentrację inwestycji w określonych lokalizacjach. Projekty realizowane w ramach działania 3.1 i 3.2 powinny uzupełniać się w jak największym stopniu, tak aby turyści przyjeżdżający w określony region województwa chcieli spędzić tam jak najwięcej czasu oraz aby mogli korzystać z różnej infrastruktury w zależności od pory roku.

Ostatnim obszarem, gdzie można spodziewać się najlepszych efektów w realizacji projektów komplementarnych, jest rozwój infrastruktury lokalnej i regionalnej w zakresie infrastruktury ochrony środowiska.

Wskazując obszary, w których najistotniejsze jest zapewnienie komplementarności respondentci wymieniali przede wszystkim infrastrukturę drogową, argumentując tym, że na inwestycje w tym zakresie alokowano bardzo dużo środków z różnych programów, więc powinno się tu oczekiwać największych efektów. Dodatkowo zwracano uwagę na konieczność zapewnienia komplementarności pomiędzy inwestycjami drogowymi i inwestycjami dotyczącymi gospodarki wodno-ściekowej. Wymieniono również interwencje w zakresie turystyki, gdzie powinny uzupełniać się działania samorządów i przedsiębiorców.

Tabela 4. Macierz priorytetów komplementarności wewnętrznej RPOWP

	Dz. 1.1	Dz. 1.2	Dz. 1.3	Dz. 1.4	Dz. 2.1	Dz. 2.2	Dz. 2.3	Dz. 2.4	Dz. 3.1	Dz. 3.2	Dz.4.1	Dz. 5.1	Dz. 5.2	Dz. 6.1	Dz. 6.2	Dz. 6.3
Dz. 1.1	✓				✓	✓								✓		
Dz. 1.2		✓		✓	✓	✓				✓		✓	✓			
Dz. 1.3			✓													
Dz. 1.4		✓		✓							✓					
Dz. 2.1	✓	✓			✓	✓			✓			✓	✓			
Dz. 2.2	✓	✓			✓	✓										
Dz. 2.3							✓									
Dz. 2.4								✓								
Dz. 3.1					✓				✓	✓	✓					✓
Dz. 3.2		✓							✓	✓						✓
Dz.4.1				✓					✓		✓			✓	✓	✓
Dz. 5.1		✓			✓							✓	✓			
Dz. 5.2		✓			✓							✓	✓			
Dz. 6.1	✓										✓			✓		
Dz. 6.2											✓				✓	
Dz. 6.3									✓	✓	✓					✓

Pole wysokiej istotności

Pole średniej istotności

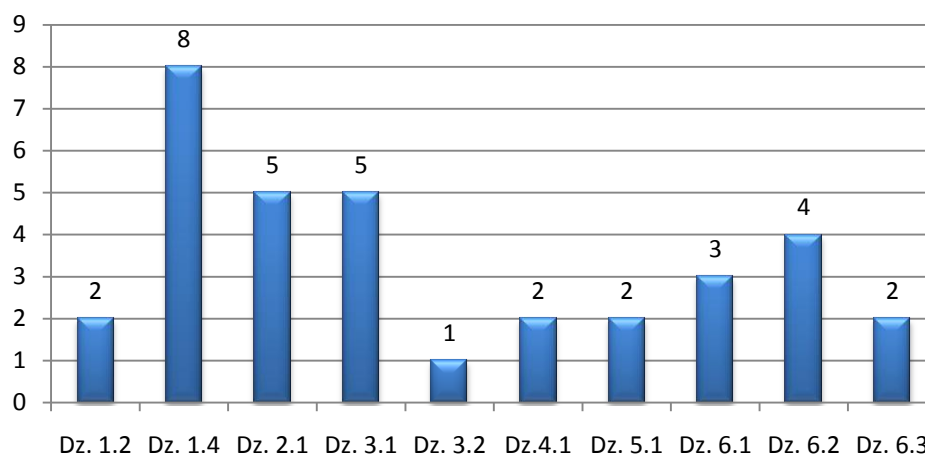
Pole mniejszej istotności

7.3.3 Mapa projektów komplementarnych

W 34 wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wykazali komplementarność wewnętrzną. Spośród tych Beneficjentów 3 wykazało powiązania z 2 projektami finansowanymi ze środków RPOWP. Wykres 15. przedstawia liczbę wykazanych projektów komplementarnych wewnątrz w ramach poszczególnych Działań RPOWP.

W większości wskazywano na projekty realizowane przez tego samego Beneficjenta - było tak w 19 przypadkach. W 28 przypadkach mamy do czynienia z komplementarnością problemową, a w 7 z geograficzną (głównie w przypadku projektów drogowych).

Wykres 15. Liczba projektów komplementarnych wewnątrz w ramach poszczególnych Działań RPOWP

Rodzaje projektów komplementarnych wewnątrz (w podziale na rodzaje komplementarności) wraz z przykładami:

➤ **komplementarność geograficzna**

uzupełnianie się, spójność wybudowanych odcinków dróg (np. projekty „Budowa infrastruktury drogowej szansą na rozwój społeczno-gospodarczy Miasta Hajnówka - budowa ulic: Żabia Górka i Odległa” i „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 685 na odcinku Nowosady - Hajnówka oraz drogi wojewódzkiej nr 687 na odcinku Zwodzieckie - Nowosady”; projekty „Przebudowa ciągu drogowego na odc. Kownaty - Olszyny - Wiktoryn - Żelechy - Kosaki” i „Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 668 na odcinku Piątnica Poduchowna - Jedwabne od km 0+100 do km 16+938”);

➤ **komplementarność problemowa**

podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa przez wprowadzanie kolejnych innowacyjnych rozwiązań (np. projekty przedsiębiorstwa EDPOL: „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa EDPOL poprzez inwestycje w innowacyjne technologie produkcyjne” oraz „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa EDPOL poprzez inwestycje w innowacyjne usługi sprzedażowe”);

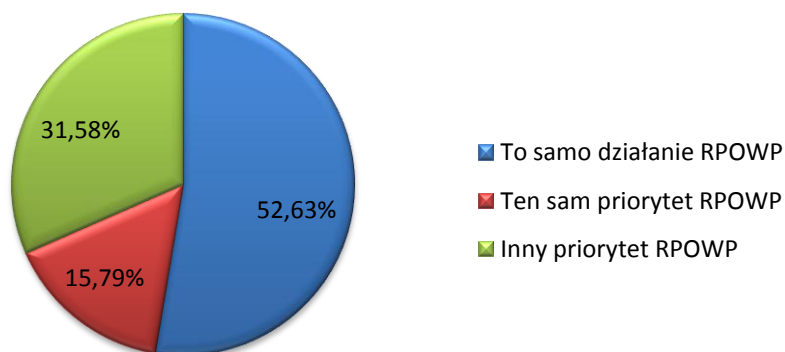
➤ komplementarność sektorowa

wzrost atrakcyjności turystycznej miasta Suwałki (projekty „Miejskie Centrum Usług Publicznych, Kultury i Sportu - Aquapark z pływalnią” , „Rozbudowa bazy turystycznej OSiR w Suwałkach wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną” , „Magia zabytkowej kamienicy odkryta na nowo w hotelu AKVILON. Rozbudowa infrastruktury turystycznej Podlasia poprzez utworzenie kompleksu hotelarsko-restauracyjnego”).

Komplementarność wewnętrzna jest wykazywana rzadko, wskazało ją we wniosku jedynie 4,24% Beneficjentów. Występuje więc w ograniczonym stopniu jako stan zamierzony. Niestety analiza mapy projektów RPOWP potwierdza, że interwencje mają w bardzo dużym stopniu charakter punktowy. Można oczekiwać, że komplementarność wewnętrzna będzie występować w coraz większym zakresie. Beneficjenci składający wnioski w 2011 r. mają dostęp do informacji na temat projektów już zrealizowanych i będących w trakcie realizacji, co ułatwi im wskazanie ewentualnych projektów komplementarnych.

Weryfikacja i uszczegółowienie informacji przedstawionych we wnioskach o dofinansowanie zostało przeprowadzone w oparciu o wywiady telefoniczne z Beneficjentami. Spośród 181 Beneficjentów objętych badaniem CATI 27 odpowiedziało, że ich projekty są komplementarne wewnętrznie. W tym 13 wskazało 2 projekty uzupełniające finansowane ze środków RPOWP. Największą liczbę projektów powiązanych wskazali Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działania 5.1, 1.2 i 3.1, żadnego takiego projektu nie wykazano w Działaniach 1.1, 1.3, 2.2, 3.2 oraz 5.2.

Wykres 16. Źródło finansowania projektu komplementarnego wewnętrznie (CATI, N=40)

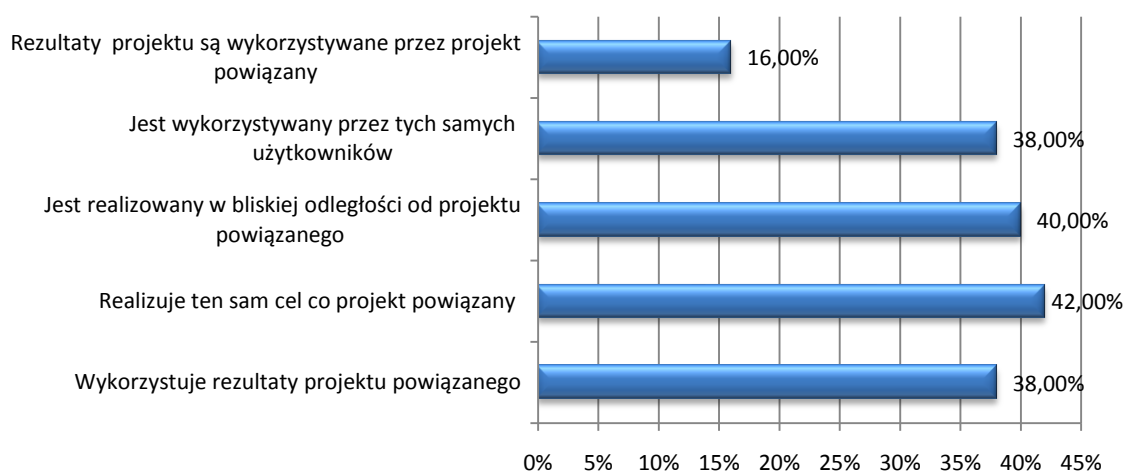
Beneficjenci objęci badaniem CATI, którzy realizowali projekt komplementarny wewnętrznie, zostali poproszeni o wskazanie źródła finansowania tego projektu. Ponad połowa (52,63%) udzieliła odpowiedzi, że był to projekt w ramach tego samego działania. 31,58% respondentów realizowało projekty komplementarne z projektem z tego samego priorytetu RPOWP. Tylko 15,79% badanych wskazało, że były to przedsięwzięcia finansowane z innego priorytetu. Komplementarne są zazwyczaj projekty realizowane w tym samym obszarze tematycznym.

Respondenci określili typ komplementarności projektów, dokładnie połowę stanowiły projekty komplementarne problemowo, które miały na celu rozwiązanie tego samego problemu. Pozostałe projekty były realizowane na tym samym obszarze, stanowiły więc przykład

komplementarności geograficznej. Różnie określano terytorium, jakiego dotyczy komplementarność. Odsetek projektów realizowanych na terenie tej samej miejscowości wyniósł 40%, również w 40% przypadków wspólnym obszarem było województwo, pozostałe odpowiedzi dotyczyły terenu gminy lub powiatu.

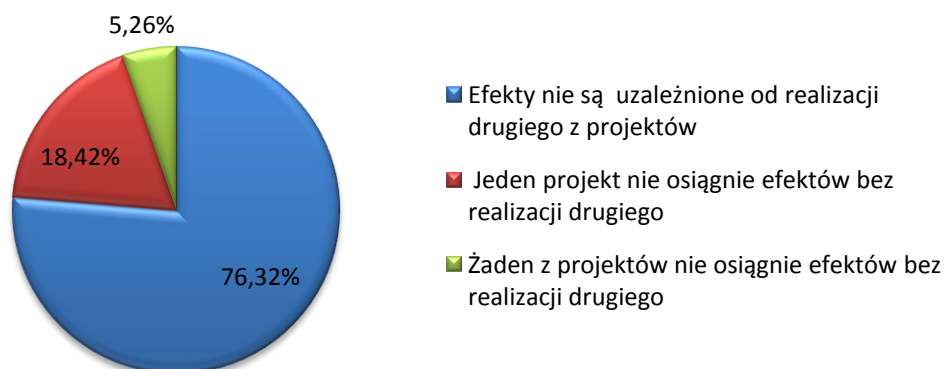
W dalszej kolejności poproszono Beneficjentów o określenie, w jaki sposób powiązane są projekty komplementarne (mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi (Wykres 17.) wskazuje, że najczęściej (42%) projekty powiązane realizują ten sam cel lub są realizowane w bliskiej odległości (40% odpowiedzi). 38% badanych uznało, że projekt wykorzystuje rezultaty projektu komplementarnego. Taki sam odsetek (38%) projektów powiązanych jest wykorzystywany przez tych samych użytkowników. Tylko rezultaty 16% projektów są wykorzystywane przez projekt komplementarny. Zdaniem ewaluatora, na silniejsze powiązania między projektami, mogące generować większy efekt synergii, wskazywałyby odpowiedzi dotyczące wzajemnego wykorzystywania rezultatów projektów powiązanych. Niestety, ten typ powiązań nie był zbyt często wskazywany.

Wykres 17. Sposób powiązania projektów komplementarnych wewnątrz (CATI, N=40)

Niezbyt silne zależności pomiędzy projektami komplementarnymi wskazują też odpowiedzi na kolejne pytanie dotyczące zależności uzyskania efektów projektu od istnienia projektu komplementarnego. 76,32% badanych uznało, że efekty projektu nie są uzależnione od realizacji drugiego projektu. W przypadku pozostałych respondentów 18,42% wskazało odpowiedź, że projekt nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego, a 5,26%, że żaden z projektów nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego. Jako przykład takich projektów można podać „Budowę Ośrodka Turystyczno-Rekreacyjnego i Kulturalnego na Starym Dworze nad Zbiornikiem Wodnym Siemianówka” oraz „Przebudowę ciągu drogi gminnej obsługującej tereny letniskowo-rekreacyjne przy Zbiorniku Wodnym Siemianówka - Stary Dwór realizowane przez gminę Narewka.

Wykres 18. Osiągnięcie efektów przez projekty komplementarne wewnętrznie (CATI, N=40)

Beneficjentów w ramach badania CATI zapytano również, czy realizacja projektów powiązanych przyczyniła się do osiągnięcia lepszych efektów i jakie to były efekty. 63,16% badanych stwierdziło, że osiągnięto dzięki temu lepsze efekty. Było to głównie rozszerzenie lub poprawa jakości usług, rzadziej pełniejsze zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu lub zwiększenie wskaźników projektu. Beneficjenci w większości dostrzegają korzyści z realizacji projektów komplementarnych, zauważają, że dzięki temu uzyskać można dodatkowe efekty synergiczne. Jedynie niecałe 10% respondentów uważa, że realizacja projektów komplementarnych nie przyczyniła się do uzyskania lepszych efektów.

Wykres 19. Wpływ realizacji projektów komplementarnych wewnętrznie na osiągnięcie efektów projektów powiązanych

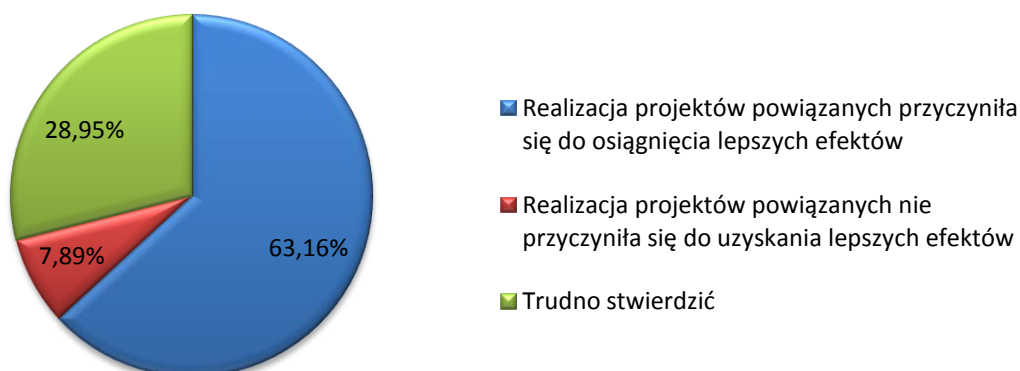

Tabela 5. Dobre praktyki - komplementarność wewnętrzna

Nr działania	Projektu	Opis komplementarności
Działanie 2.1 Rozwój transportu drogowego	Projekt „Przebudowa ciągu drogowego na odc. Kownaty - Olszyny - Wiktorzyn - Żelechy - Kosaki” realizowany przez Powiat Łomżyński	Projekty uzupełniają się przestrzennie tworząc w powiecie łomżyńskim układ drogowy zapewniający dostęp do obszaru tego powiatu, szczególnie zaś do jego terenów atrakcyjnych zarówno inwestycyjnie, jak i rekreacyjno-turystycznie.
Działanie 2.1 Rozwój transportu drogowego	Projekt Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 668 na odcinku Piątnica Poduchowna - Jedwabne od km 0+100 do km 16+938 realizowany przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich	
Działanie 6.2 Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej	„Remont i doposażenie w specjalistyczny sprzęt medyczny Białostockiego Centrum Onkologii” Zmodernizowanie obiektu szpitala i przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, Uruchomienie instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej w budynku szpitala	Projekty są przedsięwzięciami uzupełniającymi się w zakresie onkologii na terenie województwa podlaskiego. Inwestycje mają na celu poprawę warunków leczenia pacjentów oraz umożliwienie wszystkim chorym skorzystanie ze specjalistycznych badań bez konieczności wyjazdów do innych miast czy województw. W wyniku realizacji projektów komplementarnych oczekiwać można efektów synergicznych w postaci większej efektywności sprzętu, obniżenia kosztów eksploatacji co przełoży się na lepszą obsługę pacjentów. W wyniku realizacji projektów nastąpi usprawnienie procesu wykrywania i leczenia osób chorujących na nowotwory, w którym istotna jest przede wszystkim nowoczesna aparatura medyczna oraz warunki sanitarne i wygląd samych pomieszczeń, w których odbywają się badania, operacje i późniejsza rekonwalescencja.
Działanie 6.2 Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej	„Podniesienie poziomu świadczonych usług medycznych w Białostockim Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie w Białymstoku poprzez zakup nowoczesnej aparatury medycznej” Doposażenie ośrodka w nowoczesne urządzenia onkologiczne	
Działanie 5.1 Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska	„Termomodernizacja obiektów szpitalnych Białostockiego Centrum Onkologii w Białymstoku” Kompleksowa termomodernizacji budynków użyteczności publicznej: Pawilon łóżkowy z przyległymi łącznikami, pawilon terapii kobaltowej, przyspieszacz liniowy, stara onkologia	

Na mapie komplementarności RPOWP (Tabela 6.) w postaci macierzy zaprezentowano zestawienie stopnia istotności występowania komplementarności i stopnia jej występowania pomiędzy poszczególnymi działaniami RPOWP. Największy dystans można zauważyć w przypadku komplementarności w ramach Działań 2.2, 3.2, 5.1 i 5.2 oraz pomiędzy Działaniami 2.1, i 1.1; 2.1 i 2.2; 5.1 i 5.2. Dotychczas najlepsze efekty w zakresie komplementarności osiągnięto w Działaniach 1.4, 2.1 i 3.1.

Tabela 6. Mapa komplementarności wewnętrznej RPOWP

	Dz. 1.1	Dz. 1.2	Dz. 1.3	Dz. 1.4	Dz. 2.1	Dz. 2.2	Dz. 2.3	Dz. 2.4	Dz. 3.1	Dz. 3.2	Dz.4.1	Dz. 5.1	Dz. 5.2	Dz. 6.1	Dz. 6.2	Dz. 6.3
Dz. 1.1																
Dz. 1.2																
Dz. 1.3																
Dz. 1.4																
Dz. 2.1																
Dz. 2.2																
Dz. 2.3																
Dz. 2.4																
Dz. 3.1																
Dz. 3.2																
Dz.4.1																
Dz. 5.1																
Dz. 5.2																
Dz. 6.1																
Dz. 6.2																
Dz. 6.3																

Stopień istotności wystąpienia komplementarności

Pole wysokiej istotności

Pole średniej istotności

Pole mniejszej istotności

Stopień/poziom występowania komplementarności

Wysoki

Średni

Niski

7.4 Analiza komplementarności zewnętrznej RPOWP

Wzajemna komplementarność wszystkich programów operacyjnych w ramach NSRO została zaprojektowana w ten sposób, że programy krajowe [Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ), Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) i Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) - komponent centralny] wspierają przedsięwzięcia o zasięgu i znaczeniu ponadregionalnym, krajowym lub międzynarodowym, natomiast działania w ramach RPO i regionalnego komponentu PO KL będą miały zasięg regionalny, subregionalny i lokalny. Dodatkowo, na obszarach przygranicznych będą realizowane działania transgraniczne w ramach programów europejskiej współpracy terytorialnej (EWT). Wszystkie ww. działania są projektowane w sposób spójny i synergiczny, tak aby zmaksymalizować efekty wydatkowania środków Wspólnoty.

W dokumencie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 znalazły się tabele zawierające informacje nt. komplementarności i demarkacja z innymi programami. Jednym z celów przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie obszarów potencjalnej komplementarności między poszczególnymi programami.

Macierz komplementarności zewnętrznej (Tabela 7.) przedstawia, w jaki sposób uzupełniają się programy operacyjne w poszczególnych obszarach interwencji. W tabeli zaznaczono pola, punkty przecięcia, w których oczekiwać można komplementarności pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi obecnej perspektywy oraz ZPORR. W oparciu o analizę programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz ZPORR, zweryfikowano i uzupełniono zapisy dotyczące komplementarności zewnętrznej, znajdujące się w dokumentach programowych. W kolejnych podrozdziałach omówiono szczegółowo obszary i zakres, w jakich zaistnieć może komplementarność międzyprogramowa.

Tabela 6. Macierz komplementarności zewnętrznej

	RPOWP	Kapitał Ludzki	Rozwój Obszarów Wiejskich	Rozwój Polski Wschodniej	Infrastruktura i Środowisko	Innowacyjna Gospodarka	Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polska - Litwa	Program Regionu Morza Bałtyckiego	ZPORR
Infrastruktura transportowa	Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej		✓	✓	✓		✓	✓	✓
Ochrona środowiska	Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska		✓	✓	✓		✓		✓
Energetyka	Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska		✓		✓		✓		✓
Przedsiębiorczość	Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Turystyka	Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kultura	Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury		✓		✓		✓		
B&R	Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	✓		✓		✓		✓	✓
Ochrona zdrowia	Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	✓			✓		✓	✓	
Szkolnictwo wyższe/Edukacja	Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	✓		✓	✓			✓	

7.4.1 Potencjalna komplementarność RPOWP z programami operacyjnymi perspektywy 2007-2013

7.4.1.1 Komplementarność RPOWP z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki

Potencjalnymi obszarami wsparcia, gdzie wystąpić może komplementarność między PO KL a RPOWP są:

- wsparcie struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy oraz wsparcie infrastruktury społecznej,
- badania i rozwój, innowacje i przedsiębiorczość,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- inwestycje w kształcenie,
- wsparcie infrastruktury edukacyjnej,
- wdrażanie systemów informatycznych w ramach egovernment.

Poniżej zaprezentowano, w jakich zakresach występuje komplementarność pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi RPOWP a PO KL.

Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie jest komplementarna z:

- Priorytetem II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących w zakresie zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw, projektów o charakterze analityczno-badawczym, szkoleniowym i doradczym, promocyjnym i upowszechniającym B+R, ogólnopolskich projektów promocyjnych i informacyjnych służących rozwojowi współpracy między instytucjami działającymi na rzecz innowacyjności i przedsiębiorcami oraz między samymi przedsiębiorcami,
- Priorytetem IV: Szkolnictwo wyższe i nauka w zakresie podnoszenia umiejętności pracowników systemu B+R, w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych, współpracy uczelni z pracodawcami w zakresie wzmocnienia praktycznych elementów nauczania oraz zwiększania zaangażowania pracodawców w realizację programów nauczania, rozwoju kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrostu świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- Priorytetem VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmującym m.in. doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo-prawne adresowane do osób pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą,
- Priorytetem VIII: Regionalne kadry gospodarki w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw; doradztwa dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP), w tym dla osób samozatrudnionych; wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw w tym promocji idei przedsiębiorczości akademickiej, w celu komercjalizacji wiedzy i umiejętności zespołu działającego na uczelni lub w jednostce

naukowej (firmy typu spin-off lub spin-out), tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym, wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw poprzez szkolenia i doradztwo dla pracowników naukowych jednostek naukowych oraz pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin-off lub spin-out, poprzez staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych - pracowników naukowych (uczelni i jednostek naukowych) w przedsiębiorstwach.

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury jest komplementarna z:

- Priorytetem II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących w zakresie zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw z branży turystycznej,
- Priorytetem VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmującym m.in. doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo-prawne adresowane do osób pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą w branży turystycznej,
- Priorytetem VIII: Regionalne kadry gospodarki w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw z branży turystycznej oraz doradztwa mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) z branży turystycznej.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne jest komplementarna z:

- Priorytetem I: Zatrudnienie i integracja społeczna w zakresie wsparcia systemowego instytucji rynku pracy poprzez rozwój narzędzi i systemów informatycznych dla publicznych służb zatrudnienia i instytucji pomocy społecznej; zwiększanie dostępu do programów i usług rynku pracy m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, tworzenie publicznej sieci dostępu do baz danych o rynku pracy; upowszechnianie systemów informatycznych zwiększających dostęp do informacji o instrumentach i usługach systemu pomocy i integracji społecznej,
- Priorytetem III: Wysoka jakość systemu oświaty w zakresie upowszechnienia uczenia się przez całe życie poprzez budowę systemu internetowej informacji edukacyjno-zawodowej oraz systemu internetowego poradnictwa edukacyjno-zawodowego (m.in. w ramach portalu edukacyjnego Scholaris); modernizację treści i metod kształcenia ponadregionalnych programów rozwijania kompetencji kluczowych uczniów w szczególności w zakresie: technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- Priorytetem IV: Szkolnictwo wyższe i nauka, w zakresie wzmacniania potencjału dydaktycznego uczelni poprzez opracowywanie programów i materiałów dydaktycznych oraz wdrożenie programów kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (studia, studia podyplomowe, kursy),
- Priorytetem V: Dobre rządzenie w zakresie modernizacji systemów zarządzania i podnoszenia kompetencji kadr administracji rządowej i samorządowej poprzez szkolenia

stacjonarne i na odległość, w tym: szkolenia ogólne, szkolenia specjalistyczne, w tym m.in. w zakresie ICT.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna z:

- Priorytetem II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia w zakresie kształcenia lekarzy deficytowych specjalności, kształcenia zawodowego pielęgniarek i położnych, kształcenia przedstawicieli innych zawodów medycznych; szkolenia kadry zarządzającej szpitali,
- Priorytetem III: Wysoka jakość systemu oświaty w zakresie modernizacji treści i metod kształcenia poprzez opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów, materiałów dydaktycznych i metod kształcenia dotyczących m.in. kształcenia w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych oraz przedsiębiorczości; rozwijania kompetencji kluczowych uczniów w szczególności w zakresie: technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo-matematycznych,
- Priorytetem IV: Szkolnictwo wyższe i nauka w zakresie wzmacnianie potencjału dydaktycznego uczelni, zwiększenia liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy,
- Priorytetem VIII: Regionalne kadry gospodarki w zakresie wsparcia dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw poprzez szkolenia i doradztwo dla pracowników jednostek naukowych, w tym: pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin-off lub spin-out, poprzez staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw,
- Priorytetem IX: w zakresie zmniejszania nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej poprzez tworzenie przedszkoli, wsparcie istniejących przedszkoli; programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszanie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia; podniesienia atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego poprzez dodatkowe zajęcia dydaktyczne - wyrównawcze, dodatkowe zajęcia (pozaekcyjne i pozaszkolne), modernizację oferty kształcenia zawodowego i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Tabela 7. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO KL

Priorytety RPOWP	Priorytety PO KL
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka Priorytet V: Dobre rządzenie
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału administracyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki osób pracujących Priorytet IX: Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty

Tabela 8. Dobre praktyki komplementarność RPOWP i POKL

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 6.1 RPOWP	„Od nauki do sukcesu - adaptacja pomieszczeń do praktycznej nauki zawodu w Zespole Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach”. Przedmiotem projektu jest przebudowa istniejących, niewykorzystanych pomieszczeń budynku administracyjnego Zespołu Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach na pracownię do praktycznej nauki zawodu (mechaniczną, technologii drewna, obsługi turystycznej oraz języka angielskiego zawodowego).	Projekty komplementarne przedmiotowo, których wspólnym celem jest podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia przedmiotów zawodowych, informatycznych, matematyczno-przyrodniczych, języków

Działanie 9.2 POKL	„Od nauki do zdobycia kwalifikacji zawodowych” realizowany przez Zespół Szkół nr 6 w Suwałkach, którego przedmiotem jest organizacja dodatkowych zajęć służących wyrównaniu różnic edukacyjnych; Rodzaje zajęć skierowanych do uczniów technikum: zajęcia matematyczne, zajęcia motoryzacyjne, zajęcia informatyczne, zajęcia przyrodnicze, zajęcia z przedsiębiorczości.	obcych i przedsiębiorczości.
Działanie 1.3 PORPW	„Fundusz Pożyczkowy dla Mikro, Małych i Średnich Przedsiębiorstw zwany dalej Północny Fundusz Pożyczkowy”. Celem bezpośrednim projektu jest ułatwienie przedsiębiorcom z województwa podlaskiego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju Przedsiębiorczości, w szczególności dla MMŚP.	Projekty komplementarne przedmiotowo, których wspólnym celem jest rozwój przedsiębiorczości. Realizacja projektów komplementarnych pozwala Beneficjentom projektu POKL na zdobycie właściwych umiejętności potrzebnych m.in. do korzystania ze środków RPOWP.
Działanie 6.2 POKL	Agencja "ARES" S.A. w Suwałkach realizuje projekty „Wsparcie oraz promocja Przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. Celem projektu jest wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez: doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej, przyznanie jednorazowej dotacji inwestycyjnej i wsparcia pomostowego.	

7.4.1.2 Komplementarność programowa/potencjalna RPOWP z Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej

Cele określone w PO RPW i RPOWP są zbliżone, dlatego działania określone w jednym i drugim programie są względem siebie w dużym stopniu komplementarne. Pola objęte wsparciem w ramach obu programów są podobne: infrastruktura uczelni, infrastruktura drogowa, społeczeństwo informacyjne, wspieranie przedsiębiorczości.

Ze środków RPOWP budowana jest sieć szkieletowa, udostępniająca możliwość korzystania z wielopasmowego Internetu, natomiast z PO RPW jest budowana sieć dystrybucyjna.

Działania podejmowane w PO RPW są komplementarne w stosunku do działań podejmowanych w RPOWP. Poniżej scharakteryzowano obszary komplementarne z RPOWP w ramach poszczególnych osi priorytetowych.

Oś priorytetowa I Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie RPOWP jest komplementarna z:

Osią priorytetową I Nowoczesna Gospodarka PO RPW w ramach następujących działań:

- Działanie I.2 Instrumenty inżynierii finansowej. Działania podjęte w tym zakresie będą komplementarne w zakresie wsparcia finansowego funduszy poręczeń kredytowych i pożyczkowych, gdzie nie będą wspierane fundusze załączkowe (seed capital),
- Działanie I.3 Wspieranie innowacji. Działania podjęte w tym zakresie będą komplementarne w stosunku do inwestycji realizowanych w zakresie: wsparcia finansowego funduszy poręczeń kredytowych i pożyczkowych, dotacji inwestycyjnych, rozwoju współpracy pomiędzy sferą B+R a gospodarką, wspomagania badań naukowych i prac rozwojowych, powstawania oraz rozwoju instytucji tworzących warunki do rozwoju przedsiębiorczości i transferu wiedzy, tj. parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych i inkubatorów technologicznych, w tym inkubatorów przedsiębiorczości i preinkubatorów akademickich, centrów obsługi inwestora, centrów promocji czy centrów doskonalenia zawodowego, rewitalizacji terenów poprzemysłowych z przeznaczeniem na strefy przemysłowo-usługowe, kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych, bezpośredniego wsparcia kapitałowego dla inwestycji w przedsiębiorstwach,
- Działanie I.4 Promocja i współpraca. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w stosunku do inwestycji realizowanych w zakresie: prowadzenia kampanii promujących region na rzecz poprawy wizerunku gospodarczego, wsparcia mechanizmów stymulujących współpracę pomiędzy sektorem gospodarki i nauki, tworzenia i rozwoju klastrów oraz sprawnej sieci instytucji otoczenia biznesu,

Osią priorytetową III Wojewódzkie ośrodki wzrostu PO RPW w ramach Działania III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej. Działania podjęte w tym zakresie będą komplementarne w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturowej, a także łączenia funkcji turystycznych z rekreacyjnymi, edukacyjnymi, ekologicznymi i kulturalnymi.

Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej jest komplementarna z PO RPW w ramach:

Osi priorytetowej III Wojewódzkie ośrodki wzrostu

- Działanie III.1 Systemy miejskiego transportu zbiorowego. Działania będą komplementarne w zakresie: miejskiego zbiorowego (publicznego) transportu oraz zbiorowego (publicznego) transportu lokalnego, w tym kolejowego, budowy i modernizacji sieci dróg regionalnych, lokalnych, powiatowych, gminnych, torowisk, sieci energetycznych i podstacji trakcyjnych, zakupu i montażu urządzeń z zakresu telematyki, zakupu i montażu urządzeń służących bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego, budowy systemów parkingów „Parkuj i Jedź” („Park&Ride czy „Bike&Ride”). Osi priorytetowej IV Infrastruktura transportowa,
- Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie: infrastruktury drogowej (w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych), infrastruktury tras kolejowych, infrastruktury lotnisk oraz infrastruktury dla regionalnego transportu wodnego, w tym dostosowujące je do prognozowanych natężeń ruchu budowy i przebudowy; podniesienia poziomu bezpieczeństwa ruchu.

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury RPOWP jest komplementarna z PO RPW w ramach:

- Osi priorytetowej I Nowoczesna Gospodarka Działanie I.4 Promocja i współpraca. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w stosunku do inwestycji realizowanych w zakresie: prowadzenia kampanii promujących region na rzecz poprawy wizerunku turystycznego, przygotowania i realizacji programów rozwoju i promocji regionalnych lub lokalnych produktów kulturowych czy turystycznych,
- Osi priorytetowej III Wojewódzkie ośrodki wzrostu Działanie III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie: rozwoju infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturowej, a także łączenia funkcji turystycznych z rekreacyjnymi, edukacyjnymi, ekologicznymi i kulturalnymi,
- Osi priorytetowej V. Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne,
Działanie V.1 Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w stosunku do inwestycji realizowanych w zakresie: budowy i modernizacji bazy turystycznej o znaczeniu lokalnym i regionalnym, promocji regionalnej/lokalnej oferty turystycznej.
Działanie V.2 Trasy rowerowe. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie budowy lokalnych i regionalnych tras/ścieżek rowerowych wraz z budową bądź modernizacją małej infrastruktury służącej udostępnianiu dla turystów obszarów chronionych, budowy systemów parkingów „Bike&Ride”.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne jest komplementarna z PO RPW w ramach:

- Osi priorytetowej II Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
Działanie II.1 Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie: budowy lub rozbudowy regionalnych i lokalnych szerokopasmowych i bezpiecznych sieci zwłaszcza na obszarach wiejskich, rozwoju bezpiecznych systemów transmisji danych, tworzenia publicznych punktów dostępu do Internetu, rozwoju e-usług publicznych o wymiarze regionalnym i lokalnym, tj.: tworzenia infrastruktury informacyjnej administracji publicznej umożliwiającej sprawny i bezpieczny dostęp do zasobów danych oraz informacji publicznej, tworzenia i udoskonalenia usług i aplikacji pozwalających na sprawny system obsługi obywateli i podmiotów gospodarczych, tworzenia i udoskonalania cyfrowych zasobów informacji oraz systemów elektronicznej archiwizacji baz danych wykorzystywanych przez obywateli oraz podmioty gospodarcze.

Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska jest komplementarna z PO RPW w ramach:

- Osi priorytetowej IV. Działanie IV.1 Infrastruktura drogowa. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie: wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska (np.: ekrany akustyczne, urządzenia gospodarki wodno-ściekowej, przejścia dla zwierząt, zieleń izolacyjna) wynikające bezpośrednio z potrzeb przeciwdziałania wzrostowi zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, spowodowanego budową, przebudową, remontem infrastruktury drogowej.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna z:

- Osią priorytetową I Nowoczesna Gospodarka PO RPW w ramach Działania I.1. Infrastruktura uczelni. Działania podjęte w tym obszarze będą komplementarne w zakresie infrastruktury dydaktycznej, socjalnej i sportowej dla wszystkich szczebli oświaty, w tym uczelni oraz placówek kształcenia zawodowego.

Tabela 9. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO RPW

Priorytety RPOWP	Priorytety PO RPW
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Oś priorytetowa I: Nowoczesna Gospodarka Oś priorytetowa III: Wojewódzkie ośrodki wzrostu
Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej	Oś priorytetowa III: Wojewódzkie ośrodki wzrostu Oś priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Oś priorytetowa I: Nowoczesna Gospodarka Oś priorytetowa III: Wojewódzkie ośrodki wzrostu Oś priorytetowa V: Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne.
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa II: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Oś priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Oś priorytetowa I: Nowoczesna Gospodarka

Tabela 10. Dobre praktyki komplementarność RPOWP i PO RPW

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 1.2 RPOWP	Projekt „Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku poprzez budowę infrastruktury i nawierzchni ulic” realizowany przez Miasto Białystok. Celem głównym projektu było stworzenie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w stolicy regionu poprzez stworzenie dostępu do infrastruktury i mediów na terenach inwestycyjnych. Realizacja projektu przyczyniła się do podniesienia konkurencyjności województwa oraz zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych pozarolniczych miejsc pracy. Poza miejscami pracy w uruchamianych przedsiębiorstwach nastąpi wzrost zatrudnienia w bezpośrednim jej otoczeniu. Zwiększenie liczby inwestycji spowoduje wzrost zatrudnienia i dochodów w sektorach: budownictwa, usługowym oraz konsumpcji.	Projekty komplementarne zarówno przedmiotowo, jak i przestrzennie. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie terenu przeznaczonego pod lokalizację podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zlokalizowanie terenów Strefy i Białostockiego Parku Naukowo-

<p>Działanie 3.1 PO RPW</p>	<p>„Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”. W projekcie zaplanowane jest kompleksowe uzbrojenie i udostępnienie 23 ha terenów pod zabudowę przemysłową, produkcyjną i usługową - poprzez przebudowę ulic na terenie i wokół Parku (Ks. St. Suchowolca, Zabłudowska, Plażowa, Borsucza i ul. Jacka Kuronia, Myśliwska, Proroka Eliasza, nowo projektowana KD-7L, KD-11D), jak również zagospodarowanie terenów o pow. ok. 3 ha poprzez wybudowanie 2 obiektów: Inkubatora Technologicznego i Administracji BPNT oraz budynku Centrum Technologicznego. Białostocki Park Naukowo-Technologiczny będzie oferował pomoc nowo powstającym przedsiębiorstwom, a także firmom już istniejącym które przy wsparciu Parku będą chciały wdrażać lub rozwijać innowacyjne projekty.</p>	<p>Technologicznego w bezpośrednim sąsiedztwie umożliwi stworzenie w południowo-wschodniej części miasta wydzielonego obszaru o charakterze ośrodka - dzielnicy naukowo-przemysłowej, generującej sferę badawczą oraz sektor produkcji i usług, opartych o wysoko wyspecjalizowane technologie i innowacyjne rozwiązania. Wspólnym celem przedstawionych projektów jest wspieranie powiązań pomiędzy sferą nauki i gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości i przyciąganie nowoczesnych technologii z kraju i ze świata. Realizacja projektów komplementarnych pozwoli osiągnąć efekt synergiczny w postaci możliwości realizacji wieloetapowego procesu generowania i wykorzystywania wiedzy. Żaden z projektów w odosobnieniu nie rozwiąże złożonego problemu, nie będzie efektywny. Zaistnieje możliwość dalszej działalności przedsiębiorstw powstałych w inkubatorze w BPNT.</p>
<p>Działanie 1.1 RPOWP</p>	<p>Projekt „Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Wybranych Nowych Technologii Politechniki Białostockiej” jako instrument na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju innowacyjności gospodarki i regionu realizowany przez Politechnikę Białostocką. Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Nowych Technologii Politechniki Białostockiej tworzony będzie dla firm, które dopiero rozpoczynają działalność, jak również dla osób bezrobotnych, a także studentów, absolwentów z pomysłem na biznes. Działalność Inkubatora będzie miała znaczny wpływ na powstawanie w regionie nowych firm, które swoją działalność opierać będą na nowych technologiach i współpracy z sektorem badawczo-rozwojowym (B+R). Zadania Inkubatora będą realizowane także poprzez zakładanie przedsiębiorstw wykorzystujących technologie i produkty powstałe w Politechnice Białostockiej (tzw. firmy spin-off). Będą one kanałem transferu wiedzy i innowacyjności do regionalnej gospodarki, która wytwarzać będzie na ich podstawie produkty i usługi użyteczne społecznie.</p>	

7.4.1.3 Komplementarność programowa/potencjalna RPOWP z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka

Analiza komplementarności RPO i PO IG wykazuje, że na poziomie regionalnym w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych interwencja środkami publicznymi skupia się głównie na wspieraniu MSP i komplementarnego do instrumentów na poziomie krajowym wsparcia z zakresu B+R, ICT i innowacji, w zakresie niezbędnym do rozwoju gospodarki danego regionu.

Poniżej przedstawiono, w jakich zakresach występuje komplementarność pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi RPOWP a PO IG.

Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie jest komplementarna z PO IG w ramach:

- Osi priorytetowej I Badania i rozwój nowoczesnych technologii w zakresie: współfinansowania prac B+R realizowanych przez przedsiębiorców; tworzenia i aktualizacji RSI poprzez studia, analizy, ekspertyzy oraz wsparcie dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI oraz tworzenie i rozbudowę systemów monitorowania RSI,
- Osi priorytetowej II Infrastruktura sfery B+R w zakresie: rozwoju ośrodków o wysokim potencjale, rozwoju infrastruktury w specjalistycznych laboratoriach, projektów o charakterze regionalnym w zakresie utrzymania i rozwoju nowoczesnej infrastruktury informatycznej nauki, projektów o charakterze regionalnym w zakresie rozwoju zaawansowanych aplikacji i usług teleinformatycznych dla środowiska naukowego,
- Osi priorytetowej III Kapitał dla innowacji w zakresie: rozwoju instrumentów finansowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych,
- Osi priorytetowej IV Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia w zakresie: wsparcia projektów, w tym o wysokim poziomie innowacyjności, w zakresie działalności badawczo-rozwojowej mającej na celu rozwój technologiczny i organizacyjny przedsiębiorstw,
- Osi priorytetowej V Dyfuzja innowacji w zakresie: wsparcia powiązań kooperacyjnych znajdujących się na terenie województwa, wsparcia dla sieci instytucji otoczenia biznesu o zasięgu lokalnym i regionalnym, wsparcia parków technologicznych zarówno nowych, jak i już istniejących, ochrony własności intelektualnej,
- Osi priorytetowej VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym w zakresie: promocji regionalnej i lokalnej gospodarki w kraju i za granicą poprzez dofinansowanie projektów w obszarze wzmocnienia przedsiębiorców prowadzących działalność eksportową i sprzedaż na JRE, działających na rynku lokalnym i regionalnym poprzez dofinansowanie projektów przedsiębiorców w zakresie udziału w targach, wystawach, misjach gospodarczych, tworzenia i rozwoju spójnego systemu promocji województwa podnoszącego atrakcyjność regionu jako miejsca inwestycji, przygotowania prac studyjno-koncepcyjnych dla terenów pod inwestycje, dofinansowania uzbrojenia, prac

niwelacyjnych, scalania gruntów i innych prac niezbędnych dla przygotowania gruntów pod inwestycję niezależnie od powierzchni, jaką zajmują.

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury jest komplementarna z PO IG w ramach:

- Osi Priorytetowej VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym w zakresie wsparcia inwestycji w produkty turystyczne punktowe, a także promocji produktów turystycznych o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne wykazuje komplementarność z POIG w ramach:

- Osi priorytetowej VII Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji w obszarach projektów z zakresu e-usług: zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania w administracji publicznej na poziomie regionalnym, e-usług publicznych o wymiarze regionalnym i lokalnym (w tym: e-zdrowie projekty z zakresu telemedycyny; e-praca; e-edukacja), e-usług w administracji publicznej - elektroniczny obieg dokumentów, e-usługi świadczone na rzecz przedsiębiorców, budowy i unowocześniania zintegrowanych i/lub tematycznych systemów informacyjnych o oddziaływaniu lokalnym i ponadlokalnym przy wykorzystaniu narzędzi ICT, w tym budowa i rozwój dedykowanych portali tematycznych oraz platform e-usługi, np. z zakresu: nauki, zdrowia, turystyki, bezpieczeństwa obywateli, ochrony środowiska, kultury, administracji, gospodarki,
- Osi priorytetowej VIII Społeczeństwo informacyjne - zwiększenie innowacyjności gospodarki w zakresie: infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, w tym: budowy, rozbudowy regionalnych i lokalnych bezpiecznych, szerokopasmowych sieci, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi/krajowymi, w szczególności poza obszarami miejskimi budowy i wdrażania platform elektronicznych dla zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania na poziomie regionalnym i lokalnym, budowy i wyposażenia lokalnych/regionalnych centrów zarządzania sieciami, zakupu sprzętu i oprogramowania umożliwiającego prowadzenie działalności gospodarczej za pomocą sieci szerokopasmowej w zakresie e-usług, w tym: wsparcia wdrażania ICT w przedsiębiorstwach oraz zapewniania szerokiego dostępu i wykorzystania technik ICT dla MŚP, budowy i unowocześniania zintegrowanych i/lub tematycznych systemów informacyjnych o oddziaływaniu lokalnym i ponadlokalnym przy wykorzystaniu narzędzi ICT, w tym budowy i rozwoju dedykowanych portali tematycznych oraz platform e-usług, np. z zakresu: nauki, zdrowia, turystyki, bezpieczeństwa obywateli, ochrony środowiska, kultury, administracji, gospodarki; inicjatyw lokalnych i subregionalnych na rzecz ograniczenia wykluczenia cyfrowego i e-integracji społeczności wiejskich; szkoleń z zakresu wykorzystania narzędzi ICT.

Tabela 11. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO IG

Priorytety RPOWP	Priorytety Innowacyjna Gospodarka
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Oś priorytetowa I: Badania i rozwój nowoczesnych technologii Oś priorytetowa II: Infrastruktura sfery B+R Oś priorytetowa III: Kapitał dla innowacji Oś priorytetowa IV: Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia Oś priorytetowa V: Dyfuzja innowacji Oś priorytetowa VI: Polska gospodarka na rynku międzynarodowym
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Oś priorytetowa VI: Polska gospodarka na rynku międzynarodowym
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa VII: Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji Oś priorytetowa VIII: Społeczeństwo informacyjne - zwiększenie innowacyjności gospodarki

Tabela 12. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO IG

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 1.2 RPOWP	Projekt "Wzmocnienie konkurencyjności Aquael sp. z o.o. poprzez promocję przedsiębiorstwa - udział w charakterze wystawcy w Targach Ogrodniczych SPOGA+GAFA 5-7.09.2010 w Kolonii". Głównym celem projektu jest wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa AQUAEL Sp. z o.o., operującego w branży akwarystycznej i ogrodniczej, utrwalenie jej marki w obszarze rynku europejskiego, intensyfikacja międzynarodowej współpracy.	Projekty komplementarne przedmiotowo. Zrealizowany w ramach PO IG projekt pozwolił firmie poszerzyć asortyment o innowacyjny produkt, który (obok innych produktów znajdujących się w ofercie firmy) będzie prezentowany podczas targów SPOGA+GAFA 2010. Efektem synergicznym będzie większy przyrost sprzedaży niż miałyby to miejsce, gdyby oba te projekty realizowały różne firmy. Nie ulega wątpliwości, iż intensywna promocja wyrobów firmy, w tym cechujących się innowacyjnymi rozwiązaniami, przyczyni się do wzrostu sprzedaży firmy, w tym eksportowej.
Działanie 4.1 PO IG	Projekt "Zastosowanie silnika BLDC w pompach fontannowych" realizowany przez firmę "AQUAEL" Spółka z o.o. Przedmiotem projektu było przeprowadzenie badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych prowadzących do wdrożenia nowego rodzaju pomp fontannowych zaopatrzonych w silnik BLDC.	

7.4.1.4 Komplementarność programowa/potencjalna RPOWP z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko

Wśród obszarów, gdzie wystąpić może komplementarność między PO IiŚ a RPOWP można wymienić zagospodarowanie odpadów i gospodarkę wodno-ściekową.

Poniżej zaprezentowano, w jakich zakresach występuje komplementarności pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi RPOWP a PO IiŚ.

Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie są komplementarne z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska w obszarze wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie: systemów zarządzania środowiskowego, racjonalizacji gospodarki zasobami i odpadami, gospodarki zasobami i odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, gospodarowania odpadami przemysłowymi lub niebezpiecznymi, wdrażania najlepszych dostępnych technik.

Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej są komplementarne z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T w zakresie: przedsięwzięć dotyczących dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, infrastruktury portów lotniczych spoza sieci TEN-T, indywidualnych projektów dotyczących dróg krajowych wskazanych przez zarząd województwa w ramach mechanizmu kompensacyjnego, przedsięwzięciami w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach podlegających JST poza drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu, inteligentnymi systemami transportowymi na drogach podlegających JST poza drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu,
- Osi priorytetowej VII Transport przyjazny środowisku w zakresie przedsięwzięć dotyczących modernizacji regionalnej sieci linii kolejowych i zakupu taboru, przedsięwzięć w zakresie transportu publicznego,
- Osi priorytetowej VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe w zakresie przedsięwzięć dotyczących dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, infrastruktury portów lotniczych spoza sieci TEN-T, indywidualnych projektów dotyczących dróg krajowych wskazanych przez zarząd województwa w ramach mechanizmu kompensacyjnego.

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury są komplementarne z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej XI Kultura i dziedzictwo kulturowe w zakresie: wsparcia projektów na utrzymanie i ochronę dziedzictwa kulturowego oraz na rozwój oraz poprawę stanu infrastruktury kultury o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne są komplementarne z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej XIII Infrastruktura szkolnictwa wyższego w zakresie: rozwoju i unowocześnienia infrastruktury służącej prowadzeniu działalności dydaktycznej na

poziomie wyższym oraz działalności rozwojowej, naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę istniejących obiektów infrastruktury szkół wyższych wraz z wyposażeniem w nowoczesne rozwiązania pozwalające na zastosowanie ICT w dydaktyce, wraz z dostosowaniem stanu technicznego istniejącej infrastruktury do wymogów nowego wyposażenia, w tym budowę lub rozwój bezpiecznych szerokopasmowych sieci komputerowych, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi.

Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska są komplementarne z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- Osi priorytetowej II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi w zakresie gospodarki odpadami,
- Osi priorytetowej III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom,
- Osi priorytetowej V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych w zakresie zachowania różnorodności gatunkowej, budowy infrastruktury służącej promocji obszarów NATURA 2000, edukacji ekologicznej,
- Osi priorytetowej IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność w zakresie: budowy małych i średnich jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła; lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, budowy oraz modernizacji istniejących sieci ciepłowniczych, termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii (OZE) i produkcja biopaliw.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia w zakresie działań związanych z inwestycjami w lokalną i regionalną infrastrukturę ochrony zdrowia, wsparcia systemu ratownictwa medycznego,
- Osi priorytetowej XIII Infrastruktura szkolnictwa wyższego w zakresie: rozwoju i unowocześnienia infrastruktury służącej prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym oraz działalności rozwojowej, naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę istniejących obiektów infrastruktury szkół wyższych.

Tabela 13. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO IiŚ

Priorytety RPOWP	Priorytety Infrastruktura i Środowisko
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej	Priorytet VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T Priorytet VII: Transport przyjazny środowisku Priorytet VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Priorytet XIII: Infrastruktura szkolnictwa wyższego
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Priorytet I: Gospodarka wodno-ściekowa Priorytet II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi Priorytet III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych Priorytet IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe Priorytet XII: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia Priorytet XIII: Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Tabela 14. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i IiŚ

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 2.1 RPOWP	Projekt „Przebudowa ulic w centrum miasta Białegostoku” realizowany przez Miasto Białystok. Przedmiotem projektu jest przebudowa ulic znajdujących się w centrum Białegostoku. tj. ul. K. Kalinowskiego, Mazowieckiej, Kijowskiej, Kard. St. Wyszyńskiego, Młynowej, Wiejskiej.	Modernizowane w ramach RPOWP ulice znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie Opery i Filharmonii Podlaskiej. Dostępność komunikacyjna jest jednym z głównych uwarunkowań właściwego funkcjonowania obiektu kulturalno-turystycznego. Realizacja projektów
Działanie 6.3 RPOWP	Projekt „Zakup instrumentów i akcesoriów muzycznych dla Opery i Filharmonii Podlaskiej”. Zakup nowych instrumentów pozwoli podnieść poziom artystyczny wykonywanych programów koncertowych oraz wzbogaci ofertę kulturalną całego regionu o pozycje muzyczne wymagające użycia różnorodnych, mistrzowskich instrumentów muzycznych. Po przeniesieniu do nowej	

	siedziby wykonywany repertuar zostanie wówczas wzbogacony o nowe formy muzyczne, tj.: operę, operetkę czy musical, których prezentacja wymaga posiadania różnorodnego instrumentarium profesjonalnej klasy.	komplementarnych przyczynić się może do osiągnięcia efektu synergicznego w postaci uruchomienia
Działanie 11.2 PO IIŚ	Projekt Budowa Opery i Filharmonii Podlaskiej - Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku realizowany przez Województwo Podlaskie. Projekt jest jednym z elementów budowy Europejskiego Centrum Sztuki w Białymstoku. Na realizację projektu obok budynku Opery i Filharmonii Podlaskiej składają się także: modernizacja istniejącego Teatru Lalek oraz budowa kina. Obiekt Opery i Filharmonii Podlaskiej będzie miał charakter wielofunkcyjny, w którym prezentowane będą wszystkie gatunki dzieł scenicznych i koncertowych. Koncepcja projektu dotyczy również funkcji wystawienniczej prezentacji dzieł sztuki. Projekt wzbogaci ofertę turystyczną oraz zachęci turystów do uczestniczenia i poznawania kręgu kulturowego, zarówno regionu, który charakteryzuje się różnorodnością, jak i kraju.	dodatkowych funkcji przestrzeni miejskiej (handlowa, rekreacyjna), jej rewitalizacji. Jednocześnie środki RPOWP zostały przeznaczone na wyposażenie opery, co pozwoli w pełni wykorzystać walory nowej siedziby poprzez rozszerzenie repertuaru.

7.4.1.5 Komplementarność programowa/potencjalna RPOWP z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich

Mając na uwadze zapisy RPOWP oraz PROW do najważniejszych obszarów, które mogą być wspierane środkami UE, a które jednocześnie mogą mieć charakter komplementarny, należą:

- rozwój infrastruktury społecznej,
- utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym i lokalnym,
- budowa lub remont, przebudowa publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych,
- oczyszczanie ścieków, sieci kanalizacyjne oraz zaopatrzenie w wodę,
- gospodarka odpadami,
- odnawialne źródła energii.

Poniżej zaprezentowano, w jakich zakresach występuje komplementarność pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi RPOWP a PROW.

Oś priorytetowa I Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej I Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego w zakresie: zwiększenia wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej, działań związanych

z modernizacją lub budową zakładów przetwórstwa produktów rolnych lub infrastruktury handlu hurtowego produktami rolnymi,

- Osi priorytetowej III Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej w zakresie: różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, pomocy udzielanej z tytułu rozwoju działalności oraz tworzenia i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

Oś priorytetowa III Rozwój turystyki i kultury jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej III Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej w zakresie: różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury, budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych,
- Osi priorytetowej IV LEADER w zakresie organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla ludności, rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym: utworzenia lub zmodernizowania elektronicznej bazy informacji turystycznej oraz stron WWW, przygotowania i wydania folderów i innych publikacji informacyjnych, oznaczenia obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego lokalną strategią rozwoju, budowy/odbudowy małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi I Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego w zakresie informatyzacji gospodarstw rolnych i leśnych,
- Osi priorytetowej IV LEADER w zakresie zakupu oprogramowania, urządzeń i sprzętu komputerowego i ich udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej w celu podniesienia jakości życia ludności.

Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej I Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego w zakresie działań związanych z ochroną przeciwpowodziową i zwiększeniem zasobów wód powierzchniowych regionu,
- Osi priorytetowej II Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich w zakresie działań związanych z zagrożeniami środowiska i zwalczaniem ich skutków,
- Osi priorytetowej III Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, w zakresie działań związanych z gospodarką wodno-ściekową, w tym oczyszczaniem ścieków, sieciami kanalizacyjnymi, gospodarki odpadami komunalnymi, wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy,

- Osi priorytetowej IV LEADER w zakresie działań związanych z wytwarzaniem produktów energetycznych z biomasy.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna z działaniami w ramach:

- Osi priorytetowej III Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, w zakresie budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów: a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury, budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych, odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- Osi priorytetowej IV LEADER w zakresie działań związanych z infrastrukturą kultury.

Tabela 15. Komplementarność priorytetów RPOWP i PROW

Priorytety RPOWP	Priorytety PROW
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Oś I: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego Oś III: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Oś III: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej Oś IV: LEADER
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Oś I: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego Oś IV: LEADER
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Oś I: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego Oś II: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich Oś III: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej Oś IV: LEADER
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Oś III: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej Oś IV: LEADER

Tabela 16. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PROW

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 5.2 RPOWP	„Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej w Drohiczynie”. W zakresie projektu zaplanowano wdrożenie kompleksowego rozwiązania racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej w tym mieście. Projekt oprócz remontu stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków zakłada również budowę i modernizację kanalizacji i wodociągów w mieście Drohiczyn w następującym zakresie: długość nowo projektowanej kanalizacji sanitarnej 3072mb, długość nowo projektowanej sieci wodociągowej 2312mb, długość remontowanej sieci wodociągowej 2937mb	Projekty komplementarne przedmiotowo. Budowa kanalizacji wpłynie na uregulowanie gospodarki ściekowej w tym obszarze i tym samym będzie miała pozytywny wpływ na środowisko. Projekt Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej, którego celem jest ochrona i zachowanie dziedzictwa naturalnego poprzez minimalizację negatywnych skutków cywilizacyjnych, jest komplementarny w stosunku do realizowanego projektu.
Działanie 3.2.1 PROW	Gmina Drohiczyn realizuje projekt pt: „Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej - część wschodnia miasta Drohiczyn”. Celem projektu jest budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie wschodniej części miasta Drohiczyn.	

7.4.1.6 Komplementarność programowa/potencjalna RPOWP z Programem Operacyjnym Europejska Współpraca Terytorialna

Europejska Współpraca Terytorialna służy wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej realizowanych w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. Na terenie województwa podlaskiego realizowany jest Program Współpracy Transgranicznej Polska - Litwa oraz Program Regionu Morza Bałtyckiego. W szczególności w odniesieniu do Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Litwa można wymienić następujące obszary komplementarne:

- rozwój bazy i oferty turystycznej,
- przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym,
- organizacja wspólnych spotkań konferencji, warsztatów służących wymianie doświadczeń oraz nawiązywaniu i rozszerzeniu kontaktów gospodarczych i naukowych,
- transgraniczne działania infrastrukturalne,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, podejmowania działalności gospodarczej o charakterze transgranicznym,
- ochrona miejsc i zabytków o szczególnym znaczeniu kulturowym dla regionu.

Działania podejmowane w PO EWT są komplementarne w stosunku do działań podejmowanych w RPOWP. Poniżej scharakteryzowano obszary komplementarne z RPOWP w ramach poszczególnych osi priorytetowych.

Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie jest komplementarna w ramach:

- Osi priorytetowej I1 Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia w zakresie promowania otoczenia biznesowego poprzez wspólny rozwój i wdrażanie specjalistycznych programów odpowiadających potrzebom biznesu, wymiana wiedzy i doświadczeń, wdrażanie transgranicznych projektów i przedsięwzięć w dziedzinie innowacji i wprowadzania nowych technologii.

Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej jest komplementarna w ramach:

- Osi priorytetowej 1 Wzrost konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia w zakresie poprawy infrastruktury ekonomicznej poprzez rozwój i modernizację sieci infrastrukturalnej w obszarze transgranicznym (drogi lokalne, lokalne i regionalne centra logistyczne, sieci energetyczne, sieci komunikacyjne itd.),

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury jest komplementarna w ramach:

- Osi priorytetowej 1 Wzrost konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia w zakresie: rozwoju zrównoważonej turystyki transgranicznej oraz zachowania kulturowego i historycznego dziedzictwa poprzez rozwój wspólnych produktów turystycznych, wspólne akcje promujące i dywersyfikujące produkty turystyczne, w szczególności produkty ekoturystyczne, promowania otoczenia biznesowego poprzez wspólny rozwój i wdrażanie specjalistycznych programów odpowiadających potrzebom biznesu, wymianą wiedzy i doświadczeń.

Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska jest komplementarna w ramach:

- Osi priorytetowej 2 Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru wsparcia w zakresie poprawy środowiska życia poprzez wspólne monitorowanie i zarządzanie zasobami naturalnymi i obszarami chronionymi, korytarzami ekologicznymi, wspólnego działania mającego na celu zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z działalności gospodarczej (farm, infrastruktury turystycznej), wspólnego działania na rzecz promocji i wykorzystania biomasy, energii geotermalnej, wodnej, wiatrowej i słonecznej, rozwój/poprawa transgranicznej infrastruktury środowiskowej zorientowanej na małą skalę.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna w ramach:

- Osi priorytetowej I Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia w zakresie rozwoju zrównoważonej turystyki transgranicznej oraz zachowania kulturowego i historycznego dziedzictwa poprzez renowację infrastruktury kulturalnej/historycznej i obiektów zabytkowych o znaczeniu transgranicznym, opracowywania wspólnych studiów historycznych i kulturowych oraz badań, ustanowienia wspólnej bazy obiektów kulturalnych i historycznych, wymianę doświadczeń na temat renowacji historycznych zabytków/obiektów architektury,
- Osi priorytetowej II Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru wsparcia w zakresie poprawy środowiska życia poprzez wspólne działania w celu poprawy funkcjonowania służby zdrowia i opieki społecznej, tworzenia/poprawy transgranicznej

infrastruktury zdrowotnej, społecznej i oświatowej oraz tworzenie wspólnych służb publicznych, baz danych, rejestrów, strategii.

Tabela 17. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO EWT

Priorytety RPOWP	Priorytety PO EWT
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Oś priorytetowa I: Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia
Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej	Oś priorytetowa I: Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Oś priorytetowa I: Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Oś priorytetowa II: Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru wsparcia
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Oś priorytetowa II: Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru wsparcia Oś priorytetowa I: Zwiększenie konkurencyjności i produktywności na obszarze wsparcia

Tabela 18. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO EWT

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 6.2 RPOWP	Projekt „Roboty budowlane i wyposażenie bloku operacyjnego Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach - etap I”. Bezpośrednim, głównym celem projektu jest podniesienie standardu świadczonych usług medycznych i zwiększenie dostępności do usług medycznych mieszkańcom województwa podlaskiego. W zakres projektu wchodzi działanie dotyczące remontu i przebudowy pomieszczeń oraz zakupu sprzętu medycznego.	Projekty komplementarne przedmiotowo mają na celu odtworzenie infrastruktury Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach, modernizację sprzętu i wyposażenia tak, aby spełniało przepisy prawa i standardy europejskie.
Projekt strategiczny PO EWT Litwa-Polska	Strategiczny projekt w ramach EWT Polska - Litwa. „Modernizacja Oddziału Intensywnej Terapii, klimatyzacji na potrzeby OIT, organizacja oddziału leczenia 1 dnia”. W projekt ten został włączony remont części bloku operacyjnego umiejscowionego na I piętrze "bloku B". W ramach pomieszczeń bloku zlokalizowanych na I piętrze zostanie wykonana m.in. chirurgia jednego dnia.	

7.4.1.7 Komplementarność potencjalna RPOWP ze ZPORR

Największe szanse na zaistnienie komplementarności międzyokresowej RPOWP związanej z działaniami komplementarnymi finansowanymi w ramach różnych okresów programowania występują w odniesieniu do ZPORR. Oba programy wdrażane są/były na szczeblu regionalnym. ZPORR był programem, za pośrednictwem którego na rozwój do regionów trafiły pierwsze pieniądze z UE w ramach funduszy strukturalnych. Dzięki ZPORR w województwie podlaskim powstało wiele nowych inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej i środowiskowej. Mogą być one kontynuowane, uzupełniane dzięki środkom RPOWP.

Potencjalne obszary występowania komplementarności poszczególnych osi priorytetowych RPOWP ze ZPORR przedstawiają się następująco:

Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach w zakresie promocji przedsiębiorczości oraz transferu wiedzy,
- Priorytetu III Rozwój lokalny w zakresie wsparcia mikroprzedsiębiorstw oraz kompleksowego uzbrojenia terenów i tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości, wsparcia regionalnych centrów badawczo-rozwojowych.

Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów w zakresie infrastruktury drogowej, infrastruktury transportu publicznego, infrastruktury ochrony środowiska, regionalnej infrastruktury społecznej, regionalnej infrastruktury edukacyjnej, regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia, rozwoju turystyki i kultury, infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- Priorytetu III Rozwój lokalny w zakresie infrastruktury technicznej (np. drogi gminne i powiatowe).

Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów w zakresie rozwoju turystyki i kultury,
- Priorytetu III Rozwój lokalny w zakresie infrastruktury turystycznej oraz obiektów dziedzictwa przyrodniczego.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów w zakresie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów w zakresie infrastruktury ochrony środowiska,
- Priorytetu III Rozwój lokalny w zakresie infrastruktury lokalnej infrastruktury ochrony środowiska.

Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej jest komplementarna w ramach:

- Priorytetu I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów w zakresie regionalnej infrastruktury społecznej, regionalnej infrastruktury edukacyjnej, regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia,
- Priorytetu III Rozwój lokalny w zakresie rozwoju lokalnej infrastruktury społecznej edukacyjnej, kulturalnej, ochrony zdrowia.

Tabela 19. Komplementarność priorytetów RPOWP i ZPORR

Priorytety RPOWP	Priorytety ZPORR
Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	Priorytet II: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Priorytet III: Rozwój lokalny
Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej	Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów Priorytet III: Rozwój lokalny
Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury	Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów Priorytet III: Rozwój lokalny
Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej	Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów Priorytet III: Rozwój lokalny

Tabela 20. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i ZPORR

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działania 3.1 RPOWP	Projekt „Rewaloryzacja Barokowego Ogrodu Branickich w Białymstoku - Etap I” realizowany przez Miasto Białystok. Przedmiotem projektu jest rewaloryzacja dwóch części Ogrodu: Salonu Ogrodowego i Dziedzińca Wstępnego i przywrócenie im dawnej świetności oraz pierwotnego stanu.	Pałac Branickich to jeden z najciekawszych zabytków Białegostoku. Odrestaurowanie i przywrócenie dawnej świetności zespołowi

<p>Działanie 1.4 ZPORR</p>	<p>Projekt „Restauracja Pałacu Branickich” realizowany przez Akademię Medyczną w Białymstoku. Zakres prac dotyczy przede wszystkim odnowienia zewnętrznej bryły Pałacu i najbliższego otoczenia, tj. elewacji od strony ogrodu, wymiany stolarki okiennej i renowacji drzwi zewnętrznych, restauracji schodów i tarasów, dwóch kopuł korpusu głównego, wymiany pokrycia dachów skrzydeł bocznych. Od strony ogrodu została wykonana nowa nawierzchnia żwirowa placu. W lewym i prawym skrzydle pałacu dokonano odkrywek gotyckich murów, które zabezpieczono i udostępniono zwiedzającym. Wykonano także iluminację Pałacu Branickich i dokonano restauracji pomieszczeń reprezentacyjnych dostępnych dla osób z zewnątrz. Renowacji i pracom konserwatorskim poddano m.in. główną klatkę schodową wraz z holem, znajdujące się tam rzeźby ruchome, klatki schodowe boczne, pomieszczenia gabinetu Rektora i rektoratu, biblioteki oraz sali kolumnowej.</p>	<p>pałacowo-ogrodowemu Branickich w Białymstoku ma na celu wzbogacenie oferty turystycznej Białegostoku. Ponadto z realizacją projektów wiązać się będzie szereg korzyści, między innymi zachowanie unikatowego zabytku sztuki barokowej dla przyszłych pokoleń.</p>
---	--	--

7.4.2 Priorytetowe obszary komplementarności

7.4.2.1 Priorytetowe obszary komplementarności z PO KL

Jednym z zakresów, w których szczególnie pożądana jest komplementarność pomiędzy RPOWP a PO KL, jest edukacja. Szkoły i przedszkola mogą być remontowane, budowane w ramach RPOWP, natomiast EFS zapewnia pieniądze na programy rozwojowe szkół oraz przedszkoli, finansowanie miejsc pracy w przedszkolach. Na szczególną uwagę zasługuje kwestia szkolnictwa zawodowego. Ze środków PO KL można zrealizować programy rozwojowe tych szkół, a zakup maszyn, wyposażenie pracowni do praktycznej nauki zawodu sfinansować z RPOWP.

Drugim obszarem jest uzupełnianie się działań w ramach I Osi priorytetowej RPOWP, gdzie przedsiębiorcy otrzymują wsparcie inwestycyjne, a PO KL daje możliwość zdobywania i podnoszenia umiejętności pracowników dzięki szkoleniom ukierunkowanym na potrzeby wynikające z podjętych działań inwestycyjnych. Dotyczy to również III Osi priorytetowej RPOWP, gdzie duże środki są przeznaczone na rozwój turystyki. W tej chwili dzięki RPOWP powstają ośrodki turystyczne, ale potrzebna jest wykwalifikowana kadra do ich obsługi, która może być kształcona dzięki finansowaniu z PO KL.

Działania dotyczące rozwoju społeczeństwa informacyjnego podejmowane w ramach Priorytetu IV RPOWP nie mają szansy powodzenia, jeśli nie zostaną poparte odpowiednimi zmianami w zakresie ludzkiej świadomości. Jedną z głównych barier we wdrażaniu nowych technologii są bowiem nieufność i brak umiejętności ich wykorzystania przez mieszkańców. W tym też obszarze oczekiwane jest wsparcie ze strony PO KL.

Tabela 21. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO KL

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działania 6.1 RPOWP	Projekt „Utworzenie punktów przedszkolnych dla dzieci w wieku 3-5 lat w Nowych Piekutach i Jabłoni Kościelnej” realizowany przez Gminę Nowe Piekuty, w ramach którego utworzone zostały 2 obiekty przeznaczone na infrastrukturę przedszkolną.	W Piekutach Nowych ze środków RPOWP powstał punkt przedszkolny, w ramach PO KL sfinansowana została działalność tego punktu przedszkolnego. Dzięki realizacji projektów komplementarnych większa liczba dzieci uzyskała dostęp do edukacji przedszkolnej. Infrastruktura powstała ze środków RPOWP jest w pełni wykorzystywana, dzieci mogą korzystać z szerszej oferty zajęć.
Działanie 9.1. PO KL	Projekt „Edukacja przedszkolna - szansą na lepszy start dla dzieci” realizowany przez Gminę Nowe Piekuty, w ramach którego dzieci w wieku od 3 lat do 5 lat zamieszkałe na terenie Gminy Nowe Piekuty, także dzieci z Gminy Poświętne, mogą korzystać z dodatkowych zajęć, takich jak zajęcia z języka angielskiego, zajęcia z logopedą, zajęcia z pedagogiem/psychologiem, zajęcia koordynacyjno- ruchowe.	

7.4.2.2 Priorytetowe obszary komplementarności z PO RPW

Z uwagi na zbliżone cele RPOWP i PO RPW oraz wspólny obszar oddziaływania generalnie wszystkie działania i priorytety w ramach tych dwóch programów powinny być komplementarne.

Najistotniejszym obszarem, w którym powinna zaistnieć komplementarność, jest społeczeństwo informacyjne, gdzie w ramach PO RPW budowana jest sieć szkieletowa, umożliwiającą korzystanie z szerokopasmowego Internetu, natomiast w ramach regionalnych programów budowana jest sieć dystrybucyjna. Jest to najłatwiejsza do zweryfikowania i do zobrazowania komplementarność.

Ścieżkę komplementarności rozpoczyna projekt „Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej”, który zakłada budowę infrastruktury teleinformatycznej na terenie pięciu województw Polski Wschodniej (woj. lubelskie, podlaskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie), uzupełniającej istniejące zasoby i tworzącej nowe regionalne sieci szkieletowe. Nowo powstałe sieci będą otwarte dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych, zainteresowanych dostarczaniem usług dla odbiorców końcowych (firmy, mieszkańcy, instytucje). Projekt ten ma pozwolić w konsekwencji na dostarczanie (budowanie sieci dostępowych) usług tam, gdzie było to jak dotąd nieopłacalne ekonomicznie. [...] Drugą grupę projektów, które zostały umieszczone na ścieżce, stanowią projekty infrastruktury szkieletowej oraz projekty uzupełniające sieć dostępową na poziomie regionalnym i lokalnym (projekty „ostatniej mili”, projekty finansowane ze środków

prywatnych i publicznych). Trzecią grupę projektów stanowią, zgodnie z przedstawioną koncepcją, projekty zmierzające do rozwoju e-usług w poszczególnych regionach Polski Wschodniej.⁷

Obszar priorytetowy stanowi również poprawa dostępności komunikacyjnej województwa podlaskiego. Ze środków PO RPW realizowane są projekty na drogach wojewódzkich i obwodnicach na drogach krajowych, a w regionalnych programach operacyjnych element ten jest rozszerzony o drogi regionalne i lokalne.

7.4.2.3 Priorytetowe obszary komplementarności z PO IG

Z uwagi na bardzo duże ograniczenia wynikające z linii demarkacyjnej komplementarność między PO IG a programami regionalnymi jest bardzo ograniczona.

Może występować korzystanie ze źródeł finansowania, takich jak fundusze pożyczkowe, poręczeniowe z jednej strony, a z drugiej korzystanie z dotacji z PO IG. W poprzedniej perspektywie finansowej w ramach SPO WKP występowały przypadki korzystania przez przedsiębiorców równocześnie z pożyczek udzielanych przez fundusze pożyczkowe, współfinansowane w ramach działania z jednego programu, z drugiej strony z bezpośredniego wsparcia na inwestycje. Fundusze pożyczkowe, poręczeniowe są finansowane w RPOWP, jest to potencjalnie duży obszar komplementarności.

Kolejnym obszarem, na który warto zwrócić uwagę, jest społeczeństwo informacyjne. W ramach RPOWP interwencja skupia się na dostarczaniu Internetu do pośredniego punktu dostępowego, podczas gdy PO IG koncentruje się na tzw. dostępie „ostatniej mili”, czyli dostarczeniu Internetu bezpośredniemu użytkownikowi. Bez infrastruktury zbudowanej w RPOWP nie będzie miała sensu infrastruktura finansowana ze środków PO IG i odwrotnie. Żeby dostarczać Internet do gospodarstw domowych potrzebna jest sieć szkieletowa i infrastruktura końcowa.

7.4.2.4 Priorytetowe obszary komplementarności z PO IiŚ

Obszarem, gdzie komplementarność jest szczególnie oczekiwana, jest VI Oś priorytetowa i wszystkie projekty z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami. W ramach PO IiŚ realizuje się działania dla aglomeracji powyżej 15 tys. RLM. Często spotykana jest sytuacja, że dany obszar obejmuje teren zabudowy miasta i to jest aglomeracja powyżej 15 tys. RLM, pozostałe gminy, mniejsze miejscowości znajdują się poza aglomeracją i wtedy działania związane z gospodarką wodno-ściekową nie mogą być włączone do programu krajowego, ale mogą skorzystać ze środków RPOWP.

⁷ Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność i synergia projektów realizowanych na terenie Polski Wschodniej w ramach Programów Operacyjnych Polityki Spójności oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w kontekście priorytetów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020”, str. 59.

Tabela 22. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO IiŚ

Nr działania	Tytuł i zakres projektu	Opis komplementarności
Działanie 3.1 RPOWP	Projekt „Budowa Centrum Turystyczno-Rekreacyjnego w Łapach” realizowany przez Gminę Łapy. W wyniku realizacji projektu powstanie Centrum Turystyczno-Rekreacyjne w Łapach z miejscami noclegowymi, pływalnią z atrakcjami oraz z wypożyczalnią sprzętu turystycznego, co poprawi konkurencyjność turystyczną obszaru gminy.	Projekty komplementarne przedmiotowo i przestrzennie. Wspólnym celem jest intensyfikacja rozwoju turystyki oraz uatrakcyjnienie turystyczne Gminy Łapy z zachowaniem jak największej dbałości o środowisko naturalne. Oba projekty realizowane są na terenie gminy Łapy.
Działanie 5.1 PO IiŚ	Projekt „Zmniejszenie presji ruchu turystycznego na obszary chronione Doliny Górnej Narwi” realizowany przez Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi. W ramach projektu powstanie mała infrastruktura turystyczna na obszarach chronionych wzdłuż rzeki Narew. Inwestycja zakłada między innymi budowę wież widokowych, pomostów, miejsc ogniskowych, wiat, altan, parkingów, obozowisk dla spływów kajakowych, pól biwakowych, ścieżek dydaktycznych oraz szlaków turystycznych. Podczas realizacji projektu zostaną także zmodernizowane oznakowania na istniejących już szlakach turystycznych.	W wyniku realizacji projektów komplementarnych może zostać osiągnięty efekt synergiczny w postaci większej liczby turystów i dłuższego ich pobytu w gminie Łapy.

7.4.2.5 Priorytetowe obszary komplementarności z PROW

Do obszarów, w których szczególnie oczekiwana jest komplementarność między RPOWP a PROW respondenci wywiadów indywidualnych zaliczyli interwencje w zakresie ochrony środowiska, tj. zagospodarowania odpadów, gospodarki wodno-ściekowej. PROW stanowi swego rodzaju „ostatnią milę”, w ramach projektów realizowane są inwestycje typu zakupy samochodów do wywozu odpadów, przy selektywnej zbiórce, czy pojemników. Natomiast budowa składowisk odpadów, czy segregatorni musi być finansowana przy współudziale znacznych środków pochodzących z RPOWP.

Drugim obszarem są projekty turystyczne. Jak stwierdził respondent *W ramach LIDERA mamy bardzo dużo miękkich projektów, które doskonale współgrają z rozwojem infrastruktury turystycznej w ramach RPO, bądź też innych programów.*

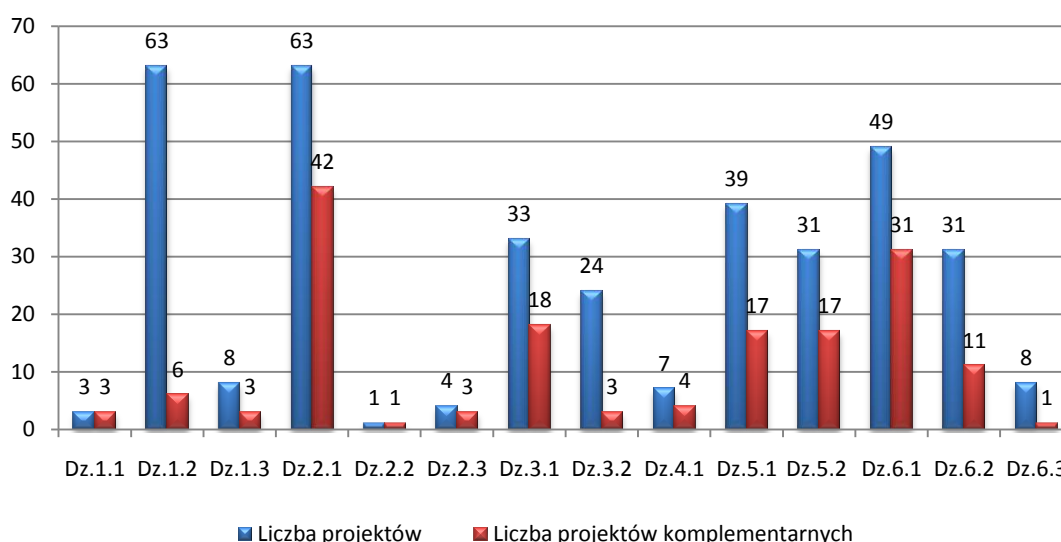
7.4.2.6 Priorytetowe obszary komplementarności ze ZPORR

Projekty realizowane ze środków ZPORR w wielu przypadkach stanowią bazę, używając swoich rezultatów, dla projektu komplementarnego. Szczególnie istotne jest wykorzystywanie już istniejącej infrastruktury liniowej (drogi, sieć wodno-kanalizacyjna), uzupełnianie jej w obecnej perspektywie tak, aby tworzyła spójną sieć.

7.4.3 Mapa projektów komplementarnych

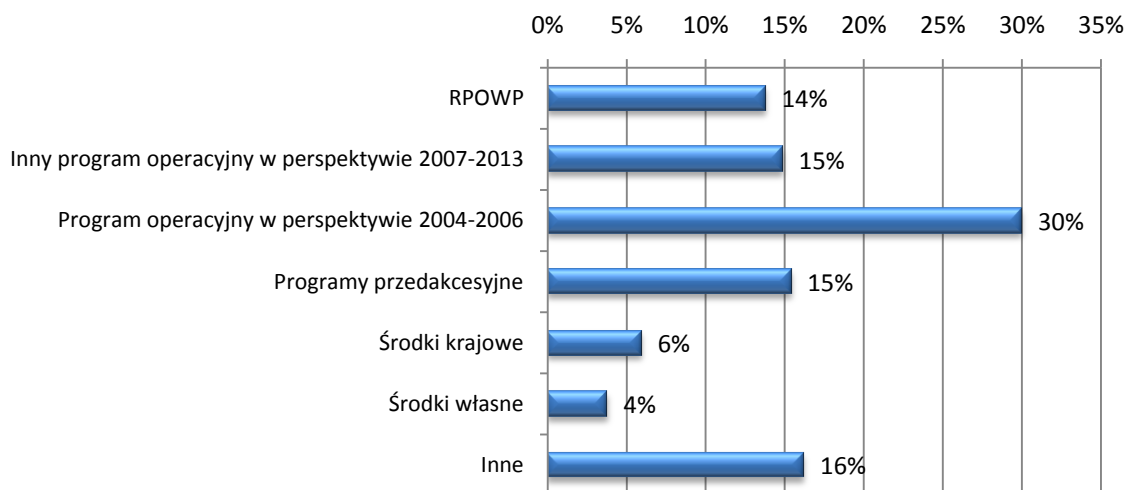
W oparciu o analizę wniosków o dofinansowanie stwierdzono, że 174 Beneficjentów wykazało w nich komplementarność zewnętrzną. Na Wykresie 20. przedstawiono zakres występowania komplementarności, w rozbiciu na poszczególne działania, z projektami finansowanymi z innych źródeł. Najczęściej Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działania 2.1, 6.1, 3.1 i 5.2 wskazywali projekty powiązane.

Wykres 20. Liczba projektów komplementarnych zewnątrznie w ramach poszczególnych Działań RPOWP

We wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wskazywali najczęściej (aż 111 razy) projekty powiązane finansowane ze środków programów operacyjnych perspektywy 2004-2006 oraz programów przedakcesyjnych - 57 projektów (Wykres 21.). Najczęściej występowała więc komplementarność międzyokresowa.

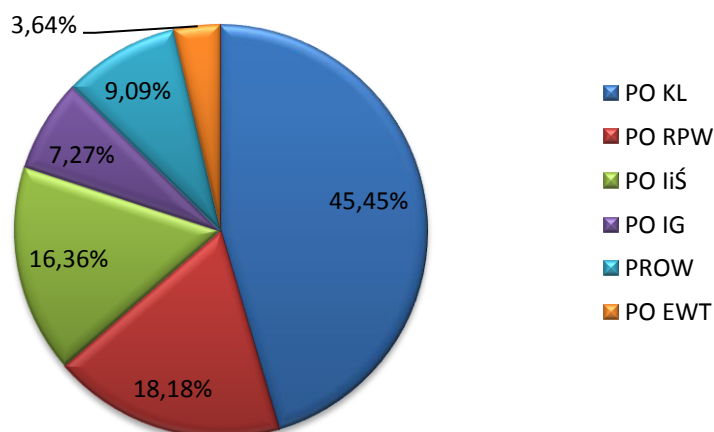
Wykres 21. Źródła finansowania projektów komplementarnych

Nieco rzadziej mamy do czynienia z komplementarnością międzyprogramową w ramach programów realizowanych w perspektywie 2007-2013 - wskazano 55 takich projektów. Wnioskodawcy wymienili 51 projektów komplementarnych realizowanych ze środków RPOWP - komplementarność wewnętrzna pojawiała się więc niewiele rzadziej. Wśród innych źródeł finansowania wskazano m.in. Norweski Mechanizm Finansowy, środki Fundacji EKO Fundusz.

Spośród 101 wymienionych projektów komplementarnych z poprzedniego okresu programowania zdecydowaną większość stanowiły projekty finansowane ze środków ZPORR (66%) i Interreg (19%).

Wykres 22. Źródła finansowania projektów komplementarnych realizowanych ze środków programów operacyjnych perspektywy 2007-2011

Natomiast w przypadku okresu programowania 2007-2013 (Wykres 22.) najczęściej wymieniano projekty realizowane ze środków PO KL, odsetek tych projektów wynosi 45,45%. 18,18% stanowiły projekty ze środków PO RPW, a 16,36% PO liŚ.

W wyniku analizy zapisów znajdujących się we wnioskach o dofinansowanie można wymienić kilka obszarów, w których najczęściej występowała komplementarność z projektami

realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PO RPW, PROW, EWT, PO LiŚ i PO IG. W pierwszej kolejności była to komplementarność inwestycji w zakresie edukacji z projektami finansowanymi z PO KL. Często wskazywana była spójność inwestycji drogowych, wodno-kanalizacyjnych RPOWP oraz ZPORR. W przypadku PO LiŚ oraz PROW mamy również do czynienia z uzupełnianiem się inwestycji dotyczących gospodarki wodno-ściekowej. W ramach RPOWP realizowano inwestycje i działania komplementarne w stosunku do projektów dotyczących terenów inwestycyjnych, kampanii informacyjno-promocyjnych finansowanych z PORPW.

Przykłady projektów komplementarnych zewnętrznie:

➤ **komplementarność geograficzna**

uzupełnianie się, spójność wybudowanych odcinków dróg (np. projekt „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 671 na odcinku Krypno-Tykocin - etap II” stanowi kontynuację projektu zrealizowanego w ramach ZPORR pn. „Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 671 na odcinku Knyszyn - Krypno”, w ramach którego przebudowano drogę na odcinku od drogi krajowej Nr 65 do końca m. Krypno, z wyłączeniem odcinka w rejonie skrzyżowania z linią kolejową Białystok - Ełk oraz projektu realizowanego w ramach RPOWP „Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 671 na odcinku Krypno - Tykocin - etap I (odcinek Krypno - Tykocin, przejazd kolejowy na odcinku Knyszyn - Krypno, remont mostu przez rz. Narew w m. Tykocin)”.

uzupełnianie się, spójność infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (np. projekt „Budowa systemu kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w aglomeracji Czarna Białostocka” oraz „Budowa i uruchomienie Podlaskiego Parku Przemysłowego” w ramach PO RPW Oś priorytetowa I Nowoczesna gospodarka - w ramach projektu planuje się utworzenie i uzbrojenie w niezbędną sieć infrastruktury komunalnej terenu inwestycyjnego o pow. ok. 6 ha);

➤ **komplementarność problemowa**

projekty mające na celu poprawę dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej (np. projekty zrealizowane w Siemiatyczach „Poprawa warunków kształcenia i oferty edukacyjnej w siemiatyckich przedszkolach” ze środków RPOWP oraz „Radosny Przedszkolak” - współfinansowany ze środków PO KL);

➤ **komplementarność sektorowa**

Inwestycje komplementarne z projektem „Budowa bulwaru z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną nad rzeką Supraśl - zagospodarowanie skarpy nadrzecznej w rejonie ul. Konarskiego” poprawiające infrastrukturę turystyki i kultury na terenie gminy Supraśl:

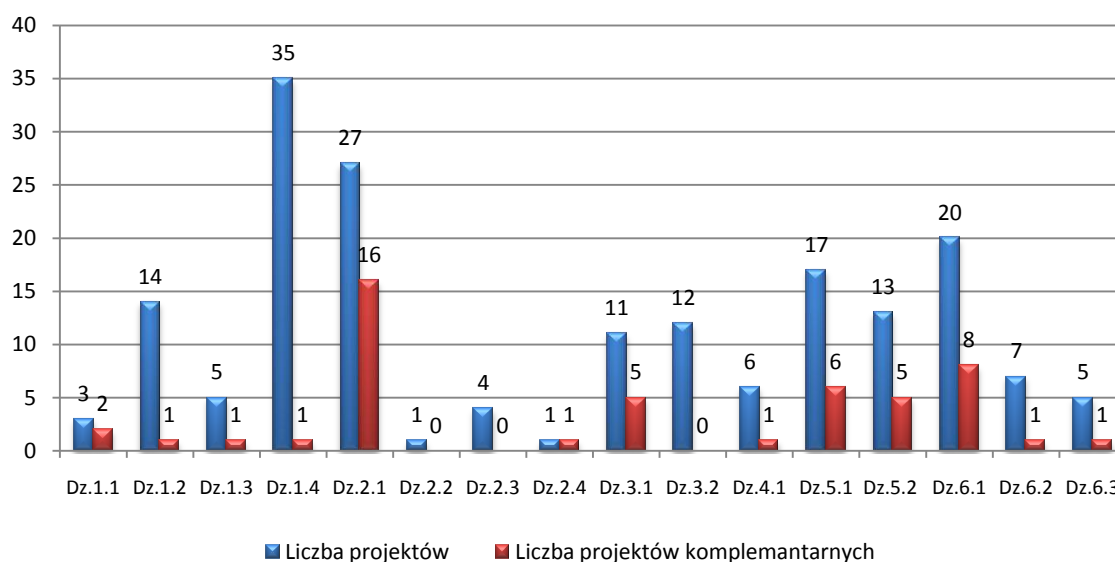
- Budowa schodów terenowych z tarasami widokowo-rekreacyjnymi na skarpie rzeki Supraśl łączących ul. Konarskiego w pobliżu zespołu klasztornego z terenem projektowanej inwestycji (2004 r.) ze środków SAPARD 22167/743-100009/04;
- Budowa zalewu na rzece Supraśl w rejonie „Zajmy” z plażą miejską ze środków własnych gminy oraz z wykorzystaniem preferencyjnej pożyczki WFOŚiGW (2005 r.). Odrestaurowanie zespołu klasztornego (pierwszy etap). Beneficjent: Klasztor Męski Zwiastowania NMP w Supraślu, ze środków m.in. Ministerstwa Kultury i ZPORR 3.1 (2006 r.);

- Stworzenie Muzeum Ikon w Pałacu Opatów (zespół klasztorny) przez Muzeum Podlaskie (2006 r.), które jest jedną z największych atrakcji muzealnych woj. podlaskiego;
- Remont i adaptacja budynku poczty na potrzeby obiektu o charakterze muzealno-wystawienniczym przy ul. Cieliczańskiej w Supraślu ze środków SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”, Działanie: „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” (2007 r.);
- Budowa ścieżki rowerowej Białystok-Supraśl, łączącej się na wysokości mostu na drodze wojewódzkiej Białystok-Krynki z projektowaną inwestycją, ze środków ZPORR 1.4. (2007 r.).

W celu pogłębienia danych zebranych w wyniku analizy wniosków o dofinansowanie w trakcie badania CATI, którym objęto 181 Beneficjentów, pytano o źródło finansowania projektów komplementarnych. 49 respondentów stwierdziło, że realizuje projekty komplementarne zewnętrznie, przy czym w 26 przypadkach były to dwa projekty komplementarne.

Największa liczba projektów komplementarnych została wykazana w działaniach 2.1, 6.1, 5.1 i 5.2. Natomiast najmniejsza w Działaniach 1.4, 1.2 i 3.2, czyli w obszarach wsparcia obejmujących przedsiębiorców.

Wykres 23. Liczba projektów komplementarnych zewnętrznie w stosunku do liczby Beneficjentów w poszczególnych działaniach (CATI,N=181)

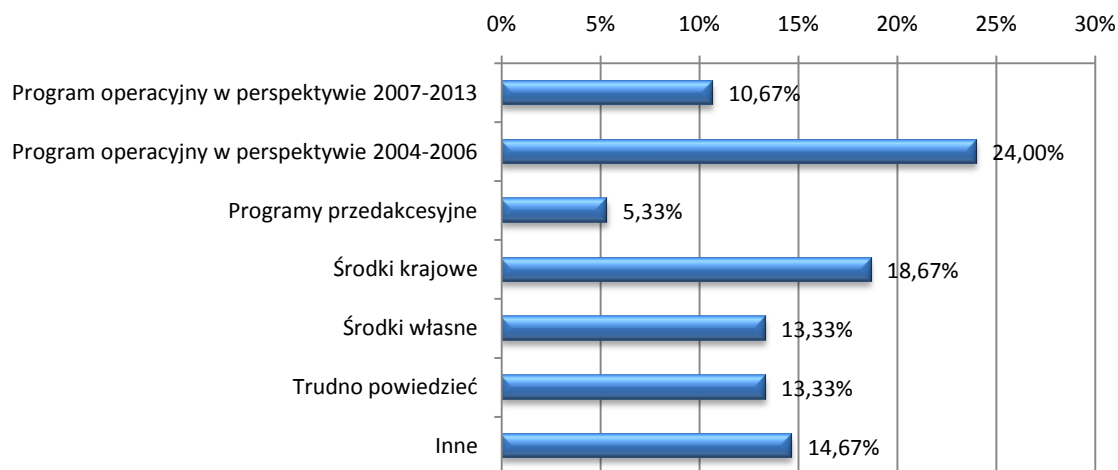

Projekty komplementarne były finansowane w 24% przypadków ze środków programów operacyjnych poprzedniej perspektywy. W tym zdecydowaną większość stanowiły projekty współfinansowane ze ZPORR (ponad 60%), zdarzyły się jedynie pojedyncze przypadki projektów z innych programów operacyjnych poza SPO Transport i SPO Ryby.

Projekty realizowane przy udziale środków programów operacyjnych obecnego okresu programowania stanowiły 10,67% projektów komplementarnych. Znalazły się wśród nich 3 projekty z PO EWT, 2 projekty z PO KL oraz po jednym z pozostałych programów operacyjnych.

Duży odsetek projektów powiązanych stanowiły projekty ze środków krajowych (18,67%) oraz własnych (13,33%).

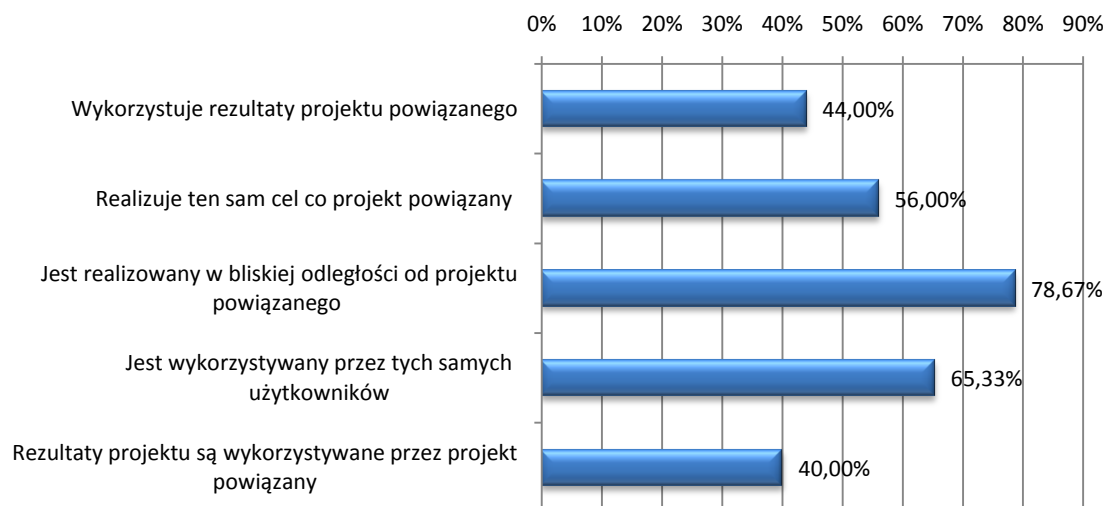
Wykres 24. Źródła finansowania projektu komplementarnego zewnątrz (CATI, N=75)

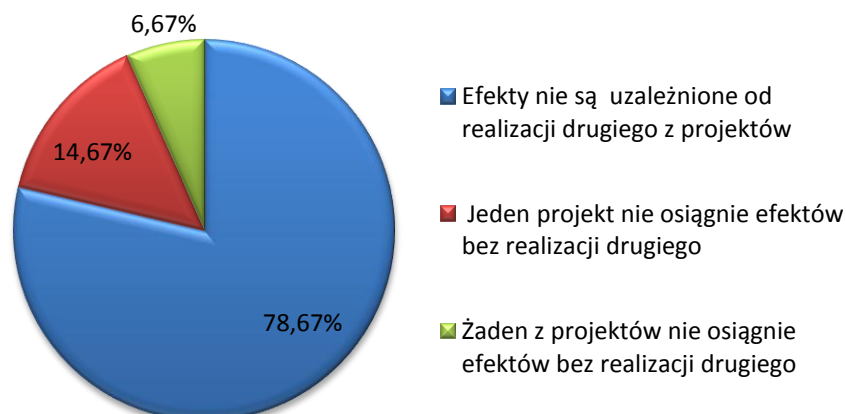
Poproszeni o określenie typu komplementarności Beneficjenci nieco częściej (52%) wskazywali na komplementarność geograficzną, która dotyczyła w zdecydowanej większości (ponad 70%) tej samej miejscowości lub gminy. Projekty komplementarne problemowo, które miały na celu rozwiązanie tego samego problemu stanowiły 48%.

Uczestnicy badania zapytani zostali także o sposób powiązania projektów komplementarnych. Mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi. Wśród wymienionych możliwości najczęściej (78,67%) wskazywano na położenie projektu powiązanego w bliskiej odległości. Rzadziej (65,33%) projekty komplementarne są wykorzystywane przez tych samych użytkowników i realizują ten sam cel (56%). Podobnie jak w przypadku komplementarności wewnętrznej rzadziej projekty komplementarne wykorzystują swoje rezultaty.

Wykres 25. Sposób powiązania projektów komplementarnych zewnątrz

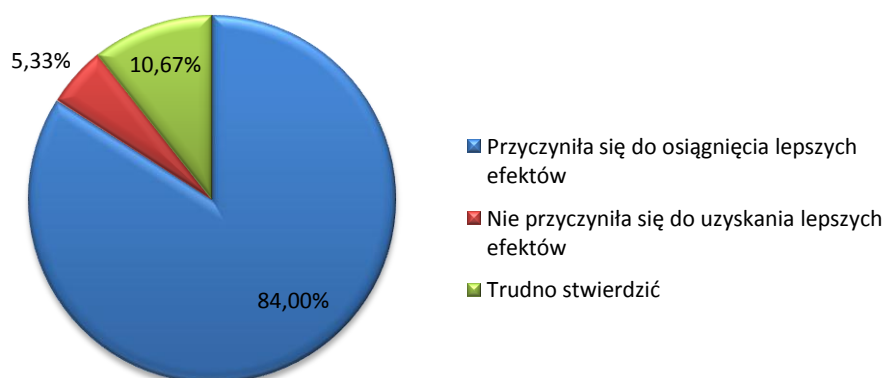

Wykres 26. Osiągnięcie efektów przez projekty komplementarne zewnętrznie

Wyniki podobne do powyższych przyniosła odpowiedź na pytanie o zależność pomiędzy efektami projektów komplementarnych. 78,67% badanych uznało, że efekty projektu nie są uzależnione od realizacji drugiego projektu. W przypadku pozostałych respondentów 14,67% wskazało odpowiedź, że projekt nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego, a 6,67%, że żaden z projektów nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego.

Wykres 27. Wpływ realizacji projektów komplementarnych wewnętrznie na realizację projektów powiązanych

Beneficjenci mieli ocenić, czy realizacja projektów powiązanych przyczyniła się do osiągnięcia lepszych efektów i jakie to były efekty. 84% badanych stwierdziło, że osiągnięto dzięki temu lepsze efekty. W pierwszej kolejności, jako efekty synergiczne wymieniano zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu, dalej rozszerzenie lub poprawa jakości usług oraz zwiększenie wskaźników projektu (krótszy czas przejazdu, poprawa bezpieczeństwa ruchu, poprawa jakości środowiska, większa liczba osób korzystających z Internetu, liczba turystów odwiedzających region). Beneficjenci w większości dostrzegają korzyści z realizacji projektów komplementarnych zewnętrznie, zauważają, że dzięki temu uzyskać można dodatkowe efekty synergiczne. Tylko 5,33% respondentów uważa, że realizacja projektów komplementarnych nie przyczyniła się do uzyskania lepszych efektów.

Mapa komplementarności zewnętrznej RPOWP (Tabela 24.) przedstawia zestawienie stopnia istotności występowania komplementarności i stopnia jej występowania pomiędzy poszczególnymi priorytetami RPOWP a programami operacyjnymi w poszczególnych obszarach. Największy dystans występuje w obszarze Edukacji (PO KL), B&R (PO IG i Program Regionu Morza Bałtyckiego), Turystyka (PO EWT Polska - Litwa). Natomiast największa liczba projektów komplementarnych jest realizowana w następujących obszarach wysokiej istotności: Transport (ZPORR), Ochrona środowiska (PROW, PO Liś, ZPORR), Społeczeństwo informacyjne (PO RPW).

Tabela 23. Mapa komplementarności zewnętrznej RPOWP

	RPOWP	PO KL	PROW	PO RPW	PO IiŚ	PO IG	PO EWT Polska - Litwa	Program Regionu Morza Bałtyckiego	ZPORR
Infrastruktura transportowa	Oś priorytetowa II: Rozwój infrastruktury transportowej								
Ochrona środowiska	Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska								
Energetyka	Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska								
Przedsiębiorczość	Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie								
Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne								
Turystyka	Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury								
Kultura	Oś priorytetowa III: Rozwój turystyki i kultury								
B&R	Oś priorytetowa I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie								
Ochrona zdrowia	Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej								
Szkolnictwo wyższe/Edukacja	Oś priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej								

Stopień istotności wystąpienia komplementarności

Pole wysokiej istotności

Pole średniej istotności

Pole mniejszej istotności

Stopień/poziom występowania komplementarności

Wysoki

Średni

Niski

7.5 Mechanizmy zapewniania komplementarności w innych programach operacyjnych perspektywy 2007-2013

7.5.1 Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych

Jeden z mechanizmów zapewnienia komplementarności zewnętrznej stanowią zapisy w dokumentach programowych. W ww. zapisach nie tłumaczy się dokładnie, na czym polega komplementarność jednak w uszczegółowieniach programów operacyjnych, których struktura została określona przez Ministra Rozwoju Regionalnego w Wytycznych nr 2 w zakresie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego, zgodnie z załącznikiem nr 1 Szczegółowy Opis Działań realizowanych w ramach priorytetu w polu Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami należy podać nazwy uzupełniających działań oraz priorytetów w ramach PO/RPO oraz innych programów operacyjnych, w tym PO Rozwój Obszarów Wiejskich oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich.

Zapisy dotyczące komplementarności znalazły się we wszystkich dokumentach programowych wszystkich programów operacyjnych w perspektywie 2007-2013. Poziom szczegółowości zapisów w uszczegółowieniach programów w polu Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami jest bardzo różny. W zależności od programu odnoszono się do poziomu działań (np. RPO Województwa Lubelskiego) lub ograniczano się jedynie do poziomu priorytetów (np. RPO Województwa Lubuskiego), z którymi komplementarna jest dana oś priorytetowa wskazując ich tytuł. Wskazywane są działania i priorytety w ramach programu, jak również innych programów operacyjnych w obecnej perspektywie.

Niezwykle rzadko w opisach znajduje się również wyjaśnienie, w jakim zakresie występuje komplementarność. Z sytuacją taką mamy do czynienia w przypadku RPO Województwa łódzkiego oraz RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego, gdzie dość precyzyjne wymieniane są priorytet, działanie i zakres, w jakim występuje komplementarność z danym programem operacyjnym. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w zapisach RPOWŁ dużą wagę przywiązuje się do demarkacji - wskazywane są działania, które mogą być realizowane w danym obszarze, ale z uwagi na demarkacje nie mogą być objęte wsparciem ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa łódzkiego, co można by interpretować jako utożsamianie komplementarności z demarkacją.

7.5.2 Wniosek o dofinansowanie projektu

W przypadku większości programów operacyjnych we wzorze wniosku o dofinansowanie wprowadzono osobne pole, w którym opisywane są projekty powiązane i możliwe jest wskazanie komplementarności z projektami realizowanymi w ramach innych programów.

Spośród 16 regionalnych programów operacyjnych jedynie w przypadku województwa podkarpackiego nie odniesiono się do kwestii komplementarności we wzorze wniosku o dofinansowanie projektu ani w instrukcji jego wypełniania. W przypadku wszystkich RPO, w których komplementarność została ujęta we wzorze wniosku o dofinansowanie projektu oraz

w instrukcji jego wypełniania, jest ona przede wszystkim postrzegana jako powiązanie przedkładanego projektu z innym/innymi projektem/projektami. [...] W przypadku zdecydowanej większości województw nie wystarczy jedynie wskazać, z jakim projektem/jakimi projektami składany projekt jest komplementarny, lecz należy również opisać, uzasadnić sposób występowania komplementarności. Jedynie w przypadku województwa wielkopolskiego wystarczające jest wymienienie projektów komplementarnych.⁸

W ramach niniejszego badania poddano analizie instrukcje wypełniania wniosków o dofinansowanie w ramach PO KL, PO IG, PO LiŚ, PO RPW. Jedynie w przypadku PO KL pole takie nie znajduje się we wniosku o dofinansowanie. W przypadku pozostałych programów występują istotne różnice w rozumieniu komplementarności (powiązania projektu) oraz poziomie oczekiwań odnośnie szczegółowości zapisów, jakie ma przedstawić wnioskodawca.

Projekt powiązany jest określony jako:

- element realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów w ramach NSRO 2007-2013 (PO IG),
- stanowiący uzupełnienie innego projektu finansowanego (lub który ma być finansowany) w ramach EFRR, EFS, Funduszu Spójności, budżetu TEN-T, innych źródeł wspólnotowego finansowania (PO LiŚ),
- element realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów bądź działań Beneficjenta.

Wnioskodawca może wskazać projekty powiązane, które zostały już zrealizowane, mają podpisaną umowę o dofinansowanie (PO IG); uzyskały dofinansowanie bądź mają podpisaną umowę o dofinansowanie, rozpoczęła się ich realizacja, są umieszczone na liście projektów indywidualnych programu operacyjnego albo deklaracja ich dofinansowania może zostać potwierdzona odpowiednimi dokumentami (PO RPW); był/jest/planuje (przewiduje) się, że będzie współfinansowany z jakiegokolwiek źródła wspólnotowego (PO LiŚ).

Analiza źródeł, z jakich mogą być finansowane projekty komplementarne pokazała, że w przypadku PO IG wykazywane mają być powiązania z projektami w ramach NSRO, w PO LiŚ z projektami współfinansowanymi z jakiegokolwiek źródła wspólnotowego. Natomiast w PO RPW dotyczy to zarówno powiązań z projektami realizowanymi ze środków unijnych (w tym programami realizowanymi w ramach funduszy przedakcesyjnych oraz funduszy strukturalnych/Funduszu Spójności w ramach perspektywy finansowej 2004-2006, a także innymi projektami realizowanymi w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej lub w ramach innych krajowych lub regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013), Międzynarodowych Instytucji Finansowych (banków), jak też projektami realizowanymi wyłącznie ze środków krajowych.

Zbadano również, na ile szczegółowych informacji dotyczących projektów komplementarnych, oczekuje się od wnioskodawcy we wniosku o dofinansowanie w poszczególnych programach operacyjnych. Największe wymagania w tym zakresie występują w PO LiŚ, gdzie należy podać dostępne informacje na temat projektu, w tym źródło wsparcia

⁸ Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, analiza wykonana w maju 2010 r. przez PSDB, str. 62.

wspólnotowego, tytuł i numer (o ile dostępny) tego projektu, status projektu (zrealizowany/realizowany/planowany do realizacji), ramy czasowe (okres realizacji/planowana data złożenia wniosku), przedmiot projektu, kwotę wspólnotowego wsparcia (przyznana/wnioskowana), jak również należy odnieść się do kwestii komplementarności, tj. obszar wspólnego zainteresowania tych projektów, wspólny cel, etc. Natomiast w PO RPW we wniosku powinien znaleźć się opis powiązań projektu, należy krótko scharakteryzować te projekty, podając m.in. program, w ramach którego projekty uzyskały dofinansowanie. W PO IG nie określono, jakie informacje o projekcie powiązanym powinien przedstawić wnioskodawca.

7.5.3 Kryteria wyboru projektów

W przypadku wszystkich RPO zastosowano kryterium związane z komplementarnością. Najczęściej kryterium takie zawiera w sobie termin „komplementarność”. Często jest to odrębne kryterium, jak w przypadku województwa dolnośląskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podlaskiego, śląskiego i świętokrzyskiego. W innych przypadkach kryterium to jest łączone z takimi kwestiami, jak strategiczny charakter projektu (kujawsko-pomorskie).⁹

Sposób punktowania kryterium komplementarności jest zróżnicowany. W przypadku większości województw udział kryterium komplementarności w całościowej ocenie projektów jest zróżnicowany ze względu na obszary wsparcia. Najczęściej udział ten wynosi kilka procent. Dlatego też można stwierdzić, że spełnienie tego kryterium zwiększa szansę uzyskania dofinansowania, jednak jego spełnienie najczęściej nie gwarantuje uzyskania dofinansowania, z drugiej strony jego niespełnienie nie jest również czynnikiem dyskwalifikującym w ubieganiu się o dofinansowanie.¹⁰

Kryteria wyboru projektów dla PO RPW uwzględniają komplementarność. Zawarte są one w Kryteriach rankingowych (uszeregowanych wg ich wagi). W przypadku poniższych kryteriów, projekt może zostać zaakceptowany, jeżeli suma przyznanych punktów jest równa lub przekracza 60% wartości możliwych do osiągnięcia punktów. Waga kryterium jest zmienna, punktacja 0, 1, 2.

Kryterium określone jest jako *Komplementarność z innymi projektami w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej i projektami realizowanymi w ramach innych programów krajowych*. Projekt powinien wpisywać się w lokalne, regionalne lub sektorowe plany rozwoju, stanowiąc jednocześnie element grupy przedsięwzięć, etap przedsięwzięcia, czy też jedno z przedsięwzięć skupiających się wokół celu ogólnego, ukierunkowanego na rozwiązanie określonego problemu, określonej grupy lub grup docelowych. W ramach tego kryterium oceniane jest, czy projekt jest elementem planu/strategii, stanowi etap realizacji kompleksowego przedsięwzięcia/programu, tworzy funkcjonalną całość w ramach systemu gospodarczego regionu z innymi inwestycjami zrealizowanymi w ciągu ostatnich 3 lat. Szczegółowa punktacja za kryterium komplementarności przedstawia się następująco:

- Działanie I.1 max pkt rankingowych 174 - Komplementarność 10 pkt
- Działanie I.2 max pkt rankingowych 140 - Komplementarność 6 pkt
- Działanie I.3 max pkt rankingowych 180 - Komplementarność 10 pkt

⁹ Ibidem, str. 64.

¹⁰ Ibidem, str. 64.

- Działanie I.4 Promocja i Współpraca, komponent promocja, typ działania: stworzenie sieci współpracy COI max pkt rankingowych 138 - Komplementarność 4 pkt, waga 2
- Działanie I.4 Promocja i Współpraca, komponent współpraca, typ działania: tworzenie i rozwój klastrów max 144 pkt rankingowych - Komplementarność 4 pkt, waga 2
- Działanie I.4 Promocja i Współpraca, komponent współpraca, typ działania: tworzenie polityki rozwoju regionalnego max 134 pkt rankingowych - Komplementarność 4 pkt, waga 2
- Działanie I.4 Promocja i Współpraca, komponent promocja, typ działania: promocja gospodarcza max 150 pkt rankingowych - Komplementarność 10 pkt, waga 5
- Działanie II.1 max 151 pkt rankingowych - Komplementarność 14 pkt
- Działanie III.1 max 167 pkt rankingowych - Komplementarność 10 pkt
- Działanie III.2 max 182 pkt rankingowych - Komplementarność 10 pkt
- Działanie IV.1 max 178 pkt rankingowych - Komplementarność 20 pkt
- Działanie V.1 max 134 pkt rankingowych - Komplementarność 8 pkt
- Działanie V.2 max 199 pkt rankingowych - Komplementarność 12 pkt

Kryteria wyboru projektów w ramach PO KL nie przewidują dodatkowych punktów za komplementarność. Niemniej jednak szczegółowe kryteria strategiczne w przypadku niektórych Priorytetów premiowały komplementarność z RPOWP. Kryteria strategiczne dotyczą preferowania pewnych typów projektów przez instytucję ogłaszającą konkurs, co oznacza przyznanie im premii punktowej. Spełnianie kryteriów strategicznych nie jest obowiązkowe. Każdy projekt może otrzymać maksymalnie 100 pkt za to, że jest prawidłowo napisany. Oprócz tego może dostać 40 pkt strategicznych. Kryteria są zatwierdzane przez komitet monitorujący PO KL. Co roku budowane są plany działań i co roku te kryteria mogą być inne w poszczególnych działaniach; są punktowane zazwyczaj w przedziale od 5 do 10 pkt. Przykładowo w Poddziałaniu 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej pojawiło się kryterium Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź realizowanymi, finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny, w którym komplementarność dotyczyła w szczególności inwestycji z zakresu infrastruktury edukacyjnej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego w latach 2007-2013. Za spełnienie tego kryterium przyznawana była premia w wysokości 5 punktów.

W kryteriach oceny do priorytetów I-IV, XI-XV PO IiŚ nie wskazano komplementarności. W kryteriach do priorytetów V-X wskazano kryterium komplementarność jako - Projekt jest powiązany z projektami już zrealizowanymi, będącymi w trakcie realizacji lub zaakceptowanymi do realizacji, któremu przypisano wagę od 2 do 4 oraz max od 8 do 16 pkt.

W PO IG jedynie w działaniu 5.2 i 5.4 zapisano fakultatywnie kryterium komplementarności, ale z innymi projektami wnioskodawcy, w działaniu 5.3 zapisano „realizacja projektu przyczyni się do dywersyfikacji działalności gospodarczej w regionie lub zapewnienia działalności komplementarnej do obecnie istniejącej”.

Przedstawiciele IZ/IP programów operacyjnych wskazali kryteria wyboru projektów jako podstawowy mechanizm zapewnienia komplementarności. *Jakby potencjalnie najbardziej takim mocnym instrumentem są kryteria wyboru projektów, tylko wprowadzanie kryteriów wyboru*

projektów w momencie, kiedy większość projektów jest już tam wybranych jest narzędziem, które zapewni komplementarność. Myślę, że teraz jest to rzecz bardziej do przetestowania i tak naprawdę do wdrożenia w przyszłości, w przyszłej perspektywie. Zwracają przy tym uwagę, że nie są one aż tak skuteczne. Beneficjenci szukają na siłę projektów powiązanych, tego co mogą wykorzystać w danym projekcie z innego projektu i efekt jest często niepunktowany. Kryteria nie są dobre, bo tak jak mówię Beneficjenci szukają na siłę. Ja nie wiem, czy to jest raczej zachęta, czy takie pomyślenie, żeby wykorzystać coś, co mamy do tego projektu i czy tak naprawdę to się przekłada później na wzmożony efekt.

7.5.4 Koordynacja instytucjonalno-systemowa

Koordynacja działań finansowanych z EFS, EFRR i FS odbywa się w ramach prac Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Do jego zadań należy m.in. monitorowanie realizacji NSRO i poszczególnych programów operacyjnych oraz komplementarności działań realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i Polityki Spójności. Komitet był wskazywany jako podstawowy organ, który powinien być odpowiedzialny za zapewnienie komplementarności pomiędzy programami operacyjnymi zarówno w dokumentach programowych, jak i w wypowiedziach respondentów.

Stosowanie zasady komplementarności na poziomie NSRO wiąże się z pewnymi trudnościami. Podstawowym problemem jest to, że kwestie związane z możliwościami zapewnienia komplementarności na poziomie NSRO powinny zostać rozstrzygnięte w fazie programowania, tj. w 2006 r., natomiast faktycznie problematyka ta podejmowana jest dopiero teraz, kiedy to, ze względu na zaawansowany stopień wdrażania programów, wprowadzanie mechanizmów zapewniających komplementarność podejmowanych działań jest znacznie utrudnione.

Trudności pojawiają się z zapewnieniem komplementarności pomiędzy regionalnymi programami operacyjnymi a Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. Kładzie się nacisk na to, żeby programy te były ze sobą komplementarne, jednak problemem jest to, że programy te są realizowane równolegle. Odniesienie się do działań realizowanych w ramach innych programów często jest niemożliwe, gdyż ze względu na równoległy przebieg konkursów nie wiadomo, jakie projekty zostaną wybrane, więc nie wiadomo, jakie uzupełnienie mają stanowić działania realizowane w ramach RPO.

Trudności ze stosowaniem zasady komplementarności wiążą się również z ujmowaniem jej bardziej w kontekście demarkacji niż synergii. Warto zwrócić uwagę, że pomimo określania komplementarności na poziomie NSRO odnosi się ona do poziomu projektów. W linii demarkacyjnej oś podziału bardzo często bowiem została wyznaczona w odniesieniu do wielkości kwotowej projektu, tymczasem kryterium zakwalifikowania danego projektu do RPO lub programu krajowego nie powinna stanowić wielkość projektu, lecz jego regionalny bądź ponadregionalny charakter (to powinno mieć bardziej strategiczny charakter). Zatem podejście do demarkacji powinno być merytoryczne (odnoszące się do poziomu całej strategii), a nie kwotowe, gdyż to faktycznie utrudnia zapewnianie komplementarności rozumianej jako synergia.¹¹

¹¹ Ibidem, str. 38.

W dalszej kolejności wskazywane są Komitety Monitorujące poszczególnych programów, w których uczestniczą przedstawiciele odpowiednich IZ poszczególnych programów. Umożliwia to wpływ na kształt kryteriów wyboru projektów.

Innym forum zapewnienia komplementarności są różne grupy robocze. Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności została powołana na podstawie Uchwały nr 26 Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 z dnia 17 grudnia 2008 r. Do głównych zadań grupy należy: koordynacja działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013, monitorowanie komplementarności wdrażania działań poszczególnych programów operacyjnych, analiza kwestii o charakterze horyzontalnym w ramach NSRO i opracowywanie spójnych propozycji rozwiązań do zastosowania w systemie realizacji NSRO. Jeden z respondentów wyraził następującą opinię o działalności grupy: *temat komplementarności jest bardzo intensywnie wykorzystywany i każdy z programów dąży do zbadania, jak wygląda komplementarność z poszczególnymi innymi programami i często są wyniki badań prezentowane i też opracowywany jest taki podręcznik - wytyczne z całym katalogiem definicji związanych z komplementarnością, z synergią*. W ramach grupy działają zespoły, np. do obszarów wiejskich, innowacyjności, przedsiębiorczości, transportu, czyli tych wszystkich obszarów, gdzie istnieje prawdopodobieństwo, że zaistnieje lub jest oczekiwana komplementarność.

Inne przykłady grup roboczych to np. Grupa Robocza ds. Projektu Promocja Gospodarcza Polski Wschodniej sprawująca nadzór nad komplementarnością zadań realizowanych w ramach Projektu z analogicznymi wdrażanymi w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych i innych programów krajowych lub Grupa Robocza ds. Działania V.1 Promowanie Zrównoważonego Rozwoju mająca za zadanie koordynację komplementarności Działania V.1 z realizowanymi równolegle innymi Działaniami (I.4 PO RPW) i Programami (PO IG, RPO).

7.5.5 Informacja i promocja

Jednym z wykorzystywanych mechanizmów sprzyjających realizacji projektów komplementarnych jest informacja i promocja idei komplementarności wśród Beneficjentów. Na uwagę zasługuje prezentacja zagadnienia komplementarności na stronie internetowej PO RPW. Znajdują się na niej definicje komplementarności, macierz komplementarności, ścieżki komplementarności, wyniki badań ewaluacyjnych.

Respondenci wywiadów indywidualnych wskazywali na konieczność upowszechniania informacji nt. komplementarności. Jak stwierdził jeden z nich *Niekoniecznie Beneficjenci na poziomie regionalnym muszą mieć wiedzę na temat projektów większych realizowanych w programach krajowych. Na pewno świetnym pomysłem byłaby taka mapa, gdzie Beneficjenci mogliby znaleźć potencjalne projekty komplementarne*.

Respondenci zauważają, że brak wiedzy nt. realizowanych projektów jest jednym z powodów, dla których Beneficjenci nie realizują projektów komplementarnych. *Natomiast z tego, co wiem Beneficjenci w większości przypadków nie opisują tej komplementarności zewnętrznej, często tłumacząc się tym, że oni nie wiedzą, co robią inne podmioty w mieście, przedsiębiorca, który jest za płotem, sąsiadująca gmina. Po prostu Beneficjent nie przykłada do tego wagi*.

Obecnie z uwagi na wymogi Komisji Europejskiej IZ przywiązują coraz większą wagę do kwestii komplementarności. Zarówno w programach centralnych, jak i regionalnych realizowane są badania ewaluacyjne mające na celu weryfikację tego zagadnienia. Jak stwierdziła jedna z respondentek: *Jesteśmy na tym z etapów, że każdy z programów ma mniej więcej zbadany temat, lub będzie miał zbadany w niedługim czasie. Różna była metodologia różnych badań, mamy pierwsze wyniki, natomiast żeby uzyskać spójność w tych wszystkich materiałach będzie przeprowadzana właśnie meta ewaluacja przez IK NSRO, która będzie próbowała zebrać te wszystkie wnioski w jednym materiale, porównując metodologię badań, próbując ujednolicić te wszystkie dokumenty i też część tych wszystkich definicji, które zostały wypracowane.*

7.6 Mechanizmy zapewnienia komplementarności RPOWP

7.6.1 Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych

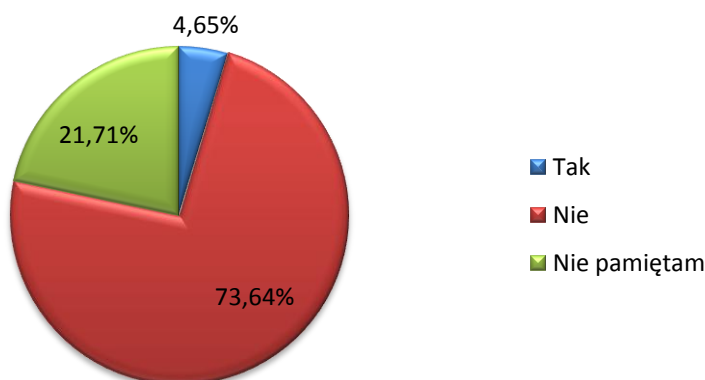
Podobnie jak w przypadku innych programów operacyjnych, zapisy dotyczące komplementarności znalazły się w dokumentach programowych RPOWP. Jednocześnie definicja „komplementarności” w ogóle nie występuje, brak jest sprecyzowanego sposobu posługiwania się pojęciem komplementarności. W dokumencie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 znalazły się tabele wskazujące Komplementarność i demarkację z innymi programami. Natomiast w Uszczegółowieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, podano nazwy uzupełniających się działań oraz priorytetów w ramach innych programów operacyjnych, w tym PO Rozwój Obszarów Wiejskich oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich. Ułatwia to wnioskodawcy możliwość weryfikacji, czy przygotowany przez niego projekt jest komplementarny z projektami realizowanymi z innych programów, ponieważ wie, gdzie powinien szukać tychże projektów.

W uszczegółowieniu programu, w polu dotyczącym komplementarności znajdują się informacje o priorytetach i działaniach w ramach innych programów operacyjnych, z którymi występuje komplementarność. Pole to powinno być uzupełnione o informacje odnośnie komplementarności wewnętrznej - priorytety i działania w ramach RPOWP, z którymi występuje komplementarność. Dodatkowo rozważyć można poszarzenie zapisów o opis dotyczący obszaru w jakim występuje komplementarność, tak jak to ma miejsce w woj. łódzkim i kujawsko-pomorskim.

Szczególną uwagę należy zwrócić na zapisy umożliwiające zapewnienie w szerszym zakresie komplementarności wewnętrznej. Sama konstrukcja programu, budowa działań, czy też sposób wdrażania pewnych działań powinny umożliwiać realizację projektów pozwalających kompleksowo rozwiązywać problemy. Jako przykład można wskazać PO IG, gdzie takimi działaniami są 1.4 Wsparcie projektów celowych i 4.1 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R, czyli działania, które zostały połączone celem umożliwienia uzyskania wsparcia na całość projektu celowego. Projekt celowy składa się z dwóch zasadniczych faz - badawczej, obejmującej badania przemysłowe lub prace rozwojowe oraz części wdrożeniowej. Wsparcie na realizację projektów celowych może być udzielone z przeznaczeniem na badania przemysłowe lub prace rozwojowe

(w ramach działania 1.4) lub wdrożenie wyników tych badań lub prac w działalności gospodarczej (w ramach działania 4.1). W przypadku niektórych konkursów uzależnienie otrzymania punktów na etapie oceny wniosku od realizacji projektu w ramach innego działania, np. wykorzystanie przez przedsiębiorstwo środków pod warunkiem ulokowania inwestycji na terenach parków, inkubatorów.

Wykres 28. Pojawienie się trudności z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych (N=129)

Beneficjenci w większości nie mieli problemu z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych, takiej odpowiedzi udzieliło 73,64% badanych.

7.6.2 Pole we wniosku o dofinansowanie projektu

Beneficjent przygotowując wniosek o dofinansowanie projektu w polu III 6 *Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych* może wskazać projekty komplementarne. Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie: *Projekt zgłaszany do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPOWP może być elementem realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostawać w związku z realizacją innych projektów w ramach NSRO bądź innych działań realizowanych przez Beneficjenta końcowego lub inne podmioty. W niniejszej rubryce powinien znaleźć się opis tego typu powiązań projektu. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami realizowanymi ze środków unijnych, międzynarodowych instytucji finansowych (banków), jak też projektami realizowanymi wyłącznie ze środków krajowych. Powiązane projekty nie muszą być realizowane przez ten sam podmiot. Przez projekt powiązany z realizowanym w ramach niniejszego wniosku należy rozumieć projekt powiązany logicznie, który ma podpisaną umowę o dofinansowanie lub rozpoczęła się jego realizacja. W niniejszym punkcie nie należy wskazywać projektów planowanych i nie wybranych jeszcze do realizacji.*

Komplementarność powinna być również wykazana przez wnioskodawcę w studium wykonalności. Wytyczne odnośnie opracowania studium wykonalności są w punkcie Komplementarność z innymi działaniami/programami równie ogólne jak instrukcja wypełniania wniosku. *Potencjalny projekt zgłaszany do realizacji może stanowić element szerszego przedsięwzięcia. W punkcie tym należy przedstawić działania komplementarne. Wskaż one na*

powiązania projektu z projektami realizowanymi ze środków unijnych/krajowych/zagranicznych, które mogą mieć jakikolwiek wpływ na jego realizację. Należy odnieść się głównie do działań już zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji.¹² Nie znajduje się wyjaśnienie, definicja, jakie projekty IZ uważa za komplementarne.

Wykonawca przyjmuje, że zmiana kształtu wniosku o dofinansowanie nie jest możliwa. W instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu nie pojawia się nawet słowo *komplementarność*, mowa jest jedynie o powiązaniu projektów. Uzasadniona byłaby zmiana instrukcji wypełniania wniosku. Po modyfikacji zacytowanej wyżej instrukcji pole to mogłoby być narzędziem weryfikacji, czy proponowany do realizacji projekt jest komplementarny oraz monitoringu komplementarności programu. W polu tym może być przedstawiona definicja, jakie projekty IZ uważa za komplementarne. Wnioskodawca uzupełniając pole powinien wpisać dane dotyczące komplementarności:

- Określenie rodzaju komplementarności (problemowa - wskazanie problemu, geograficzna - wskazanie obszaru, sektorowa - wskazanie sektora),
- Wskazanie projektów komplementarnych (tytuł, przedmiot, podmiot realizujący, nazwa programu w ramach którego realizowany jest/był projekt komplementarny, wartości projektu),
- Opis, na czym komplementarność polega, zależności między projektami (wykorzystywanie rezultatów, wykorzystywanie przez tych samych użytkowników),
- Wskazanie efektów synergii.

W oparciu o wyżej wymienione dane stworzyć można bazę projektów komplementarnych, która mogłaby być wykorzystywana do monitoringu zjawiska komplementarności.

Na podstawie analizy zapisów wniosków o dofinansowanie oraz opinii członków KOP i pracowników IZ można stwierdzić, że Beneficjenci „na siłę” szukają komplementarności projektów oraz próbują ją uzasadnić. Aby uniknąć tego typu sytuacji oraz ułatwić wnioskodawcom i osobom oceniającym rozumienie poszczególnych typów komplementarności, należy w ramach działań informacyjno-promocyjnych nie tylko podać definicję poszczególnych rodzajów komplementarności, ale również konkretne przykłady:

- Problem - np. słabe dostosowanie profili kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku pracy, niski poziom e-usług, niski poziom wykorzystania Internetu, brak terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą, niedobór bazy turystycznej, małe zainteresowanie przedsiębiorców współpracą ze światem nauki (niewłaściwe jest wskazywanie bardzo ogólnych problemów, jakimi są np. poprawa życia mieszkańców, poprawa konkurencyjności regionu),
- Obszar - województwo lub powiat lub gmina lub miejscowość,

¹² Wytyczne ogólne opracowania Studiów Wykonalności dla projektów infrastrukturalnych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013.

- Sektor - Środowisko, Transport, Kultura, Infrastruktura edukacyjna, Zdrowie, Społeczeństwo informacyjne, Przedsiębiorczość, B&R, Turystyka,

7.6.3 Kryteria wyboru projektów

Najistotniejszym mechanizmem służącym zapewnianiu komplementarności projektów współfinansowanych z RPOWP z projektami z innych programów są kryteria wyboru projektów. Kryterium komplementarności jest dodatkowo punktowane w procedurze selekcji projektów w niektórych konkursach w ramach działań 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3 oraz w procedurze selekcji indywidualnych projektów kluczowych.

W ramach konkursu w działaniu 3.1, na który nabór trwał w okresie 2009.12.15-2010.02.05 w przypadku projektów promocyjnych komplementarność stanowiła kryteria merytoryczno-techniczne dopuszczające szczególne. W przypadku pozostałych konkursów jako kryterium merytoryczno-techniczne szczegółowe pojawiała się komplementarność, waga kryterium jest zmienna, można było uzyskać max. od 4 do 5 punktów, a przypadku działania 6.3 14 punktów na max. 100 lub 60 punktów rankingowych.

Tabela 24. Zakres występowania kryterium komplementarności w poszczególnych Działaniach RPOWP

Numer Podziałania/ rodzaj kryterium	Kryterium	Waga kryterium
3.1 Kryteria merytoryczno-techniczne szczegółowe (Kryteria różnicujące)	Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu turystyki Ocenie poddana zostanie spójność projektu z innymi projektami realizowanymi z funduszy UE i innych z zakresu turystyki	4/100
3.1 Kryteria merytoryczno-techniczne szczegółowe (Kryteria różnicujące) Bez projektów promocyjnych	Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu turystyki Ocenie poddana zostanie spójność projektu z innymi projektami realizowanymi z funduszy UE i innych z zakresu turystyki	4/100
Projekty Promocyjne Kryteria merytoryczno-techniczne dopuszczające szczególne	Komplementarność projektu Wymóg kryterium: Czy projekt jest komplementarny w zakresie promocji z innymi programami finansowanymi ze środków UE, w tym w szczególności z Programem Rozwój Polski Wschodniej?	
5.1 Kryteria merytoryczno-techniczne ogólne	Komplementarność z innymi przedsięwzięciami (np. zgodność z innymi projektami realizowanymi w ramach strategicznych dokumentów rządowych) W ramach kryterium ocenie zostanie poddana spójność projektu z innymi projektami zrealizowanymi, realizowanymi lub planowanymi przez Wnioskodawcę lub inne podmioty	4/60
5.1 Kryteria merytoryczno-techniczne szczegółowe (Kryteria różnicujące)	Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu ochrony środowiska W ramach kryterium ocenie podlega komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu ochrony środowiska realizowanymi ze środków europejskich lub innych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji	5/100

6.1 kryteria merytoryczno-techniczne Ogólne	Komplementarność z innymi przedsięwzięciami (np. zgodność z innymi projektami realizowanymi w ramach strategicznych dokumentów rządowych) W ramach kryterium ocenie zostanie poddana spójność projektu z innymi projektami zrealizowanymi, realizowanymi lub planowanymi przez Wnioskodawcę lub inne podmioty	4/60
6.1 Kryteria merytoryczno-techniczne szczegółowe (Kryteria różnicujące)	Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu edukacji przedszkolnej W ramach kryterium badane będzie, czy projekt jest komplementarny z innymi projektami z zakresu edukacji przedszkolnej realizowanymi ze środków europejskich lub innych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji	5/100
6.3 Kryteria merytoryczno-techniczne Ogólne	Komplementarność z innymi przedsięwzięciami (np. zgodność z innymi projektami realizowanymi w ramach strategicznych dokumentów rządowych) W ramach kryterium ocenie zostanie poddana spójność projektu z innymi projektami zrealizowanymi, realizowanymi lub planowanymi przez Wnioskodawcę lub inne podmioty	4/60
6.3 Kryteria merytoryczno-techniczne szczegółowe (Kryteria różnicujące)	Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego lub z zakresu turystyki W ramach kryterium ocenie podlega spójność projektu z innymi projektami realizowanymi z funduszy UE i innych funduszy z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego lub z zakresu turystyki	14/100

Zgodnie z opisem znajdującym się w Przewodnikach po kryteriach wyboru projektów, oceniana była komplementarność rozumiana jako powiązanie projektu z projektami:

- z określonego zakresu tematycznego (np. w przypadku działania 3.1 będzie to turystyka),
- zrealizowanymi bądź w trakcie realizacji,
- realizowanymi na tym samym terenie,
- finansowanymi z funduszy UE lub innych źródeł finansowania,
- powiązanymi ze sobą tematycznie, które wpływają na osiągnięcie celu w pełni i likwidacji problemu na danym obszarze, w danym zakresie.

Takie określenie kryterium nie wskazuje na fakt, iż projekty komplementarne powinny się uzupełniać i tak np. za komplementarne mogą być uznane inwestycje zlokalizowane w różnych częściach tej samej miejscowości, które realizują ten sam cel, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców, a nie są w żaden sposób ze sobą powiązane.

Szczególną uwagę na brak precyzji w opisie kryterium zwrócili członkowie KOP. Ich zdaniem, wymagają one uszczegółowienia, tak aby zobiektywizować jak najbardziej ocenę. Jak stwierdził jeden z uczestników wywiadu fokusowego: *Powinna być dyskusja, jak rozumie się tę komplementarność. To nie jest do końca zdefiniowane. Sprawa jest dla mnie prosta, bo komplementarność powinna być przy każdej ocenie zdefiniowana i według tej definicji weryfikowana. Jeżeli mówimy o ocenach, to powinno być to bezdyskusyjne. Bo jeżeli tego nie ma, to potem w tych projektach, np. infrastrukturalnych, na siłę to się wpisuje, a odpowiedzialność za decyzję, czy jest to komplementarne, zostaje w całości zrzucona na oceniających. Przy czym nie mamy takich ostrych definicji.*

Powinno się stosować opisy kryterium, które precyzyjnie określają, jak należy rozumieć komplementarność, jakie projekty uważane są za komplementarne, w jakich sytuacjach należy przyznać punkty. Wskazane byłoby również podanie dobrych praktyk - przykładów projektów komplementarnych w danym obszarze lub takich, których nie należy uznać za komplementarne.

Obecnie liczba punktów przyznawana za kryterium komplementarności zależy od liczby wskazanych projektów komplementarnych (np. 0 pkt - Wnioskodawca nie wykazał komplementarności z innymi projektami, 2 pkt - Wnioskodawca wykazał komplementarność z 1 projektem, 4 pkt - Wnioskodawca wykazał komplementarność z więcej niż 1 projektem). Podejście takie jest niewłaściwe. Skłania Beneficjentów do wymieniać jak najdłuższą listę projektów, bez żadnego uzasadnienia ich komplementarności. Ocenie powinien podlegać sposób powiązania z projektem komplementarnym i to, jakie dodatkowe korzyści płyną z realizacji projektów powiązanych (efekt synergii).

Można zastanowić się nad podziałem kryterium na trzy, odnoszące się do komplementarności problemowej, sektorowej i geograficznej. Każde z kryteriów posiadałoby inną wagę :

- komplementarność problemowa - waga 3;
- komplementarność sektorowa - waga 2;
- komplementarność geograficzna - waga 1.

Taki sposób nadania wag poszczególnym kryteriom wynika z faktu, iż zdaniem zespołu badawczego w przypadku komplementarności problemowej istnieje największe prawdopodobieństwo wystąpienia efektu synergii.

Inną kwestię stanowi zakres wykorzystania i liczba punktów, która powinna być przyznawana za kryterium komplementarności. Udział kryterium komplementarności w całościowej ocenie jest na tyle nieznaczny, że z jednej strony spełnienie go nie przesądza o uzyskaniu dofinansowania, z drugiej zaś - jego niespełnienie nie przesądza o tym, że projekt dofinansowania nie uzyska. W szczególności rekomenduje się stosowanie kryterium komplementarności w działaniach wskazanych jako obszary priorytetowe w komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej. Warto również rozważyć nieznaczne wzmocnienie tego kryterium w obszarach, które mają duży potencjał komplementarności (np. turystyka, społeczeństwo informacyjne, ochrona środowiska).

Oprócz kryteriów, które w sposób bezpośredni odwołują się do komplementarności można wskazać również takie, które bezpośrednio lub pośrednio mogą się przyczynić do wyboru projektów komplementarnych z innymi projektami współfinansowanymi ze środków UE. Dotyczy to w głównej mierze m.in. kryteriów wyboru projektów kluczowych, gdzie uwzględniono kryteria wskazane w Tabeli 25.

Tabela 25. Kryteria wyboru projektów kluczowych sprzyjające wyborowi projektów komplementarnych

Oś priorytetowa	Kryterium	Opis Kryterium
Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne	Zgodność z działaniem 2.1 Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej	Czy projekt jest zgodny z techniczną koncepcją i założeniami Projektu Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej? Czy proponowane w projekcie rozwiązania stanowią lub mogą stanowić uzupełnienie sieci szkieletowej i dystrybucyjnej Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej?
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	Powiązanie projektu z działalnością edukacyjno-informacyjną	Kryterium polega na ocenie, czy projekt "twardy" związany jest z kampanią edukacyjno-informacyjną. Max. 2 pkt
Oś priorytetowa V: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska Ochrona przyrody	Powiązanie projektu z działaniem informacyjno-edukacyjnym w zakresie ekologii	Kryterium polega na ocenie, w jakim stopniu realizacja projektu wpływa na kształtowanie postaw ekologicznych i dostęp do informacji o środowisku. Max. 2 pkt
Działanie 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji Infrastruktura edukacyjna na poziomie wyższym	Wpływ projektu na tworzenie bazy edukacyjno-badawczej wspomagającej rozwój przedsiębiorstw	Kryterium polega na ocenie, w jakim stopniu realizacja projektu wpłynie na tworzenie bazy edukacyjno-badawczej wspomagającej rozwój przedsiębiorstw. Premiowane są projekty tworzące taką bazę. Max. 8 pkt
Działanie 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji Infrastruktura edukacyjna na poziomie podstawowym, ponadpodstawowym	Zajęcia pozalekcyjne	Oceniający sprawdza, czy placówka edukacyjna prowadzi zajęcia pozalekcyjne i czy projekt wpłynie na rozwój tego typu kształcenia Max. 6 pkt

Projekty kluczowe są najważniejszymi inwestycjami, których realizacja jest istotna z punktu widzenia rozwoju województwa w regionie w latach 2007-2015. Dobór kryteriów wyboru projektów kluczowych wskazuje, że w tym przypadku większą wagę przywiązano do tego, aby podejmowane działania były bardziej kompleksowe. Projekty kluczowe muszą wyróżniać się spośród innych projektów swoim strategicznym i kompleksowym podejściem, a także być podstawą dla innych projektów. Rekomenduje się wykorzystanie projektów kluczowych jako mechanizmu zachęcającego i zapewniającego komplementarność poprzez wskazywanie kluczowych obszarów interwencji, do których projektodawcy będą w stanie przygotować projekty komplementarne. W przyszłości warto również rozważyć wprowadzenie kryterium komplementarności, tak aby zwiększyć efektywność wydatkowania środków UE.

W wyniku analizy kryteriów oceny projektów konkursowych stwierdzono, że wśród kryteriów wyboru projektów znalazły się również takie, które mogą potencjalnie przyczynić się do komplementarności, np. poprzez koncentrację wsparcia na określonym terytorium (kryterium lokalizacji projektu), kluczowych branżach, realizację celów strategicznych. Kryteria te mogłyby

w dużo większym stopniu wpływać na zapewnienie komplementarności i koncentrację wsparcia na kluczowych dla rozwoju województwa obszarach, gdyby ich podstawę stanowiły dokumenty strategiczne o mniejszym poziomie ogólności.

Na problem zbyt ogólnie wskazanych celów w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku oraz innych dokumentach strategicznych, takich jak np. strategię gmin, zwrócili uwagę pracownicy IZ, eksperci oceniający projekty oraz Beneficjenci. Dokumenty strategiczne nie koncentrują się na kluczowych potrzebach regionów, wymieniają wiele kierunków strategicznych. Strategie czy inne dokumenty planistyczne ze szczebla wojewódzkiego i lokalnego mają taki poziom swego rodzaju ogólności, że nie trudno byłoby znaleźć taki kierunek rozwoju, który nie pojawiłby się w tych dokumentach. Stąd też projektodawcy nie mieli trudności w odniesieniu się do dokumentów strategicznych i realizowania interwencji w nawiązaniu do nich. Weryfikacja Strategii Województwa pod kątem wskazania właściwych potencjałów rozwoju oraz większej operacyjności ułatwiłaby taką konstrukcję programu, a następnie kryteriów wyboru projektów, aby koncentrować wsparcie z różnych źródeł finansowania na obszarach priorytetowych.

Jako przykład wykorzystania dodatkowych kryteriów można podać Działanie 3.2, dzięki wysoko punktowanemu kryterium lokalizacji projektu, gdzie otrzymać można było:

- 30 pkt - lokalizacja projektu w gminach objętych obszarem I kategorii - zgodnie z tabelą zaproponowaną przez IZ RPOWP,
- 25 pkt - lokalizacja projektu w gminach objętych obszarem II kategorii,
- 10 pkt - lokalizacja projektu w gminach objętych obszarem III kategorii,
- 0 pkt - na pozostałych obszarach.

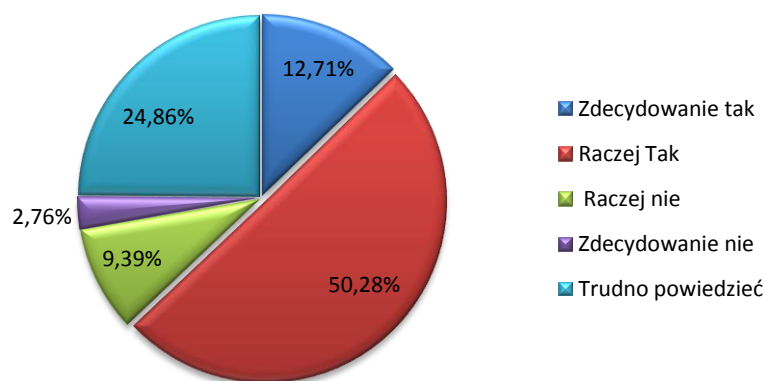
Skoncentrowano realizację inwestycji na obszarach o największej atrakcyjności turystycznej w województwie, gdzie problem stanowi niewystarczająca baza turystyczna. Spośród 24 projektów 6 realizowanych było w gminach objętych obszarem I kategorii (po 2 w Augustowie, Białowieży i Suwałkach).

Tabela 26. Dobra praktyka w zakresie premiowania komplementarności w kryteriach wyboru projektów

RPOWP	PO KL
Oś Priorytetowa VI: Rozwój infrastruktury społecznej Działania 6.1. Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji - Projekty z zakresu infrastruktury edukacyjnej na poziomie przedszkolnym	Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty Poddziałanie 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej
Komplementarność projektu z innymi projektami z zakresu edukacji przedszkolnej W ramach kryterium badane będzie, czy projekt jest komplementarny z innymi projektami z zakresu edukacji przedszkolnej realizowanymi ze środków europejskich lub innych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji. <i>Skala punktowa:</i>	Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź realizowanymi, finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny Kryterium stanowi wspieranie komplementarności działań realizowanych w obszarze edukacji przedszkolnej w ramach EFS oraz EFRR w obecnym okresie

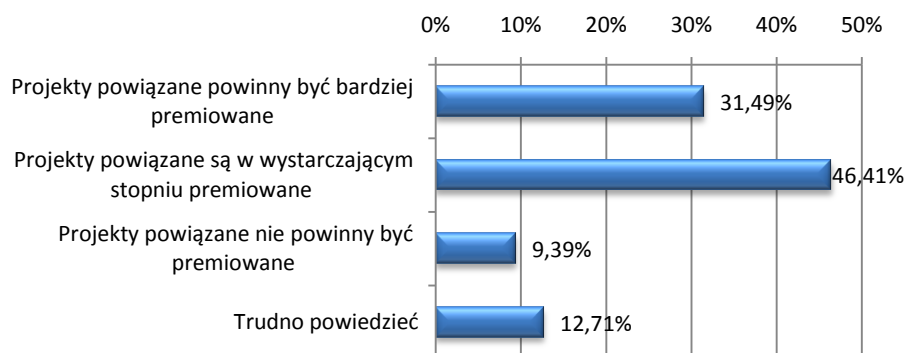
0 pkt - wnioskodawca nie wykazał komplementarności z innymi projektami	programowania. W ramach przedmiotowego kryterium premiowane będzie łączenie inwestycji wykorzystywanych na cele edukacji przedszkolnej, takich jak budowa, rozbudowa, adaptacja, wyposażenie budynków finansowanych w ramach EFRR z działaniami miękkimi finansowanymi przez EFS (uruchomienie placówki wychowania przedszkolnego).
5 pkt - wnioskodawca wykazał komplementarność z innymi projektami	Za spełnianie kryterium strategicznego przyznawana była premia w wysokości 10 punktów.
W ramach kryterium oceniający sprawdza, czy projekt jest komplementarny z innymi projektami z zakresu edukacji przedszkolnej. Komplementarność rozumiana jest jako powiązanie projektu wnioskowanego z projektem w ramach innego Programu/Działania, np.: powiązanie projektu wnioskowanego z projektem „miękkim” realizowanym w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Poddziałania 9.1.1 - Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Należy mieć na uwadze, iż projekty komplementarne powinny być projektami powiązanymi ze sobą tematycznie, które wpływają na osiągnięcie wspólnego celu.	

Wykres 29. Ocena premiowania komplementarności przez kryteria wyboru projektów w ramach RPOWP (CATI, N =181)

Zdaniem ponad 60% Beneficjentów RPOWP objętych badaniem CATI kryteria wyboru projektów w ramach RPOWP premiuje komplementarność. Jedynie 2,76% zdecydowanie nie zgadza się z tą opinią, a 9,39% raczej się nie zgadza. Blisko ¼ respondentów nie ma zdania na ten temat.

Wykres 30. Opinia na temat premiowania powiązanych projektów przez kryteria wyboru projektów (CATI, N =181)

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wyrażenie zdania na temat premiowania powiązanych projektów przez kryteria wyboru projektów. Niecałe 10% badanych Beneficjentów jest zdania, że powiązanie projektów nie powinno być w ogóle premiowane. Niemal połowa (46,41%) uważa, że projekty są premiowane w wystarczającym stopniu. Jednocześnie 31,49% wyraża opinię, że komplementarność powinna mieć większy wpływ na wybór projektów. Można więc stwierdzić, że duża grupa Beneficjentów, bo blisko 1/3, widzi korzyści płynące z realizacji projektów komplementarnych i dlatego jest zdania, że tego typu projekty powinny mieć większą szansę uzyskania dofinansowania.

7.6.4 Zawężony zakres tematyczny konkursów

Jednym z mechanizmów funkcjonujących w ramach RPOWP i służących zapewnieniu komplementarności jest ogłaszanie przez IZ RPO konkursów o zawężonych tematycznie zakresach, tak aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia. Nie jest to mechanizm wykorzystywany zbyt często, niemniej jednak w kilku Działaniach ogłaszano konkursy, z których środki skierowane były na konkretne przedsięwzięcia. W ramach niektórych Działań RPOWP wyszczególniono konkretne zakresy tak, aby umożliwić wybór do dofinansowania projektów w zakresie konkretnych, wyraźnie sprecyzowanych dziedzin, np. Działanie 5.1 Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i Działanie 5.2 Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska konkursy przeprowadzane są w ramach następujących zakresów: Gospodarka wodno-ściekowa, Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, Ochrona przyrody. W ramach działania 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji dokonano w konkursach zawężenia do zakresów, takich jak: infrastruktura edukacyjna na poziomie przedszkolnym, szkolnictwo wyższe.

7.6.5 Koordynacja instytucjonalno-systemowa

Za zapewnienie komplementarności odpowiedzialne są instytucje zarządzające i pośredniczące poszczególnych programów, MRR - Departament Koordynacji NSRO. Największy wpływ na zapewnienie komplementarności mają jednak instytucje zarządzające, które wyznaczają kryteria wyboru projektów, mają bezpośredni kontakt z Beneficjentem. Za jeden z najefektywniejszych mechanizmów zapewniających komplementarność można uznać ustalone

procedury przepływu informacji pomiędzy różnymi aktorami zaangażowanymi we wdrażanie różnych programów na poziomie regionalnym.

W województwie podlaskim funkcje Instytucji Zarządzających i Wdrażających pełnią poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego:

- Departament Zarządzania RPO - wykonujący zadania Instytucji Zarządzającej RPOWP,
- Departament Europejskiego Funduszu Społecznego - pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej w zakresie Regionalnych Priorytetów PO KL,
- Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich - zajmujący się wdrażaniem PROW,
- Departament Polityki Regionalnej - zajmujący się m.in. Europejską Współpracą Terytorialną (INTERREG).

Ten sposób organizacji wdrażania funduszy sprzyja dobrej komunikacji, koordynacji wsparcia, a tym samym komplementarności.

Dodatkowo w celu zapewnienia większej efektywności komplementarności działań podejmowanych w ramach funduszy strukturalnych powołano Grupę ds. komplementarności UMWP. W skład grupy wchodzi przedstawiciele departamentów zaangażowanych we wdrażanie funduszy UE: Dyrektor Departamentu Zarządzania RPO, Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Dyrektor Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej. Niestety, funkcjonowanie grupy nie zostało sformalizowane, nie ma ustalonego harmonogramu spotkań ani dostępu do informacji nt. ustaleń grupy. Wydaje się, że ta forma współpracy mogłaby być skuteczniejsza, a w szczególności wykorzystywana m.in. do ustalania harmonogramów konkursów w ramach różnych programów tak, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia. Obecny sposób funkcjonowania grupy jest uważany za niewystarczający: *Brakuje w naszym województwie i to jakoś nie wychodzi, chociaż parę razy była rozmowa z Departamentem Polityki Regionalnej, żeby zrobić jakieś takie spotkania cykliczne na temat tego, co w ogóle dzieje się w programach i między innymi w tej komplementarności. No można też ruszyć jednocześnie z konkursami dla lepszej komplementarności, albo tak ułożyć harmonogram, żeby odpowiadało to Beneficjentom.* Została stworzona doskonała podstawa do zapewnienia koordynacji, zespół ten jednak musi zacząć funkcjonować. Grupa powinna zająć się weryfikacją corocznych planów działań w poszczególnych programach. W jej skład powinny wchodzić osoby zaangażowane w kształtowanie Programów. Skład grupy powinien zostać rozszerzony o osoby zaangażowane w kształtowanie harmonogramów naboru wniosków na kolejne lata, modyfikacje kryteriów i monitoring programów. Na każdym ze spotkań grupy należy zapewnić przynajmniej jednoosobową reprezentację każdego z departamentów.

Rolę koordynacyjną powinien pełnić również Komitet Monitorujący RPOWP, który ma za zadanie zapewnienie jakości i skuteczności realizacji RPOWP. Przegląd uchwał z dotychczasowych XVI posiedzeń nie wskazuje, by kwestie komplementarności stanowiły istotną rozważaną kwestię, były jednakże poruszane przy ustalaniu kryteriów wyboru projektów. Dzięki uczestnictwu w Komitecie monitorującym przedstawiciele innych IZ/IP mogą mieć wpływ na ustalane kryteria wyboru projektów.

Dodatkowym mechanizmem zapewnienia komplementarności z innymi programami operacyjnymi jest aktywne uczestnictwo przedstawicieli IZ RPO w posiedzeniach Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności powołanej na podstawie Uchwały nr 26 Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 z dnia 17 grudnia 2008 r.

Do głównych zadań grupy należy: koordynacja działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013, monitorowanie komplementarności wdrażania działań poszczególnych programów operacyjnych, analiza kwestii o charakterze horyzontalnym w ramach NSRO i opracowywanie spójnych propozycji rozwiązań do zastosowania w systemie realizacji NSRO. Jeden z respondentów wyraził następującą opinię o działalności grupy: *Temat komplementarności jest bardzo intensywnie wykorzystywany i każdy z programów dąży do zbadania, jak wygląda komplementarność z poszczególnymi innymi programami i często są wyniki badań prezentowane i też opracowywany jest taki podręcznik - wytyczne z całym katalogiem definicji związanych z komplementarnością, z synergią.*

7.6.6 Informacja i promocja

Podstawę wszystkich mechanizmów zapewniających komplementarność powinny stanowić działania informacyjne i promocyjne. Żeby oczekiwać od Beneficjentów, aby realizowali projekty komplementarne, muszą oni rozumieć istotę komplementarności oraz mieć świadomość korzyści płynących z realizacji projektów komplementarnych.

W ramach działań 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3, gdzie punktowane jest dodatkowe kryterium komplementarności, informacje nt. komplementarności znajdują się w dokumentacji konkursowej. Znajduje się w niej informacja, jak oceniane będzie kryterium komplementarności. Ponadto Beneficjenci informowani są podczas szkoleń, które były i są ukierunkowane również na uświadamianie wagi komplementarności przedsięwzięć. Dodatkowo punkty informacji udzielają Beneficjentom odpowiedzi w zakresie kryteriów wyboru projektów, w tym kryterium komplementarności.

Na konieczność zachęcania Beneficjentów do realizacji projektów komplementarnych wskazywali respondenci wywiadów indywidualnych: *I poprzez to zachęcać Beneficjentów do realizacji tego typu projektów, poprzez organizację jakichś konferencji i wskazywanie korzyści z realizowania projektów komplementarnych.*

Ja myślę, że jednak najbardziej skuteczne to są takie spotkania z Beneficjentami. [...] Chodzi o działania promocyjne. Żeby Beneficjent wiedział, że on może i tu i tu do rozwiązania danego problemu dostać środki z dwóch źródeł.

Zasada komplementarności powinna być promowana w ramach standardowych działań informacyjnych kierowanych do Beneficjentów, w szczególności takich, jak szkolenia czy spotkania informacyjne, podczas których Beneficjenci byliby uwrażliwiani na kwestię komplementarności. Na szkoleniach mogłyby być prezentowane dobre praktyki projektów komplementarnych oraz warsztaty określające, kiedy projekt jest komplementarny. Ważnym elementem szkolenia powinny być również elementy myślenia strategicznego, a więc uczenia nie tylko wyławiania projektów komplementarnych, ale również ich tworzenia; dobrym rozwiązaniem podczas wszelkich akcji informacyjnych (m.in. szkoleń) jest ukazywanie, że projekty komplementarne mogą uzyskać więcej punktów podczas oceny, a co za tym idzie mają większą szansę na uzyskanie dofinansowania.¹³

¹³ Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, str. 135.

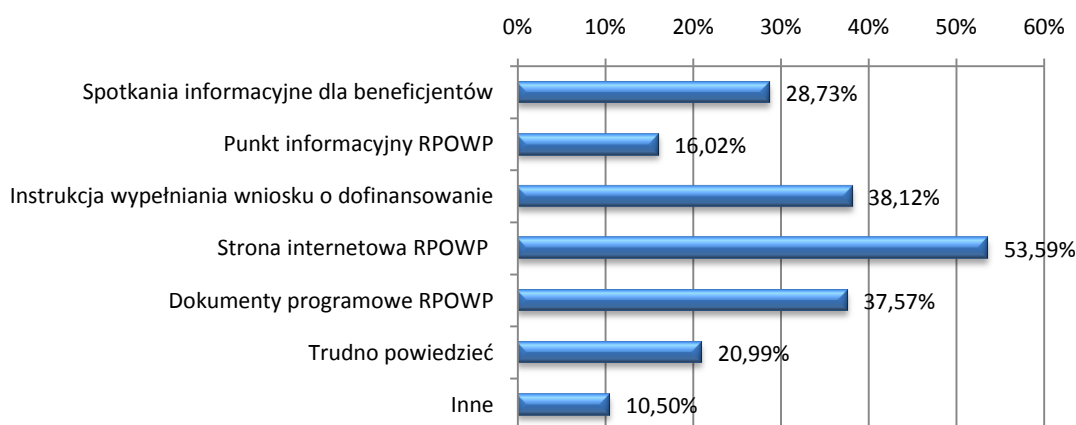
Pracownicy punktów informacyjnych powinni zachęcać Beneficjentów do realizacji komplementarnych przedsięwzięć poprzez umiejętność wskazania, z jakiego programu mogłyby być finansowane działania zwiększające efektywność realizacji projektu ze środków RPOWP (dzięki upowszechnieniu wiedzy zawartej w macierzach komplementarności).

W celu uświadomienia Beneficjentom istoty komplementarności, jak również korzyści płynących z realizacji projektów komplementarnych, informacje nt. komplementarności powinny znaleźć się na stronie internetowej programu, np. w postaci odrębnej zakładki. Informacje powinny obejmować definicję komplementarności, prezentacje potencjalnych obszarów komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej oraz zakresu, w jakim może zaistnieć oraz przykłady - dobre praktyki.

Niezwykle przydatnym i praktycznym narzędziem wspierania komplementarności wewnętrznej jest strona internetowa Mapa projektów RPOWP na lata 2007-2013. Aplikacja przedstawia informacje dot. projektów realizowanych w województwie podlaskim w ramach RPOWP na lata 2007-2013 dofinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Moduł Lista projektów przedstawia wszystkie realizowane projekt oraz umożliwia ich wyszukiwanie w zależności od zadanych kryteriów programowych, finansowych i podziału terytorialnego. Informacja o projektach, które są realizowane w ramach programu jest umieszczana na stronie internetowej i w każdej chwili jest dostępna. Na stronie RPOWP powinno być również przekierowanie do strony Mapa dotacji UE¹⁴, tak aby ułatwić Beneficjentom dostęp do informacji nt. projektów realizowanych w ramach innych programów operacyjnych w perspektywie 2007-2013.

Potwierdzają to opinie respondentów wywiadów indywidualnych, np. *Ja myślę, że mechanizmy w postaci prezentacji dobrych praktyk, korzystanie z baz danych różnych projektów realizowanych w danych dziedzinach, w danych sektorach, w danym obszarze geograficznym, czy przestrzennym. [...] Na pewno świetnym pomysłem byłaby taka mapa, czy inwestycji, w zależności, o jakim obszarze mówimy, gdzie Beneficjenci mogliby znaleźć potencjalne projekty komplementarne.*

Wykres 31. Źródła informacji na temat komplementarności wskazane przez Beneficjentów RPOWP (CATI, N =181, max. 3 odp.)

¹⁴ <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

Jako podstawowe źródło informacji nt. komplementarności Beneficjenci objęci badaniem CATI wskazali stronę internetową RPOWP, co potwierdza, że niezwykle istotne jest zamieszczenie na niej bardziej szczegółowych informacji na ten temat. W dalszej kolejności wymieniano instrukcję wypełniania wniosku o dofinansowanie (38,12%) i dokumenty programowe RPOWP (37,57%). Istotne z punktu widzenia promocji komplementarności okazały się również spotkania informacyjne dla Beneficjentów, które wskazało 28,73% respondentów. Najmniej istotną rolę odgrywa punkt informacyjny RPOWP. Wśród innych źródeł informacji wymieniono prasę, inne strony internetowe, wiedzę ogólną, wykłady naukowe i książki ekonomiczne, doradcę, doświadczenie oraz szkołę.

7.6.7 Ocena mechanizmów zapewniania komplementarności

IZ RPOWP wykorzystuje szereg mechanizmów służących zapewnieniu komplementarności programu, można wśród nich wymienić:

- Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych,
- Pole we wniosku o dofinansowanie projektu,
- Kryteria wyboru projektów,
- Zawężony zakres tematyczny konkursów,
- Koordynacja instytucjonalno-systemowa,
- Informacja i promocja,
- Cross-financing.

Oceny wykorzystywanych mechanizmów zapewniania komplementarności można dokonać z kilku perspektyw.

Po pierwsze efektem działania mechanizmów zapewniania komplementarności powinna być duża liczba projektów komplementarnych. W tym kontekście pozytywnie można ocenić premiowanie komplementarności w kryteriach wyboru projektów. Zestawienie liczby projektów z liczbą projektów, w przypadku których Beneficjenci wskazali projekty powiązane w ramach poszczególnych działań RPOWP (Wykres 3., str. 35) wskazuje na fakt, że Beneficjenci częściej wykazywali projekty powiązane w tych działaniach, gdzie za kryterium komplementarności można było otrzymać punkty. Na liczbę projektów komplementarnych w obszarze turystyki duży wpływ miało kryterium lokalizacji.

Mechanizmy powinny również umożliwiać odpowiednie premiowanie projektów komplementarnych w danej dziedzinie, np. poprzez przyznanie dodatkowych punktów. Jest to możliwe dzięki zastosowaniu zawężonego zakresu tematycznego konkursów oraz właściwej współpracy pomiędzy IZ/IW.

Z drugiej strony mechanizmy te muszą zachęcać wnioskodawców do składania projektów komplementarnych. Analiza najczęściej wymienianych przez Beneficjentów barier komplementarności wskazuje, że jako istotne ograniczenia wskazano niedostatek informacji nt. komplementarności. Dodatkowo Beneficjenci nie uzależniają złożenia projektu od istnienia projektu komplementarnego, nie stanowi to dla nich ważnego kryterium przy ubieganiu się o dofinansowanie (Wykres 9., str. 41). Stąd też można wysnuć wniosek, że dotychczas podejmowane działania w obszarze informacji i promocji nie były wystarczające.

Po trzecie mechanizmy powinny umożliwiać weryfikację i monitoring komplementarności. Podstawą w tym obszarze są pole we wniosku o dofinansowanie i kryteria oceny projektów. W obecnym kształcie tylko częściowo spełniają one tę funkcję, wymagają doprecyzowania.

Podsumowując można stwierdzić, że wszystkie dotychczas stosowane mechanizmy są zasadne, a po zastosowaniu rekomendowanych zmian mogą skuteczniej wpływać na wzrost komplementarności RPOWP.

7.7 Cross-financing

Cross-financing dopuszcza możliwość finansowania działań, które należą do obszaru interwencji EFS, w zakresie nie większym niż 10% kosztów kwalifikowanych projektu. Możliwość ta jest ograniczona jedynie do działań/projektów, które są niezbędne zarówno dla pomyślnej realizacji projektu, jak i bezpośrednio powiązane z projektem. Jedynie w II Osi priorytetowej nie ma możliwości korzystania z cross-financingu.

Cross-financing ma znaczenie marginalne jako instrument finansowania krzyżowego. Do końca 2010 r. cross-financing przewidziano w 21 wnioskach o dofinansowanie projektów, w tym 14 w ramach Działania 1.4, 3 z Działania 4.1, 1 z Działania 5.1 oraz 3 z Działania 5.2. Łączna kwota dofinansowania projektów uwzględniających cross-financing wyniosła 77 516 860,02 zł, w kwocie tej 1 119 307,79 zł stanowi cross-financing. Wydatki objęte finansowaniem krzyżowym stanowiły w połowie przypadków nie więcej niż 1% wartości dofinansowania. Liczba Beneficjentów, którzy skorzystali z możliwości sfinansowania szkoleń pracowników jest bardzo mała, w przypadku Działania 3.2 nie ma w ogóle takich przypadków.

W ramach cross-financingu wydatkami kwalifikowanymi są wydatki na organizację i przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń. W większości przypadków szkoleniem objęto ok. 10 osób. Objęci badaniem CATI Beneficjenci, którzy wykorzystali w swoich projektach finansowanie krzyżowe stwierdzili, że zastosowanie cross-financingu pozwoliło uzyskać lepsze efekty projektu.

Możliwość efektywnego wykorzystania inwestycji „twardych” jest ograniczona poprzez niepodnoszenie kwalifikacji kadry, która je wykorzystuje. W trosce o zapewnienie komplementarności z POKL oraz podnoszenie efektywności wydatkowania środków RPOWP powinno się szkolić kadry podlaskich przedsiębiorstw. Rekomenduje się przeznaczenie środków w ramach komponentu regionalnego POKL na projekt systemowy, w ramach którego kształcone byłyby kadry menedżerskie firm, które pozyskały środki z RPOWP. W ramach szkoleń, studiów doktoranckich kadra kierownicza podnosiłaby kwalifikacje w zakresie np. zarządzania, promocji firmy. Rekomendacja wynika z potrzeby zwrócenia uwagi Beneficjentów na spójność/łączność między realizacją projektów z obszaru kapitału ludzkiego a projektami inwestycyjnymi. Tak realizowane wsparcie ma charakter kompleksowy i stanowi wzajemnie uzupełniające się wsparcie.

8. Podsumowanie

W niniejszym rozdziale zaprezentowano podsumowanie w postaci odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze.

I.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność wewnętrzna (w różnych kontekstach) RPOWP w poszczególnych obszarach? Jaki jest jej stopień istotności w poszczególnych obszarach?

Potencjalnie komplementarność może zaistnieć pomiędzy dowolnymi dwoma priorytetami, czy też działaniami RPOWP. W wyniku przeprowadzonego badania określono obszary, w których w pierwszej kolejności należałoby oczekiwać komplementarności oraz te, gdzie będzie ona występować rzadziej. Obszary, w przypadku których IZ powinna dołożyć najwięcej starań, aby zapewnić komplementarność, to przede wszystkim inwestycje drogowe, społeczeństwo informacyjne, turystyka oraz infrastruktura ochrony środowiska. Mniejszego zakresu występowania komplementarności można oczekiwać w Działaniach skierowanych do przedsiębiorców - 1.4 i 1.2.

Komplementarność wewnętrzna w poszczególnych obszarach została przedstawiona w macierzy komplementarności. Kolejne wiersze i kolumny macierzy odpowiadają poszczególnym działaniom RPOWP. W komórce stanowiącej przecięcie wiersza z kolumną umieszczono wynik analizy komplementarności. W macierzy zaznaczono obszary, w których zgodnie z oceną ekspercką można w szczególności oczekiwać wystąpienia komplementarności. Jednocześnie za pomocą trzech kolorów określono stopień istotności poszczególnych obszarów.

I.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności wewnętrznej RPOWP w poszczególnych obszarach i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) - i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?

I.6 W jakim stopniu komplementarność występuje między projektami realizowanymi w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPOWP?

I.7 W jakim stopniu komplementarność występuje pomiędzy projektami realizowanymi w ramach poszczególnych, wszystkich działań RPOWP?

W 34 wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wykazali komplementarność wewnętrzną. Spośród tych Beneficjentów 3 wykazało powiązania z 2 projektami finansowanymi ze środków RPOWP. Największa liczba projektów komplementarnych pojawiła się w ramach Działań 4.1, 3.1 oraz 2.1. W 28 przypadkach mamy do czynienia z komplementarnością problemową, a w 7 z geograficzną (głównie w przypadku projektów drogowych). W większości wskazywano na projekty realizowane przez tego samego Beneficjenta - 19 przypadków.

W raporcie zaprezentowano różne rodzaje projektów komplementarnych wewnętrznie wraz z przykładami.

Spośród 181 Beneficjentów objętych badaniem CATI, 27 odpowiedziało, że ich projekty są komplementarne wewnętrznie. Największą liczbę projektów powiązanych wskazali Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działań 5.1, 1.2 i 3.1. Żaden tego typu projekt nie wystąpił w Działaniach 1.1, 1.3, 2.2, 3.2 oraz 5.2. Ponad połowa (52,63%) respondentów odpowiedziała, że projekt komplementarny był realizowany w ramach tego samego działania. 31,58% respondentów realizowało projekty komplementarne z projektem z tego samego priorytetu RPOWP. Tylko 15,79% badanych wskazało, że były to przedsięwzięcia finansowane z innego priorytetu. Respondenci, określając typ komplementarności projektów, równie często wskazywali projekty komplementarne problemowo, które miały na celu rozwiązanie tego samego problemu, jak i projekty komplementarne geograficznie (realizowane na tym samym obszarze).

Główne bariery komplementarności wewnętrznej RPOWP można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. W ramach pierwszej kategorii wyróżnić można niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów oraz niedostateczne promowanie kwestii komplementarności wśród Beneficjentów. Zewnętrzne bariery to np. inne priorytety Beneficjentów, którzy nie przywiązują zbyt dużej wagi do tego, czy ich projekty są komplementarne.

I.4 Jakie projekty w ramach poszczególnych obszarów można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?

W trakcie analizy zidentyfikowano, w zależności od typu komplementarności, następujące przykłady dobrych praktyk:

- **komplementarność geograficzna** - uzupełnianie się, spójność wybudowanych odcinków dróg (np. projekty „Przebudowa ciągu drogowego na odc. Kownaty - Olszyny - Wiktorzyn - Żelechy - Kosaki” i „Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 668 na odcinku Piątnica Poduchowna - Jedwabne od km 0+100 do km 16+938”);
- **komplementarność problemowa** - podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa przez wprowadzanie kolejnych innowacyjnych rozwiązań (np. projekty przedsiębiorstwa EDPOL: „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa EDPOL poprzez inwestycje w innowacyjne technologie produkcyjne” oraz „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa EDPOL poprzez inwestycje w innowacyjne usługi sprzedażowe”);
- **komplementarność sektorowa** - wzrost atrakcyjności turystycznej miasta Suwałki (projekty „Miejskie Centrum Usług Publicznych, Kultury i Sportu - Aquapark z pływalnią” , „Rozbudowa bazy turystycznej OSiR w Suwałkach wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną” , „Magia zabytkowej kamienicy odkryta na nowo w hotelu AKVILON. Rozbudowa infrastruktury turystycznej Podlasia poprzez utworzenie kompleksu hotelarsko-restauracyjnego”).

I.5 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność wewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu a występowaniem komplementarności wewnętrznej?

II.6 W przypadku jakich projektów najczęściej występuje komplementarność zewnętrzna? Jaka jest korelacja pomiędzy kategorią interwencji, typem Beneficjenta, rodzajem projektu, typem projektu, lokalizacją projektu a występowaniem komplementarności zewnętrznej?

Analizę przeprowadzono łącznie dla komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej.

W ramach badania analizie poddano zależność pomiędzy typem Beneficjenta a realizacją projektów komplementarnych. Zgodnie z przewidywaniami bardzo małą komplementarność wykazują projekty realizowane przez przedsiębiorstwa. Zdecydowanie lepiej przedstawia się sytuacja JST, 65% projektów realizowanych przez JST to projekty komplementarne. Tym bardziej, iż w przypadku JST lub ich związków odsetek ten wynosi jeszcze więcej - 88%. Również szkoły wyższe realizują duży odsetek projektów komplementarnych - 83. Dużo gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku zakładów opieki zdrowotnej, instytucji otoczenia biznesu oraz fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, gdzie odsetek projektów komplementarnych jest mniejszy niż 45%.

Analiza liczby projektów powiązanych wskazywanych przez Beneficjentów w poszczególnych działach gospodarki wykazała, że dotyczyły one w zdecydowanej większości (52,4%) administracji publicznej, w dalszej kolejności działalności w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego (7,9%), edukacji (5,8%) i transportu (4,8%).

Przeprowadzono również weryfikację liczby projektów komplementarnych realizowanych w poszczególnych kategoriach interwencji zgodnych z klasyfikacją kategorii interwencji określoną w RPOWP na lata 2007-2013 w oparciu o Załącznik nr II do Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006 z 8 grudnia 2006 r. Największa liczba komplementarnych inwestycji dotyczyła dróg lokalnych i regionalnych oraz infrastruktury systemu oświaty. Nieco rzadziej pojawiały się w przypadku inwestycji w przedsiębiorstwach, infrastruktury ochrony zdrowia, jakości powietrza oraz gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi.

I.8 Jakiego typu powiązania występują pomiędzy komplementarnymi projektami?

Najczęściej projekty powiązane realizują ten sam cel. Wskazują na to zarówno odpowiedzi respondentów badania CATI, wśród których 42% wskazało taki typ powiązań, jak i analiza wniosków o dofinansowanie. Nieco rzadziej projekty są realizowane w bliskiej odległości, są wykorzystywane przez tych samych użytkowników lub projekt wykorzystuje rezultaty projektu komplementarnego. Zdaniem ewaluatora, na silniejsze powiązania między projektami, mogące generować większy efekt synergii, wskazywałyby odpowiedzi dotyczące wzajemnego wykorzystywania rezultatów projektów powiązanych. Niestety, ten typ powiązań nie występował zbyt często.

II.1 Jak przedstawia się potencjalna komplementarność w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego? Jaki jest w poszczególnych obszarach stopień jej istotności ?

Największej komplementarności należy oczekiwać w obszarach:

PO KL - edukacja (szkoły i przedszkola, szkolnictwo zawodowe), podnoszenie umiejętności i kompetencji pracowników dzięki szkoleniom ukierunkowanym na potrzeby wynikające z podjętych działań inwestycyjnych, działania dotyczące rozwoju społeczeństwa informacyjnego, PO RPW - społeczeństwo informacyjne, poprawa dostępności komunikacyjnej województwa podlaskiego,

PO IG - ze źródeł finansowania, takich jak fundusze pożyczkowe, poręczeniowe z jednej strony, a z drugiej korzystanie z dotacji z PO IG, społeczeństwo informacyjne,

PO IiŚ - VI Oś priorytetowa RPOWP i wszystkie projekty z zakresu ochrony środowiska a w szczególności dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami,

PROW - interwencje w zakresie ochrony środowiska, tj. zagospodarowania odpadów, gospodarki wodno-ściekowej, drugim obszarem są projekty turystyczne,

ZPORR - wykorzystywanie już istniejącej infrastruktury liniowej (drogi, sieć wodno-kanalizacyjna), uzupełnianie jej w obecnej perspektywie tak, aby tworzyła spójną sieć.

Komplementarność zewnętrzna w poszczególnych obszarach została przedstawiona w macierzy komplementarności zewnętrznej. Kolejne wiersze matrycy odpowiadają poszczególnym działaniom RPOWP, natomiast kolumny programom operacyjnym perspektywy 2007-2013 oraz ZPORR. W komórce stanowiącej przecięcie wiersza z kolumną umieszczono wynik analizy komplementarności. W macierzy zaznaczono obszary, w których zgodnie z oceną ekspercką można w szczególności oczekiwać wystąpienia komplementarności. Dodatkowo w raporcie szczegółowo opisano, w jakich obszarach (pomiędzy jakimi Działaniami/Priorytetami) i zakresie oczekiwać można komplementarności pomiędzy RPOWP a programami operacyjnymi perspektywy 2007-2013 i ZPORR.

II.2 Jaki jest rzeczywisty stopień występowania komplementarności w poszczególnych obszarach RPOWP z programami krajowymi realizowanymi w perspektywie 2007-2013 oraz Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego 2004-2006 i czym jest powodowany? Jakiego typu komplementarność występuje (geograficzna, przedmiotowa, inna) i czym to jest spowodowane? Co stoi na przeszkodzie w realizacji projektów komplementarnych? Czy są to bariery wewnętrzne, czy zewnętrzne?

W oparciu o analizę wniosków o dofinansowanie stwierdzono, że 174 Beneficjentów wykazało w nich komplementarność zewnętrzną. Najczęściej byli to Beneficjenci realizujący projekty w ramach Działań 2.1, 6.1, 3.1 i 5.2. Natomiast najmniejsza liczba projektów komplementarnych wystąpiła w Działaniach 1.4, 1.2 i 3.2, czyli w obszarach wsparcia obejmujących przedsiębiorców. We wnioskach o dofinansowanie wnioskodawcy wskazywali najczęściej projekty powiązane finansowane ze środków programów operacyjnych perspektywy 2004-2006 oraz programów przedakcesyjnych. Zatem w większości wypadków występowała komplementarność międzyokresowa. W przypadku okresu programowania 2007-2013 najczęściej

wymieniano projekty komplementarne realizowane ze środków PO KL, odsetek tych projektów wyniósł 45,45%. 18,18% stanowiły projekty ze środków PO RPW, a 16,36% PO IiŚ.

Wyniki analizy wniosków zostały potwierdzone badaniem CATI, w którym 49 respondentów stwierdziło, że realizuje projekty komplementarne zewnętrznie. Projekty komplementarne w 24% przypadków były finansowane ze środków programów operacyjnych poprzedniej perspektywy. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły projekty współfinansowane ze ZPORR, zdarzyły się jedynie pojedyncze przypadki projektów z innych programów operacyjnych, z wyjątkiem SPO Transport i SPO Ryby. Projekty realizowane przy udziale środków programów operacyjnych obecnego okresu programowania stanowiły 10,67% projektów komplementarnych. Znalazły się wśród nich 3 projekty z PO EWT, 2 projekty z PO KL oraz po jednym z pozostałych programów operacyjnych. Poproszeni o określenie typu komplementarności Beneficjenci nieco częściej wskazywali na komplementarność geograficzną, która dotyczyła w zdecydowanej większości tej samej miejscowości lub gminy. Projekty komplementarne problemowo, które miały na celu rozwiązanie tego samego problemu, stanowiły 48%.

Jako główne bariery komplementarności RPOWP zidentyfikowano niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów, niedostateczną wiedzę o projektach realizowanych w ramach innych programów, niewystarczającą promocję kwestii komplementarności wśród Beneficjentów, brak koordynacji między instytucjami zarządzającymi/wdrażającymi.

I.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność wewnętrzna?

II.3 Jakie efekty synergiczne wygenerowała komplementarność zewnętrzna?

Na obecnym etapie realizacji Programu trudne, a w większości przypadków wręcz niemożliwe, jest określenie faktycznych efektów synergicznych, jakie wygenerowała komplementarność, zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna. Możliwe to będzie po zakończeniu realizacji projektów, gdyż efekty synergiczne ujawniają się zazwyczaj dopiero po pewnym czasie od zakończenia interwencji. Ponadto wymaga to dodatkowych badań, które pozwoliłyby zweryfikować np. faktyczny większy wzrost wskaźników. Możemy natomiast mówić o potencjalnej synergii, jakiej możemy oczekiwać w wyniku realizacji zidentyfikowanych projektów komplementarnych, np. zwiększenie wskaźników rezultatu lub produktu, powstanie nowych, nie przewidzianych. Rozszerzenie lub poprawa zakresu usług, większa trwałość rezultatów projektu, pełniejsze zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu (np. projekty dotyczące edukacji) bezpośrednie sąsiedztwo geograficzne projektów przyczynia się do ograniczenia kosztów oraz nakładów czasowych związanych z korzystaniem z ich rezultatów. Efekty synergiczne zostały zaprezentowane na przykładzie projektów stanowiących dobre praktyki.

Beneficjentów w ramach badania CATI zapytano, czy realizacja projektów powiązanych przyczyniła się do osiągnięcia lepszych efektów i jakie to były efekty. Zarówno w przypadku Beneficjentów realizujących projekty komplementarne wewnętrznie, jak i zewnętrznie większość (63% - komplementarność wewnętrzna, 84% - zewnętrzna) badanych stwierdziło, że osiągnięto dzięki temu lepsze efekty. W pierwszej kolejności, jako efekty synergiczne wymieniano rozszerzenie lub poprawę jakości usług oraz zwiększenie wskaźników projektu (krótszy czas

przejazdu, poprawa bezpieczeństwa ruchu, poprawa jakości środowiska, większa liczba osób korzystających z Internetu, liczba turystów odwiedzających region, zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu). Beneficjenci w większości dostrzegają korzyści z realizacji projektów komplementarnych, zauważają, że dzięki temu uzyskać można efekty synergiczne.

II.4 Jakie projekty w ramach poszczególnych obszarów można wskazać jako "dobre praktyki" w zakresie komplementarności oraz efektów synergicznych?

W raporcie wskazano przykłady dobrych praktyk projektów komplementarnych z PO RPW, PO KL, PO IG, PO IiŚ, PO EWT i ZPORR. Podano przykłady projektów w zależności od typu komplementarności:

- **komplementarność geograficzna** - uzupełnianie się, spójność infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (np. projekt „Budowa systemu kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w aglomeracji Czarna Białostocka” oraz „Budowa i uruchomienie Podlaskiego Parku Przemysłowego” w ramach PO RPW Oś priorytetowa I Nowoczesna gospodarka - w ramach projektu planuje się utworzenie i uzbrojenie w niezbędną sieć infrastruktury komunalnej terenu inwestycyjnego o pow. ok. 6 ha).
- **komplementarność problemowa** - projekty mające na celu poprawę dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej (np. projekty zrealizowane w Siemiatyczach „Poprawa warunków kształcenia i oferty edukacyjnej w siemiatyckich przedszkolach” ze środków RPOWP oraz „Radosny Przedszkolak” - współfinansowany ze środków PO KL).
- **komplementarność sektorowa** - inwestycje komplementarne z projektem „Budowa bulwaru z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną nad rzeką Supraśl - zagospodarowanie skarpy nadrzecznej w rejonie ul. Konarskiego” poprawiające infrastrukturę turystyki i kultury na terenie gminy Supraśl:
 - Budowa schodów terenowych z tarasami widokowo-rekreacyjnymi na skarpie rzeki Supraśl łączących ul. Konarskiego w pobliżu zespołu klasztornego z terenem projektowanej inwestycji (2004 r.) ze środków SAPARD 22167/743-100009/04,
 - Budowa zalewu na rzece Supraśl w rejonie „Zajmy” z plażą miejską ze środków własnych gminy oraz z wykorzystaniem preferencyjnej pożyczki WFOŚiGW (2005 r.),
 - Odrestaurowanie zespołu klasztornego (pierwszy etap). Beneficjent: Klasztor Męski Zwiastowania NMP w Supraślu, ze środków m.in. Ministerstwa Kultury i ZPORR 3.1 (2006 r.),
 - Stworzenie Muzeum Ikon w Pałacu Opatów (zespół klasztorny) przez Muzeum Podlaskie (2006 r.), które jest jedną z największych atrakcji muzealnych woj. podlaskiego.

II.5 W przypadku jakich projektów realizowanych w ramach RPOWP występowała komplementarność z projektami realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PO RPW, PROW, EWT, PO IiŚ i PO IG? Czy istnieje tendencja, gdzie komplementarność jest szczególnie widoczna?

W wyniku analizy zapisów znajdujących się we wnioskach o dofinansowanie można wymienić kilka obszarów, w których najczęściej występowała komplementarność z projektami realizowanymi w ramach ZPORR, PO KL, PO RPW, PROW, EWT, PO IiŚ i PO IG. W pierwszej

kolejności była to komplementarność inwestycji w zakresie edukacji z projektami finansowanymi z PO KL. Często wskazywana była spójność inwestycji drogowych, wodno-kanalizacyjnych RPOWP oraz ZPORR. W przypadku PO IiŚ oraz PROW mamy również do czynienia z uzupełnianiem się inwestycji dotyczących gospodarki wodno-ściekowej. W ramach RPOWP realizowano inwestycje i działania komplementarne w stosunku do projektów dotyczących terenów inwestycyjnych, kampanii informacyjno-promocyjnych finansowanych z PORPW.

III.1 Jak przedstawia się komplementarność (wewnętrzna oraz zewnętrzna) projektów w poszczególnych obszarach RPOWP?

III.2 Czy efekt komplementarności ma charakter działań celowych/zamierzonych czy jest wynikiem działania Beneficjentów lub/i przypadku?

Trudno jednoznacznie ocenić, na ile komplementarność miała charakter działań zamierzonych. Można by przyjąć, że wnioskodawcy, którzy, już na etapie przygotowania wniosku, wskazali projekty komplementarne, zaplanowali je jako inwestycje komplementarne. Niestety, wyniki badań nie potwierdzają tej tezy. Wymieniane projekty komplementarne nie stanowiły w wielu przypadkach elementu szerszej strategii, planu na realizację danego celu. Uczestniczący w wywiadzie fokusowym Beneficjenci przyznali, że komplementarność nie była zaplanowana, miała raczej charakter przypadkowy. Nie planowano jednocześnie kilku inwestycji, które, uzupełniając się, będą realizować dany cel. Planowano szereg różnych przedsięwzięć i szukano możliwości ich finansowania. W celu weryfikacji, na ile istotna jest dla Beneficjentów kwestia komplementarności, zapytano ich w trakcie badania CATI, czy istnienie projektu komplementarnego miało wpływ na decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie. Okazuje się, że tylko 24,86% Beneficjentów RPOWP uzależniało składanie wniosku od istnienia projektów komplementarnych. W przypadku 29,83% istnienie projektu wpłynęło na decyzję w niewielkim stopniu. Ponad 60% Beneficjentów stwierdziło, że nie miało to żadnego wpływu lub nawet się nad tym nie zastanawiali, a więc w żaden sposób mechanizm premiowania komplementarności na nich nie zadziałał. Dodatkowo zapytano Beneficjentów o główne powody złożenia wniosku o dofinansowanie. W przypadku ponad połowy Beneficjentów było to szukanie finansowania na planowaną inwestycję. Tylko 20,99% respondentów wskazało odpowiedź, że najpierw określono cele do osiągnięcia, następnie grupy projektów, które je realizują, a dopiero później szukano dla nich źródeł finansowania. Jest to podejście w największym stopniu sprzyjające realizacji projektów komplementarnych i w największym stopniu umożliwiające kompleksowe rozwiązywanie problemów i realizację celów.

IV.5 Czy podczas projektowania interwencji brano pod uwagę potencjalną komplementarność projektów RPOWP? Czy postanowienia dotyczące komplementarności określone w dokumentach programowych RPOWP są wystarczające dla zapewnienia komplementarności?

Zapisy dotyczące komplementarności znalazły się w dokumentach programowych RPOWP. Jednocześnie definicja „komplementarności” w ogóle nie występuje, brak jest sprecyzowanego sposobu posługiwania się tym pojęciem. W dokumencie Regionalny Program Operacyjny

Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 znalazły się tabele wskazujące komplementarność i demarkację z innymi programami. Natomiast w Uszczegółowieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, podano nazwy uzupełniających się działań oraz priorytetów w ramach innych programów operacyjnych, w tym PO Rozwój Obszarów Wiejskich oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich. Wskazuje to jednoznacznie, że na etapie projektowania interwencji analizowano potencjalną komplementarność zewnętrzną RPOWP i zamieszczono w dokumentach programowych stosowne zapisy.

IV.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną są stosowane przez IZ RPOWP? Jakie metody są stosowane do weryfikacji, koordynacji i monitorowania komplementarności?

IZ RPOWP wykorzystuje szereg mechanizmów służących zapewnieniu komplementarności programu, można wśród nich wymienić:

Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych - W uszczegółowieniu programu, w polu dotyczącym komplementarności znajdują się informacje o priorytetach i działaniach w ramach innych programów operacyjnych, z którymi występuje komplementarność.

Pole we wniosku o dofinansowanie projektu - Beneficjent przygotowując wniosek o dofinansowanie projektu w polu III 6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych może wskazać projekty komplementarne.

Kryteria wyboru projektów - Kryterium komplementarności jest dodatkowo punktowane w procedurze selekcji projektów w niektórych konkursach w ramach Działań 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3. oraz w procedurze selekcji indywidualnych projektów kluczowych. Oprócz kryteriów, które w sposób bezpośredni odwołują się do komplementarności można wskazać również takie, które bezpośrednio lub pośrednio mogą się przyczynić do wyboru projektów komplementarnych z innymi projektami współfinansowanymi ze środków UE, np. poprzez koncentrację wsparcia na określonym terytorium (kryterium lokalizacji projektu), kluczowych branżach, realizację celów strategicznych.

Zawężony zakres tematyczny konkursów - W ramach niektórych Działań RPOWP wyszczególniono konkretne zakresy tak, aby umożliwić wybór do dofinansowania projektów w zakresie konkretnych, wyraźnie sprecyzowanych dziedzin, np. w konkursach Działania 6.1 Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji dokonano zawężenia do zakresów, takich jak: infrastruktura edukacyjna na poziomie przedszkolnym, szkolnictwo wyższe.

Koordynacja instytucjonalno-systemowa

- A. W województwie podlaskim funkcje Instytucji Zarządzających i Wdrażających pełnią poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego. Ten sposób organizacji wdrażania funduszy sprzyja dobrej komunikacji, koordynacji wsparcia, a tym samym komplementarności. W celu zapewnienia większej efektywności komplementarności działań podejmowanych w ramach funduszy strukturalnych powołano Grupę ds. komplementarności UMWP.
- B. Rolę koordynacyjną powinien pełnić również Komitet Monitorujący RPOWP, który ma za zadanie zapewnienie jakości i skuteczności realizacji RPOWP.

- C. Aktywne uczestnictwo przedstawicieli IZ RPO w posiedzeniach Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności.

Informacja i promocja

- A. W ramach Działań 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3, gdzie punktowane jest dodatkowe kryterium komplementarności, informacje nt. komplementarności znajdują się w dokumentacji konkursowej.
- B. Informacje nt. komplementarności przekazywane są Beneficjentom w trakcie spotkań informacyjnych.
- C. Punkty informacji udzielają Beneficjentom odpowiedzi w zakresie kryteriów wyboru projektów, w tym kryterium komplementarności.
- D. Funkcjonuje strona internetowa Mapa projektów RPOWP na lata 2007-2013.

IV.3 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność są efektywne oraz wystarczające i dlaczego? W których należy dokonać zmian celem zwiększenia ich skuteczności, a z których należy zrezygnować i dlaczego?

IV.4 Jakie metody dodatkowe są niezbędne do zapewnienia komplementarności (zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej) oraz jej weryfikacji, koordynacji i monitorowania w obecnej, jak i przyszłej perspektywie?

Komplementarność na poziomie zapisów w dokumentach programowych - Pole dotyczące komplementarności powinno być uzupełnione o informacje odnośnie komplementarności wewnętrznej - priorytety i działania w ramach RPOWP, z którymi występuje komplementarność. Dodatkowo rozważyć można poszerzenie zapisów o opis dotyczący obszaru, w jakim występuje komplementarność.

Pole we wniosku o dofinansowanie projektu - Uzasadniona byłaby zmiana instrukcji wypełniania wniosku w polu III 6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych. Po modyfikacji mogłoby być narzędziem weryfikacji, czy proponowany do realizacji projekt jest komplementarny oraz monitoringu komplementarności programu. Wnioskodawca uzupełniając pole powinien wpisać dane dotyczące komplementarności:

- określenie rodzaju komplementarności (problemowa - wskazanie problemu, geograficzna - wskazanie obszaru, sektorowa - wskazanie sektora),
- wskazanie projektów komplementarnych (tytuł, przedmiot, podmiot realizujący, nazwa programu, w ramach którego realizowany jest/był projekt komplementarny, wartości projektu),
- opis, na czym komplementarność polega, zależności między projektami (wykorzystywanie rezultatów, wykorzystywanie przez tych samych użytkowników),
- wskazanie efektów synergii.

Kryteria wyboru projektów - Wskazane jest doprecyzowanie opisu kryterium komplementarności, tak aby zobiektywizować jak najbardziej ocenę z uwzględnieniem podania dobrych praktyk - przykładów projektów komplementarnych w danym obszarze lub takich, których nie należy uznać za komplementarne.

Można zastanowić się nad wyodrębnieniem trzech kryteriów, odnoszących się do komplementarności problemowej, sektorowej i geograficznej. Każde z kryteriów posiadałoby inną wagę:

- komplementarność problemowa - waga 3,
- komplementarność sektorowa - waga 2,
- komplementarność geograficzna - waga 1.

Taki sposób nadania wag poszczególnym kryteriom wynika z faktu, iż zdaniem zespołu badawczego w przypadku komplementarności problemowej istnieje największe prawdopodobieństwo wystąpienia efektu synergii.

Kryteria wyboru projektów, np. lokalizacja projektu, kluczowe branże, realizacja celów strategicznych, mogłyby w dużo większym stopniu wpływać na zapewnienie komplementarności i koncentrację wsparcia w kluczowych dla rozwoju województwa obszarach, gdyby ich podstawę stanowiły dokumenty strategiczne o mniejszym poziomie ogólności. Występuje niski stopień wykorzystania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego dla potrzeb koncentracji wsparcia funduszy unijnych na potencjałach rozwoju województwa. Powodem jest zbyt ogólnikowe wskazanie celów strategicznych i nieaktualność strategii. Należy zatem dokonać przeglądu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego pod kątem wskazania kluczowych potencjałów rozwoju i zapewnienia większej operacyjności. Pozwoli to na lepsze programowanie interwencji publicznych w różnych programach oraz zwiększy koncentrację alokacji z różnych programów na obszarach kluczowych, a przez to zapewni komplementarność problemową i sektorową.

W przypadku niektórych konkursów rekomenduje się uzależnienie otrzymania punktów na etapie oceny wniosku od realizacji projektu w ramach innego działania, np. wykorzystanie przez przedsiębiorstwo środków pod warunkiem ulokowania inwestycji na terenach parków, inkubatorów.

Zawężony zakres tematyczny konkursów - Został oceniony jako mechanizm sprzyjający realizacji projektów komplementarnych. W celu zwiększania efektywności należy konsultować z innymi IZ/IW innych programów operacyjnych harmonogram realizacji konkursów i w ramach kryterium komplementarności przyznawać punkty za komplementarność z projektami z określonego programu/działania.

Koordinacja instytucjonalno-systemowa - Warto zadbać o poprawę komunikacji i współpracy między departamentami UMWP pełniącymi funkcje IZ/IP programów operacyjnych oraz IZ programów centralnych w celu zapewnienia komplementarności międzyprogramowej.

Grupa ds. komplementarności powinna spotykać się cyklicznie. Ta forma współpracy IZ/IP mogłaby być skuteczniejsza, a w szczególności wykorzystywana do ustalania harmonogramu konkursów w ramach różnych programów tak, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia.

Informacja i promocja - W celu uświadomienia Beneficjentom istoty komplementarności, jak również korzyści płynących z realizacji projektów komplementarnych, informacje na ten temat powinny być przekazywane w trakcie spotkań informacyjnych, seminariów i konferencji w punkcie informacyjnym oraz na stronie internetowej Programu. Ważnym elementem promocyjnym powinna być prezentacja dobrych praktyk.

IV.2 Czy system wyboru projektów w ramach RPOWP, w tym kryteria wyboru projektów uwzględniają i premiąją komplementarność i czy jest to działanie efektywne?

IV.6 W jaki stopniu system wyboru projektów w ramach RPOWP uwzględnia i premiaje komplementarność projektów, jakie mogą być potencjalne zalecane kierunki zmian w tym obszarze?

Kryterium komplementarności jest dodatkowo punktowane w procedurze selekcji projektów w niektórych konkursach w ramach Działań 3.1, 5.1, 5.2, 6.1 i 6.3 oraz w procedurze selekcji indywidualnych projektów kluczowych. W ramach konkursu w Działaniu 3.1, na który nabór trwał w okresie 2009.12.15 - 2010.02.05 w przypadku projektów promocyjnych komplementarność stanowiła kryteria merytoryczno-techniczne dopuszczające szczególne. W przypadku pozostałych konkursów jako kryterium merytoryczno-techniczne szczegółowe pojawiała się komplementarność, waga kryterium jest zmienna, można było uzyskać max. od 4 do 5 punktów, a w przypadku Działania 6.3 14 punktów na max. 100 lub 60 punktów rankingowych.

W wyniku analizy kryteriów oceny projektów konkursowych stwierdzono, że wśród kryteriów wyboru projektów znalazły się również takie, które mogą potencjalnie przyczynić się do komplementarności, np. poprzez koncentrację wsparcia na określonym terytorium (kryterium lokalizacji projektu), kluczowych branżach, realizację celów strategicznych. Kryteria te mogłyby w dużo większym stopniu wpływać na zapewnienie komplementarności i koncentrację wsparcia dla kluczowych dla rozwoju województwa obszarów, gdyby ich podstawę stanowiły dokumenty strategiczne o mniejszym poziomie ogólności.

Inną kwestię stanowi zakres wykorzystania i liczba punktów, która powinna być przyznawana za kryterium komplementarności. Udział kryterium komplementarności w całościowej ocenie jest na tyle nieznaczny, że z jednej strony spełnienie go nie przesądza o uzyskaniu dofinansowania, z drugiej zaś - jego niespełnienie nie przesądza, że projekt dofinansowania nie uzyska. W szczególności rekomenduje się stosowanie kryterium komplementarności w działaniach wskazanych jako obszary priorytetowe w komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej. Warto również rozważyć nieznaczne wzmocnienie tego kryterium w obszarach, które mają duży potencjał komplementarności (np. turystyka, społeczeństwo informacyjne, ochrona środowiska). Zdaniem ponad 60% Beneficjentów RPOWP objętych badaniem CATI, kryteria wyboru projektów w ramach RPOWP premiają komplementarność. Jedynie 2,76% zdecydowanie nie zgadza się z tą opinią, a 9,39% raczej się nie zgadza. Blisko ¼ respondentów nie ma zdania na ten temat.

Niecałe 10% badanych Beneficjentów jest zdania, że powiązanie projektów nie powinno być w ogóle premiowane. Niemal połowa uważa, że projekty są premiowane w wystarczającym stopniu. Jednocześnie 31,49% wyraża opinię, że komplementarność powinna mieć większy wpływ na wybór projektów. Można więc stwierdzić, że duża grupa Beneficjentów, bo blisko 1/3, widzi korzyści płynące z realizacji projektów komplementarnych i dlatego jest zdania, że tego typu projekty powinny mieć większą szansę uzyskania dofinansowania.

IV.7 W jakim stopniu założenia dotyczące komplementarności zostały uwzględnione w dokumentacji projektów? Jak wyglądały opisy dotyczące potencjalnej komplementarności we wnioskach o dofinansowanie?

W ramach analizy jakościowej zapisów we wnioskach dokonano oceny szczegółowości zapisów dotyczących projektów powiązanych. W ponad połowie przypadków kwestia komplementarności była poruszana bardzo ogólnie, deklaratorywnie. Odsetek wniosków, gdzie wskazano wyłącznie projekty, wobec których projekt będzie komplementarny, wyniósł 32,73%. Tylko w 13,51% wykazanych powiązań uzasadniono komplementarność między projektami.

Trudno jednoznacznie scharakteryzować wszystkie przyczyny tak nieprecyzyjnych zapisów dotyczących powiązań między projektami lub ich zupełnego braku. Jest ich na pewno co najmniej kilka. Po pierwsze brak zrozumienia, czym jest komplementarność projektów, jaka jest jej istota. Po drugie wymienianie przez wnioskodawców jak największej liczby projektów, w przeświadczeniu, że wykazanie komplementarności będzie tym silniejsze, im więcej projektów komplementarnych zostanie wskazanych. Po trzecie brak lub trudności w znalezieniu i wykazaniu rzeczywistych powiązań pomiędzy projektami. Między innymi dlatego też pojawiły się tak ogólne cele realizowane przez projekty powiązane. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że w większości konkursów kwestia komplementarności nie była dodatkowo punktowana przy ocenie wniosku, a więc brak było motywacji do wypełnienia pola. Komplementarność traktowana jest jak formalność, która nie ma istotnego wpływu na końcową ocenę projektu.

IV.8 Jak pojęcia komplementarności i synergii są rozumiane/definiowane przez interesariuszy RPOWP? Czy występowały znaczące różnice?

Pracownicy IZ/IP programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 wykazali się dobrą znajomością tematyki komplementarności. Komplementarność określono jako zbiór realizowanych projektów, nakierowanych na jeden cel. Nie wszyscy jednak potrafili wskazać, jakie są rodzaje komplementarności, tylko niektórzy wymienili komplementarność wewnątrzprogramową, problemową i geograficzną. Pominęto również bardzo ważny aspekt komplementarności, jakim jest osiągnięcie efektów synergicznych.

Beneficjenci RPOWP, którzy wzięli udział w badaniu CATI, zostali poproszeni o ocenę swojej znajomości pojęcia komplementarność. Ponad 70% oceniła ją jako bardzo dobrą i dobrą. 56,91% respondentów wskazało na prawidłowe określenie projektów komplementarnych. Rozumienie pojęcia projektów komplementarnych przez Beneficjentów RPOWP należy jednak uznać za mało zadowalające. Trzeba bowiem pamiętać, że dobór próby do badania był celowy i wybrano Beneficjentów, którzy we wnioskach o dofinansowanie wskazali projekty komplementarne, a więc tych, którzy, z założenia, powinni mieć większą wiedzę na temat komplementarności. Potwierdza to analiza wniosków o dofinansowanie, gdzie wśród projektów powiązanych wymieniano zazwyczaj projekty realizujące cele zapisane w dokumentach strategicznych gminy, wszystkie projekty realizowane na terenie gminy/miejscowości lub przez tego samego Beneficjenta. Dużo lepiej należy ocenić wiedzę nt. komplementarności Beneficjentów biorących udział w FGI. Trafnie określili definicję projektów komplementarnych oraz podawali ich przykłady.

Przedstawiciele Komisji Oceny Projektów określili komplementarność jako uzupełnianie się działań i priorytetów w ramach programu. Komplementarność jest w pewnym stopniu utożsamiana z linią demarkacyjną, która ma wykluczyć podwójne finansowanie. Uczestnicy FGI podkreślali fakt, iż projekty komplementarne muszą realizować ten sam cel, zapominając o tym, że powinny się jednocześnie uzupełniać.

V.1 Jakie mechanizmy zapewniające komplementarność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 były stosowane w programach krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013?

W programach krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013 nie wskazuje się bezpośrednio na komplementarność z RPOWP, mowa jest o wszystkich programach regionalnych. Wyjątek stanowi PO RPW, gdzie ograniczono się do wymienienia programów regionalnych pięciu województw Polski Wschodniej, w tym RPOWP oraz regionalny komponent PO KL, gdzie występuje bezpośrednie odwołanie do PO KL.

W ramach innych programów operacyjnych wykorzystywane są następujące mechanizmy zapewniania komplementarności z innymi programami, w tym RPOWP:

- zapisy w dokumentach programowych;
- pole dotyczące komplementarności we wniosku o dofinansowanie projektu;
- kryterium komplementarności w procedurze selekcji projektów;
- koncentracja instytucji zaangażowanych we wdrażanie różnych programów w jednym urzędzie/komórce organizacyjnej;
- wzajemny udział przedstawicieli IZ danym programem w pracach innych Komitetów i Podkomitetów Monitorujących;
- ogłaszanie konkursów o zawężanych tematycznie zakresach;
- powołanie oraz prace KK NSRO oraz Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności;
- prace innych grup oraz spotkania, których jednym z celów jest zapewnienie koordynacji i komplementarności wsparcia;
- badania ewaluacyjne nt. komplementarności;
- spotkania z Beneficjentami;
- bazy danych o projektach;
- zmiana trybu wyboru projektów z konkursowego na systemowy.

V.2 Czy mechanizmy zapewniające komplementarność innych programów z RPOWP wzmacniały efekty realizacji projektów realizowanych w ramach RPOWP?

V.3 Jakie mechanizmy i w których programach krajowych perspektywy 2007-2013 można by jeszcze zastosować, aby wzmocnić oddziaływanie projektów RPOWP?

Komplementarność międzyprogramowa jest możliwa do zapewnienia poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach programowych.

Jako przykład dobrej praktyki w zakresie wzmocnienia efektów projektów realizowanych w ramach RPOWP wskazano kryteria wyboru projektów w ramach PO KL. Nie przewidują one

dodatkowych punktów za komplementarność, niemniej jednak szczegółowe kryteria strategiczne w przypadku niektórych Priorytetów premiowały komplementarność z RPOWP. Kryteria strategiczne dotyczą preferowania pewnych typów projektów przez instytucję ogłaszającą konkurs, co oznacza przyznanie im premii punktowej. Spełnianie kryteriów strategicznych nie jest obowiązkowe. Każdy projekt może otrzymać maksymalnie 100 pkt za to, że jest prawidłowo napisany. Oprócz tego może dostać 40 pkt strategicznych. Kryteria są zatwierdzane przez komitet monitorujący PO KL. Co roku budowane są plany działań i co roku te kryteria mogą być inne w poszczególnych działaniach; są punktowane zazwyczaj w przedziale od 5 do 10 pkt. Przykładowo w Poddziałaniu 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, pojawiło się kryterium - Projekt jest komplementarny z inwestycjami zrealizowanymi bądź realizowanymi, finansowanymi ze źródeł wspólnotowych innych niż Europejski Fundusz Społeczny, w którym komplementarność dotyczyła w szczególności inwestycji z zakresu infrastruktury edukacyjnej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego w latach 2007-2013. Za spełnienie tego kryterium przyznawana była premia w wysokości 5 punktów. Analiza wniosków o dofinansowanie i wyników badania CATI wykazała, że wykorzystanie tego mechanizmu zaowocowało w postaci pojawienia się szeregu projektów komplementarnych. Infrastruktura, która powstała w ramach RPOWP jest w pełni efektywnie wykorzystywana.

W ramach innych programów wskazane byłoby szersze informowanie nt. realizowanych projektów, tak aby Beneficjenci RPOWP mieli dostęp do informacji o tym, czy planowana inwestycja będzie komplementarna z innymi. Możliwa jest organizacja wspólnych akcji promocyjnych w celu uświadomienia wnioskodawcom, że planując inwestycje mogą skorzystać z różnych programów i zapewnić dzięki temu bardziej kompleksowe rozwiązanie.

9. Wnioski i rekomendacje

Tabela 27. Tabela wdrażania rekomendacji

Część A - rekomendacje operacyjne

Lp.	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
1.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	W dokumencie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 znalazły się tabele zawierające informacje nt. komplementarności i demarkacja z innymi programami. Jednym z celów przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie obszarów potencjalnej komplementarności między poszczególnymi programami. W oparciu o analizę programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 oraz ZPORR zweryfikowano i uzupełniono zapisy dotyczące komplementarności wskazano konkretne obszary i zakres, w jakich zaistnieć może komplementarność międzyprogramowa (str. 102)	Uzupełnienie zapisów dotyczących komplementarności międzyprogramowej znajdujących się w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 (str. 102)	IZ RPOWP	Opracowanie zapisów przez pracowników IZ	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
2.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	W Uszczegółowieniu RPOWP brak odniesienia do komplementarności wewnętrznej, w jaki sposób komplementarność występuje pomiędzy poszczególnymi działaniami i priorytetami, co utrudnia wnioskodawcom wskazanie odpowiednich projektów komplementarnych (str. 102)	W opisach działań w polu dotyczącym komplementarności mogłyby się znaleźć informacje odnośnie komplementarności wewnętrznej - priorytety i działania w ramach RPOWP, z którymi występuje komplementarność. Zapisy te powinny być przygotowane w szczególności dla działań, w których będą jeszcze ogłaszane konkursy, w przypadku pozostałych działań należy to uwzględnić dla potrzeb przyszłego okresu programowania Dodatkowo rozważyć można poszerzenia zapisów o opis	IZ RPOWP	Opracowanie opisów przez pracowników IZ, a następnie przedstawienie SZOP RPOWP do zatwierdzenia przez Zarząd Województwa	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie

„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”

			dotyczący obszaru, w jakim występuje komplementarność zarówno w przypadku komplementarności zewnętrznej, jak i wewnętrznej (str. 102)				
3.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Beneficjent przygotowując wniosek o dofinansowanie projektu w polu III.6 Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych może wskazać projekty komplementarne. W instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu nie pojawia się nawet słowo komplementarność, mowa jest jedynie o powiązaniu projektów (str. 103)	Uzasadniona jest zmiana instrukcji wypełniania wniosku, po modyfikacji pole III.6 mogłoby być narzędziem weryfikacji, czy proponowany do realizacji projekt jest komplementarny oraz monitoringu komplementarności programu (str. 104)	IZ RPOWP	Zmiana instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie w polu III.6.	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
4.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013	W przewodnikach po kryteriach wyboru projektów znajduje się niejednoznaczny opis kryterium komplementarności projektów (str. 106)	Doprecyzowanie zapisów kryteriów oceny, w tym podanie dokładnej definicji komplementarności wraz ze wskazaniem, w jaki sposób należy rozumieć komplementarność w przypadku danego działania i podaniem przykładów projektów komplementarnych. W kryterium należy uwzględnić podział na komplementarność problemową, geograficzną i sektorową, co da możliwość oceny z punktu widzenia potencjalnych efektów synergicznych (str.107)	IZ RPOWP	Przygotowanie przez pracowników IZ RPOWP opisów kryterium komplementarności, a następnie umieszczenie w przewodnikach po kryteriach wyboru projektów	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
5.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013	Występują braki informacyjne w zakresie rozumienia pojęcia komplementarności przez Beneficjentów. Jednocześnie jako metody promocji realizacji projektów komplementarnych najczęściej wymieniano informacje na stronie internetowej oraz w czasie spotkań informacyjnych z Beneficjentami (str. 34)	W celu uświadomienia Beneficjentom istoty komplementarności, jak również korzyści płynących z realizacji projektów komplementarnych informacje na ten temat powinny być przekazywane w trakcie spotkań informacyjnych, seminariów i konferencji w punkcie informacyjnym oraz na stronie internetowej Programu. Ważnym elementem promocyjnym powinna być prezentacja dobrych praktyk (str. 113)	IZ RPOWP	Zamieszczenie informacji nt. komplementarności na stronie internetowej. Przekazanie pracownikom punktów informacyjnych macierzy priorytetów komplementarności	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie

„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”

6.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Komplementarność wewnętrzna jest wykazywana stosunkowo rzadko, wskazało ją we wniosku jedynie 4,24% Beneficjentów. Występuje więc w ograniczonym zakresie jako stan zamierzony (str. 53)	W przypadku niektórych konkursów uzależnienie otrzymania środków z działania od realizacji projektu w ramach innego działania, np. wykorzystanie przez przedsiębiorstwo środków pod warunkiem ulokowania inwestycji na terenach parków, inkubatorów (str. 102)	IZ RPOWP		Do wdrożenia w całości	Przyszła perspektywa
7.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Największy wpływ na zapewnienie komplementarności mają IZ/IP, które wyznaczają kryteria wyboru projektów, mają bezpośredni kontakt z Beneficjentem. Za jeden z najefektywniejszych mechanizmów zapewniających komplementarność można uznać ustalone procedury przepływu informacji pomiędzy różnymi aktorami zaangażowanymi we wdrażanie różnych programów na poziomie regionalnym (str. 111)	Poprawa komunikacji i współpracy między departamentami UMWP pełniącymi funkcje IZ/IP programów operacyjnych oraz IZ programów centralnych w celu zapewnienia komplementarności międzyprogramowej powinna być koordynowana przez Departament Polityki Regionalnej UMWP (str. 112)	Departament Polityki Regionalnej UMWP	Wypracowanie mechanizmów służących wymianie informacji nt. harmonogramu konkursów, realizowanych w regionie projektów	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
8.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	W celu zapewnienia większej efektywności działań podejmowanych w ramach funduszy strukturalnych powołano grupę ds. komplementarności UMWP. Niestety funkcjonowanie grupy nie zostało sformalizowane, nie ma ustalonego harmonogramu spotkań ani dostępu do informacji nt. ustaleń grupy (str. 112)	Grupa ds. komplementarności powinna spotykać się cyklicznie. Ta forma współpracy IZ/IP mogłaby być skuteczniejsza, a w szczególności wykorzystywana m.in. do ustalania harmonogramu konkursów w ramach różnych programów tak, aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia (str. 112)	Grupa ds. komplementarności UMWP	Ustalenie harmonogramu spotkań Grypy ds. komplementarności UMWP	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
9.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	W trosce o zapewnienie komplementarności z POKL oraz podnoszenie efektywności wydatkowania środków RPOWP powinno się szkolić kadry podlaskich przedsiębiorstw, w szczególności menedżerskie (str. 116)	Przeznaczenie środków w ramach komponentu regionalnego POKL na projekt systemowy, w ramach którego kształcone byłyby kadry menedżerskie firm, które pozyskały środki z RPOWP (str. 116)	Departament Zarządzania EFS	Zarezerwowanie środków na projekt systemowy	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie

Część B - rekomendacje kluczowe

Lp	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
10.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Niski stopień wykorzystania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego dla potrzeb koncentracji wsparcia funduszy unijnych na potencjałach rozwoju województwa. Powodem są zbyt ogólne wskazanie celów strategicznych i nieaktualność strategii (str. 109)	Należy dokonać przeglądu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego pod kątem wskazania kluczowych potencjałów rozwoju i zapewnienia większej operacyjności. Co pozwoli na lepsze programowanie interwencji publicznych w różnych programach oraz zwiększy koncentrację alokacji z różnych programów na obszarach kluczowych, a przez to zapewni komplementarność problemową i sektorową (str. 1089)	Zarząd Województwa Departament Polityki Regionalnej UMWP	Uaktualnienie i dokonanie zmian w Strategii Województwa, zwiększenie jej roli i użyteczności	Do wdrożenia w całości	W najwcześniejszym możliwym terminie
11.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Podobnie jak w przypadku innych programów operacyjnych zapisy dotyczące komplementarności znalazły się w dokumentach programowych RPOWP. Jednocześnie definicja „komplementarności” w ogóle nie występuje, brak jest sprecyzowanego sposobu posługiwania się pojęciem komplementarności. Brak jest zapisów odnoszących się do komplementarności wewnętrznej (str. 102)	W dokumentach programowych opracowywanych na potrzeby przyszłej perspektywy należy uwzględnić bardziej szczegółowe zapisy dotyczące komplementarności zarówno zewnętrznej, jak i wewnętrznej. Szczególną uwagę należy położyć na zapisy umożliwiające zapewnienie w szerszym zakresie komplementarności wewnętrznej (str. 102)	IZ RPOWP	Umieszczenie w dokumentach programowych zapisów dotyczących komplementarności zewnętrznej i wewnętrznej	Do wdrożenia w całości	Przyszła perspektywa
12.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Dobór kryteriów wyboru projektów kluczowych wskazuje, że z uwagi na fakt, iż są to najważniejsze inwestycje, których realizacja jest istotna z punktu rozwoju województwa w latach 2007-2015, większą wagę przywiązano do tego, aby podejmowane działania były bardziej kompleksowe. Projekty kluczowe muszą wyróżniać się spośród innych projektów swoim strategicznym i kompleksowym podejściem, a także być podstawą dla innych projektów (str. 108)	Wykorzystanie projektów kluczowych jako mechanizmu zachęcającego i zapewniającego komplementarność poprzez wskazywanie kluczowych obszarów interwencji, do których projektodawcy będą w stanie przygotować projekty komplementarne (str. 108)	IZ RPOWP	Analiza listy projektów kluczowych pod kątem ich roli jako baza do projektów komplementarnych	Do wdrożenia w całości	Przyszła perspektywa

Część C - rekomendacje horyzontalne

Lp.	Tytuł raportu	Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja (strona w raporcie)	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status: Stan wdrożenia	Termin realizacji
13.	„Komplementarność wewnętrzna oraz zewnętrzna projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 z projektami innych programów krajowych realizowanych w perspektywie 2007-2013”	Główną trudnością w uzyskaniu wysokiej komplementarności zewnętrznej RPOWP jest równoległe programowanie i wdrażanie programów na szczeblu krajowym i regionalnym, co uniemożliwia wykorzystanie rezultatów tych pierwszych przez te drugie - bowiem w wielu wypadkach projekty regionalne muszą bazować na projektach o zasięgu krajowym (s. 45)	Zapewnienie mechanizmu komplementarności poprzez przygotowanie programów o zasięgu ponadregionalnym, zanim rozpoczną się prace nad opracowaniem programów regionalnych i wdrażanie w pierwszej kolejności projektów ponadregionalnych (s. 45)	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Monitorowanie prac nad przygotowaniem programów centralnych	Do wdrożenia w całości	Przyszła perspektywa

10. Aneksy

Analiza SWOT

Tabela 28. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Uwzględnienie komplementarności w dokumentach programowych</p> <p>Powołanie grupy ds. komplementarności UM WP</p> <p>Udział przedstawicieli IZ RPO w spotkaniach grupy ds. komplementarności</p> <p>Przykłady dobrych praktyk mechanizmów zapewnienia komplementarności pomiędzy RPOWP a PO KL (np. edukacja przedszkolna)</p> <p>Stosowanie kryterium komplementarności i innych kryteriów wspomagających komplementarność (np. lokalizacja)</p> <p>Strona internetowa Mapa projektów RPOWP zawierająca informacje o realizowanych w ramach Programu projektach</p>	<p>Objęcie kryterium komplementarności tylko nielicznych działań</p> <p>Nieprecyzyjny opis kryterium komplementarności projektów znajdujący się w przewodnikach po kryteriach wyboru projektów</p> <p>Brak publikacji, wytycznych dotyczących komplementarności oferowanych przez IZ RPOWP</p> <p>Niewielka liczba Beneficjentów korzystająca z cross-financingu.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Skupienie funkcji IZ i IP programów operacyjnych w jednej instytucji UMWP</p> <p>Coraz większe zaangażowanie IZ programami operacyjnymi w zapewnianie komplementarności</p>	<p>Wysoki stan zaawansowania programu</p> <p>Brak zrozumienia istoty komplementarności przez Beneficjentów</p> <p>Brak koordynacji między IZ/IP poszczególnych programów co do harmonogramu ogłaszania konkursów</p> <p>Niedostateczny dostęp do informacji o projektach realizowanych w ramach poszczególnych programów</p> <p>Niski stopień wykorzystania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego dla potrzeb koncentracji wsparcia funduszy unijnych na potencjałach rozwoju województwa</p> <p>Zbyt mały wpływ na programy operacyjne wdrażane na poziomie centralnym</p>

Studium przypadku nr 1

- Tytuł projektu: **„Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego - część II, administracja rządowa”**
- Nazwa Beneficjenta: Województwo Podlaskie
- Nazwa funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa programu operacyjnego: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
- Nr i nazwa działania: 4.1 Społeczeństwo Informacyjne
- Całkowita wartość projektu: 30 990 090,00 zł
- Wartość dofinansowania: 26 341 576,50 zł

Przedsięwzięcie realizowane jest przez Wojewodę Podlaskiego wraz z 19 Partnerami - jednostkami administracji rządowej zespólonej i niezespólonej. Projekt został objęty pilotażem przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, jako projekt, który w pionierski sposób ma umożliwić świadczenie usług dla ludności województwa podlaskiego przez administrację publiczną, zarówno rządową, jak i samorządową. Mimo iż bezpośrednimi Beneficjentami będą jednostki administracji rządowej województwa podlaskiego, to w swym zamierzeniu Projekt zorientowany jest na obywatela, klienta administracji i to właśnie mieszkańcy województwa podlaskiego będą odbiorcami wytworzonych produktów i usług. Zgodnie z założeniami Wrota Podlasia swoim zasięgiem obejmą całą ogólnie pojętą administrację publiczną województwa podlaskiego, której klientami są zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy - administrację rządową i samorządową, szkolnictwo, jednostki naukowe oraz medyczne. W rezultacie ludność województwa podlaskiego będzie miała dostęp do informacji oraz usług elektronicznych związanych z prawie każdą dziedziną życia publicznego.

- Tytuł projektu: **„Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności w województwie podlaskim”**
- Nazwa Beneficjenta: Województwo Podlaskie
- Nazwa funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa programu operacyjnego: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006
- Nr i nazwa działania: 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
- Całkowita wartość projektu: 26 622 571,11 zł
- Wartość wkładu UE: 19 896 241,83 zł

Projekt obejmował rozbudowę portalu wojewódzkiego Wrota Podlasia, rozszerzenie funkcjonalności Cyfrowego Urzędu, budowę systemu publikacji własnej treści w Internecie dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, wdrożenie systemów elektronicznego obiegu dokumentów w JST, budowę systemu poczty elektronicznej dla JST, rozbudowę portalu wewnętrznego, wprowadzenie wykorzystania podpisu elektronicznego w pracy administracji publicznej, budowę infrastruktury telekomunikacyjnej, budowę i wdrożenie platformy elektronicznej dla systemu ewidencji i rozliczeń podatków i opłat lokalnych, budowę systemu elektronicznych usług publicznych w urzędach miejskich w Białymstoku, Łomży i Suwałkach. W sumie liczba podmiotów włączonych w program wirtualnej sieci wynosiła 98.

Celami szczegółowymi projektu są: zapewnienie powszechnego, szybszego i bezpieczniejszego dostępu do Internetu, rozwój dostępu do infrastruktury komunikacji elektronicznej, wykorzystanie nowych technologii informacyjnych dla realizacji usług publicznych,

użycie technologii informacyjnych dla poprawienia efektywności pracy administracji (e-administracja).

Wdrożenie projektu pozwoliło na zmniejszenie różnic w poziomie wykorzystywania środków teleinformatycznych między jednostkami samorządu terytorialnego regionu a innymi regionami.

- Tytuł projektu: **„e-Podlaskie - kierunki rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego”**
- Nazwa Beneficjenta: Projekt realizowany jest w partnerstwie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego i Uniwersytetu w Białymstoku
- Nazwa funduszu: Europejski Fundusz Społeczny
- Nazwa programu operacyjnego: Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Nr i nazwa działania: Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie
- Całkowita wartość projektu: 1 999 998,00 zł
- Wartość dofinansowania: 1 999 998,00 zł

Kluczowym problemem województw w Polsce, w tym woj. podlaskiego, jest brak Regionalnego Programu Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wpisującego się w strategię rozwoju województwa i wyznaczającego kierunki jego transformacji w najbliższych latach. Celem projektu i opracowywanego w jego ramach Programu Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego jest ukierunkowanie i zintegrowanie działań zmierzające do budowy społeczeństwa informacyjnego w województwie podlaskim, tak aby w jak największym stopniu przyczyniały się do wzrostu konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jakości życia mieszkańców.

Dodatkowo planowana jest realizacja projektów znajdujących się na wykazie indywidualnych projektów kluczowych.

- Tytuł projektu: **„Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - SSPW”**
- Nazwa funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa programu operacyjnego: Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
- Nr i nazwa działania: II.1. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej
- Całkowita wartość projektu: szacowana wartość projektu dla województwa podlaskiego to około 250 000 000 zł

Przedmiotem projektu jest budowa ponadregionalnej sieci szerokopasmowej, składającej się z pięciu regionalnych sieci szkieletowych. Celem projektu na poziomie województwa podlaskiego jest: zapewnienie do końca 2014 roku dostępu do usług szerokopasmowych dla 90% mieszkańców i 100% instytucji publicznych i przedsiębiorców na terenie województwa podlaskiego.

Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej to inwestycja o wartości 300 mln euro (szacowana wartość projektu dla województwa podlaskiego to około 250 000 000 zł), której celem jest zwiększenie dostępu do Internetu instytucji publicznych, przedsiębiorstw i mieszkańców obszarów peryferyjnych zagrożonych „wykluczeniem cyfrowym”.

Budowana infrastruktura obejmuje elementy pasywne, które są niezbędne do instalacji i działania szerokopasmowej sieci internetowej, takie jak: kanalizacja teletechniczna, przewody,

światłowody, studnie, lokalizacje węzłów telekomunikacyjnych oraz elementy aktywne w ilości potrzebnej do uzyskania założonego celu (przede wszystkim w węzłach sieci szkieletowej i głównych węzłach sieci dystrybucyjnej).

- Tytuł projektu: **„Podniesienie umiejętności osób pracujących - likwidacja luki kompetencyjnej w obszarze informatyki”**
- Nazwa Beneficjenta: Województwo Podlaskie
- Nazwa funduszu: Europejski Fundusz Społeczny
- Nazwa programu operacyjnego: Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Nr i nazwa działania: Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie
- Całkowita wartość projektu: 9 999 906 zł

Celem projektu jest zwiększenie kompetencji pracujących osób dorosłych województwa podlaskiego, w zakresie korzystania z narzędzi informatycznych.

Projekt zakłada przeszkolenie około 8 000 osób w ramach 1000 szkoleń certyfikowanych dla informatyków, szkoleń zarządczych, szkoleń z zakresu zastosowań informatyki w edukacji, administracji i służbie zdrowia, szkoleń wynikających z ewaluacji i monitoringu projektu

Uczestnicy projektu to pracujące osoby dorosłe z województwa podlaskiego, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem, podwyższaniem swoich kwalifikacji i umiejętności.

Opis komplementarności

W celu upowszechnienia stosowania technik systemu telekomunikacyjnego oraz zwiększenia dostępu do usług elektronicznych zrealizowano szereg projektów. Projekty te uważa się za komplementarne z uwagi na wspólny cel, który będzie realizowany poprzez:

- poprawę warunków dostępu mieszkańców województwa do Internetu,
- rozwój komunikacji i poprawę dostępu do informacji publicznej,
- rozwój publicznych i komercyjnych e-usług (w tym m.in. e-biznes, e-administracja, e-edukacja, e-bezpieczeństwo).

Mamy w tym przypadku do czynienia z komplementarnością zewnętrzną z PO KL, PO RPW, ZPORR i wewnętrzną w ramach IV Osi priorytetowej. W wyniku realizacji ww. projektów powstanie Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego, który nakreśli cele rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa podlaskiego. Powstanie infrastruktura umożliwiająca rozwój usług elektronicznych. Udostępnione zostaną usługi elektroniczne podlaskich urzędów administracji samorządowej, rządowej i służby zdrowia. Równolegle pracownicy administracji publicznej, służby zdrowia i edukacji nabędą umiejętności efektywnego wykorzystywania narzędzi powstałych w innych projektach. Rezultaty jednych projektów będą wykorzystywane przez pozostałe.

Dodatkowo wymienione projekty są komplementarne z dwoma projektami znajdującymi się na liście projektów kluczowych: Podlaski system informacyjny e-Zdrowie oraz Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego - część II, administracja samorządowa.

Studium przypadku nr 2

- Tytuł projektu: **„Rozbudowa Zambrowskiego Parku Przemysłowego”**
- Nazwa Beneficjenta: Zarząd Nieruchomości w Zambrowie Sp. z o.o.
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
- Nr i nazwa działania: 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności
- Całkowita wartość projektu: 14 328 558,84 zł
- Wartość dofinansowania: 6 253 394,67 zł

Niniejszy projekt zakłada kompleksowe zaadaptowanie dodatkowej części hali o powierzchni ok. 7,7 tys. m². Powstała infrastruktura pomoże przyciągnąć nowe inwestycje, a przez to wspomóc rozwiązywanie problemów, z którymi boryka się Beneficjent. Celem projektu jest stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki lokalnej i jej wsparcie innowacyjnymi technologiami.

W wyniku prac adaptacyjnych pod cele produkcyjno-usługowe zostanie przekazane ok. 7500 m² powierzchni użytkowej w przemysłowym standardzie, z halą podzieloną na sześć modułowych sektorów, z nowymi posadzkami, uzbrojeniem oraz infrastrukturą na zewnątrz obiektu. Zakres prac i standard ich przeprowadzenia ma na celu przywrócenie pełnego dostępu do mediów, zapewnienie wygodnego dojazdu oraz godnych warunków pracy. Dzięki powyższym działaniom potencjalny inwestor uzyska dostęp do zadaszanej, ogrzewanej powierzchni z dogodnym dojazdem i parkingami zlokalizowanej w bezpośrednim pobliżu centrum miasta powiatowego, w ramach istniejącego parku przemysłowego.¹⁵

- Tytuł projektu: **„Kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje związane z uruchomieniem działalności produkcyjnej w Zambrowie”**
- Nazwa Beneficjenta: Gmina Miasto Zambrów
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013
- Nr i nazwa działania: Działanie: I.3 Wspieranie Innowacji
- Wartość projektu zgodnie z umową o dofinansowanie: 14 321 946 zł
- Kwota dofinansowania: 8 701 411 zł
- Okres realizacji projektu: styczeń 2007 r. - czerwiec 2010 r.

Projekt zakłada kompleksowe przygotowanie pod inwestycje produkcyjne terenu o łącznej powierzchni oddziaływania 32,73 ha położonego w południowej części miasta Zambrów w okolicy ulic Targowej i Alei Wojska Polskiego. Wykonanie inwestycji ma na celu stworzenie przedsiębiorcom możliwości utworzenia kompleksu zakładów produkcyjnych i usługowych, zapewnienie terenom inwestycyjnym warunków do prowadzenia działalności gospodarczej poprzez dostęp do infrastruktury technicznej i drogowej.

Projekt obejmuje wykonanie kompletu prac budowlanych dotyczących: 1) remontu dachu oraz elementów budowlanych powyżej połaci dachowej, 2) robót instalacyjnych, 3) podziału hali

¹⁵ ¹⁵ <http://www.zpp.info.pl/strona.php?str=show&id=60> z dn. 30.03.2011r

na niezależne sektory przystosowane do prowadzenia działalności gospodarczej. Wykonane zostaną również: remont i przebudowa istniejących dróg dojazdowych, utwardzenie placów manewrowych i dojść do budynku oraz modernizacja sieci podstawowej infrastruktury technicznej (sieci kanalizacyjne, wodociągowe i energetyczne).¹⁶

- Tytuł projektu: **„Utworzenie Zambrowskiego Parku Przemysłowego w Zambrowie”**
- Nazwa Beneficjenta: Zarząd Nieruchomościami w Zambrowie Sp. z o.o., partner projektu: Gmina Miasto Zambrów
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Sektorowy Program Operacyjny - Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
- Nr i nazwa działania: Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm
- Wartość projektu zgodnie z umową o dofinansowanie: 16 606 220,96 zł
- Kwota dofinansowania: 7 467 549,89 zł
- Okres realizacji projektu: 2005-2006

Głównym celem projektu była poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej przez lokalnych przedsiębiorców (w ramach infrastruktury technicznej) poprzez utworzenie Zambrowskiego Parku Przemysłowego w Zambrowie. Park przemysłowy stworzył dogodne warunki do powstania nowych firm oraz do rozwoju istniejących firm lokalnych, które zdecydują się na podjęcie w nim działalności. Inwestycja zainicjowała, a także usprawniła rozwój przedsiębiorczości, a co za tym idzie - wspomaga rozwój małych i średnich firm na terenie miasta Zambrów.

Zambrowski Park Przemysłowy powstał na bazie byłej hali tkalni Zambrowskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego Zamtex. Ostateczny efekt tych prac to powstanie Zambrowskiego Parku Przemysłowego, który dysponuje:

- halą produkcyjną o pow. 17 195 m²,
- budynkiem socjalno-administracyjnym o pow. 3 482 m²,
- utwardzonymi drogami i parkingami o pow. 15 000 m².¹⁷

Opis komplementarności

W omawianym przypadku mamy do czynienia z komplementarnością zewnętrzną zarówno z projektami realizowanymi ze środków programów operacyjnych w perspektywie 2004-2006, jak i 2007-2013. Możemy mówić o komplementarności problemowej - skierowanej na rozwiązanie problemu, jakim jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta i powiatu, jak również geograficznej, gdyż inwestycje będące przedmiotem projektów zlokalizowane są w określonej części miasta Zambrowa. Realizacja powyższych działań tworzy spójną koncepcję zagospodarowania części miasta poprzez nadanie mu nowych funkcji społeczno-gospodarczych, dzięki całkowitemu zagospodarowaniu hali po tkalni.

Miasto Zambrów tworząc Zambrowski Park Przemysłowy objęło kierunek rozwoju nastawiony na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej miasta i powiatu. Chcąc zwiększyć

¹⁶ <http://www.zpp.info.pl/strona.php?str=show&id=60> z dn. 30.03.2011r

¹⁷ <http://www.zpp.info.pl/strona.php?str=show&id=58> z dn. 30.03.2011r

atrakcyjność inwestycyjną wyznaczyły one tereny pod działalność produkcyjno-usługową. Projekt adaptacji hali tkalni po PBB „Zamtex” jest elementem nie tylko długookresowej strategii rozwoju opracowanej na poziomie miasta, ale także jest komplementarny z innymi działaniami wspieranymi ze środków SPO-WKP czy RPOWP. Jeszcze w poprzednim okresie programowania, w ramach SPO WKP, zrealizowano projekt zagospodarowania nieruchomości (część zachodnia hali) po Przedsiębiorstwie Przemysłu Bawełnianego „Zamtex” S.A., na terenie podlegającym restrukturyzacji, tworząc w nim park przemysłowy. Obecnie wschodnia część hali będzie podlegać adaptacji w ramach projektu RPOWP. Jednocześnie w ramach PO RPW zrealizowano projekt polegający na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych o powierzchni ok. 19 ha zlokalizowanych w południowej części miasta oraz ich udostępnieniu poprzez dzierżawę lub sprzedaż inwestorom.

Studium przypadku nr 3

- Tytuł projektu: **„Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”**
- Nazwa Beneficjenta: Miasto Białystok
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
- Nr i nazwa działania:
- Wartość projektu: 168 479 210,75 zł
- Kwota dofinansowania: 120 036 973 zł

Misją i celem utworzenia BPNT jest zrównoważony rozwój gospodarczy miasta Białegostoku i regionu - Podlasia, poprzez promowanie kultury nowoczesnych technologii, innowacji i konkurencji wśród przedsiębiorców i instytucji funkcjonujących w uwarunkowaniach opartych na wiedzy poprzez:

- stymulowanie i zarządzanie przepływem wiedzy, technologii pomiędzy szkołami wyższymi, jednostkami badawczo-rozwojowymi, przedsiębiorstwami i rynkami,
- wspieranie tworzenia i rozwój przedsiębiorstw opartych na wiedzy poprzez inkubowanie i proces pączkowania (spin-off),
- kreowanie/tworzenie wysokiej jakości usług oraz obiektów i terytorium o wysokim standardzie.

W projekcie zaplanowane jest kompleksowe uzbrojenie i udostępnienie 23 ha terenów pod zabudowę przemysłową, produkcyjną i usługową - poprzez przebudowę ulic na terenie i wokół Parku (Ks. St. Suchowolca, Zabłudowska, Plażowa, Borsucza i ul. Jacka Kuronia, Myśliwska, Proroka Eliasza, nowo projektowana KD-7L, KD-11D), jak również zagospodarowanie terenów o pow. ok. 3 ha poprzez wybudowanie 2 obiektów: Inkubatora Technologicznego i Administracji BPNT oraz budynku Centrum Technologicznego.

Białostocki Park Naukowo-Technologiczny będzie oferował pomoc nowo powstającym przedsiębiorstwom, a także firmom już istniejącym, które przy wsparciu Parku będą chciały wdrażać lub rozwijać innowacyjne projekty. Pomoc w zależności od zakresu oraz podmiotu, do którego jest skierowana, będzie udzielana na zasadzie częściowej lub pełnej odpłatności.

- Tytuł projektu: **„Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku poprzez budowę infrastruktury i nawierzchni ulic”**
- Nazwa Beneficjenta: Miasto Białystok
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
- Nr i nazwa działania: Działanie 1.2 Region atrakcyjny inwestycjom
- Wartość projektu: 50 202 080,06 zł
- Kwota dofinansowania: 43 936 301,67 zł

Celem głównym projektu było stworzenie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w stolicy regionu poprzez stworzenie dostępu do infrastruktury i mediów na terenach inwestycyjnych. Realizacja projektu przyczyniła się do podniesienia konkurencyjności województwa oraz zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych pozarolniczych miejsc pracy. Poza miejscami pracy w uruchamianych przedsiębiorstwach nastąpi wzrost zatrudnienia w bezpośrednim otoczeniu SSSE. Zwiększenie liczby inwestycji spowoduje wzrost zatrudnienia i dochodów w sektorach: budownictwa, usługowym oraz konsumpcji.

Ponadto przewiduje się, że podstrefa Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku będzie sprzyjać rozwojowi przedsięwzięć innowacyjnych, z uwagi na wymogi stawiane przedsiębiorcom zainteresowanym działalnością w specjalnych strefach ekonomicznych.¹⁸

- Tytuł projektu: **„Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Wybranych Nowych Technologii Politechniki Białostockiej” jako instrument na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju innowacyjności gospodarki i regionu”**
- Nazwa Beneficjenta: Politechnika Białostocka
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
- Nr i nazwa działania: Działanie 1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności
- Wartość projektu: 4 056 000 zł
- Kwota dofinansowania 2 028 000 zł

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Nowych Technologii Politechniki Białostockiej tworzony będzie dla firm, które dopiero rozpoczynają działalność, jak również dla osób bezrobotnych, a także studentów, absolwentów z pomysłem na biznes. Atutem Inkubatora będzie przede wszystkim zapewnienie stałej współpracy pomiędzy firmami a środowiskiem naukowym, w kontekście badań nad rozwiązaniami innowacyjnymi i zastosowaniem nowoczesnych technologii w praktyce. W tym celu planuje się wykorzystywanie istniejących na Uczelni laboratoriów oraz stworzenie w ramach Inkubatora dwóch nowych laboratoriów, które umożliwią m.in. badanie innowacyjnych rozwiązań oraz szybkie ich wdrożenie praktyczne. Działalność Inkubatora będzie miała znaczny wpływ na powstawanie w regionie nowych firm, które swoją działalność opierać będą na nowych technologiach i współpracy z sektorem badawczo-rozwojowym (B+R). Zadania Inkubatora będą realizowane także poprzez zakładanie przedsiębiorstw wykorzystujących technologie i produkty powstałe na Politechnice Białostockiej (tzw. firmy spin-off). Będą one kanałem transferu wiedzy i innowacyjności do regionalnej

¹⁸ <http://www.bialystok.pl/700-przygotowanie-terenow-inwestycyjnych-dla-podstrefy-suwalskiej-specjalnej-strefy-ekonomicznej-w-bialymstoku/default.aspx> z dn. 03.04.2011r.

gospodarki, która wytwarzać będzie na ich podstawie produkty i usługi użyteczne społecznie. Ważnym elementem Inkubatora jest także wzmocnienie inkubowanych przedsiębiorstw tak, aby mogły przetrwać najtrudniejszy okres działalności. Aby to osiągnąć zapewnione zostaną nowoczesne lokale oraz profesjonalne zaplecze techniczne, które będą wykorzystywane przez współpracujące firmy. Dodatkowo, każdy przedsiębiorca będzie miał dostęp do usług biurowych, dostęp do Internetu, usług doradczych, pomocy w pozyskiwaniu funduszy europejskich, a także będzie mógł skorzystać ze szkoleń z zakresu zarządzania, marketingu, księgowości i innych, organizowanych wg pojawiających się potrzeb.

- Tytuł projektu: **„Wzmocnienie potencjału kadr nauki i biznesu poprzez transfer wiedzy w regionie”**
- Nazwa Beneficjenta: Politechnika Białostocka
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Społeczny
- Nazwa Programu: Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Nr i nazwa działania: Działania 8.2 Transfer wiedzy
- Wartość projektu: 998 991,17 zł
- Kwota dofinansowania: 849 142,49 zł

Głównym celem projektu jest transfer wiedzy, wzmocnienie współpracy pomiędzy pracownikami naukowymi i naukowo-dydaktycznymi Politechniki Białostockiej a przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą na terenie województwa podlaskiego oraz wymiana doświadczenia pomiędzy sferą nauki a biznesu. Działania projektu obejmują staże skierowane do pracowników naukowo-dydaktycznych i naukowych Politechniki Białostockiej w przedsiębiorstwach z terenu Podlasia, o profilu działalności odpowiadającemu zakresowi prowadzonej przez nich pracy naukowej. Wsparciem w postaci szkoleń zostaną objęci uczestnicy i uczestniczki spośród pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, doktorantów, studentów i absolwentów wyrażających chęć zdobycia wiedzy z zakresu rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin-off/out.

Opis komplementarności

Białostocki Park Naukowo-Technologiczny będzie zlokalizowany w południowej części miasta na terenie, który położony jest w granicach osiedla Dojlidy w rejonie ulic Borsuczej, Żurawiej i Myśliwskiej w Białymstoku.

BPNT położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie zagospodarowanych i zabudowanych nieruchomości o funkcji usługowej oraz terenu przeznaczonego pod lokalizację podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zlokalizowanie terenów Strefy i Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego w bezpośrednim sąsiedztwie umożliwi stworzenie w południowo-wschodniej części miasta wydzielonego obszaru o charakterze ośrodka - dzielnicy naukowo-przemysłowej, generującej sferę badawczą oraz sektor produkcji i usług, opartych o wysoko wyspecjalizowane technologie i innowacyjne rozwiązania. W związku z powyższym jednym z głównych celów projektów jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przyciąganie nowoczesnych technologii z kraju i ze świata.

Dodatkowo zaistniała komplementarność z projektami mającymi na celu zwiększenie wspólnych powiązań pomiędzy sferą nauki i gospodarki. Jeden z nich realizowany jest ze środków RPOWP, a drugi PO KL.

Tak dobrany zestaw projektów może faktycznie wpływać na efektywną realizację przedsięwzięcia, jakim jest rozwój przedsiębiorczości w oparciu o współpracę między sferą nauki i biznesu w Białymstoku. W dłuższej perspektywie efektem dodatkowym realizacji projektów komplementarnych może być zatrzymanie absolwentów Politechniki Białostockiej w Białymstoku oraz kadry naukowej, która miałaby możliwość rozwoju dzięki funkcjonowaniu BPNT.

Realizacja projektów komplementarnych pozwoli osiągnąć efekt synergiczny w postaci możliwości realizacji wieloetapowego procesu generowania i wykorzystywania wiedzy. Żaden z projektów w odosobnieniu nie rozwiąże złożonego problemu, nie będzie efektywny. Zaistnieje możliwość dalszej działalności przedsiębiorstw powstałych w inkubatorze w BPNT.

Studium przypadku nr 4

- Tytuł projektu: **„Od nauki do sukcesu - adaptacja pomieszczeń do praktycznej nauki zawodu w Zespole Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach”**
- Nazwa Beneficjenta: Miasto Suwałki
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Nazwa Programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
- Nr i nazwa działania: Działanie 6.1. Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji
- Wartość projektu: 1 666 478,51 zł
- Kwota dofinansowania: 916 563,18 zł

Celem głównym projektu jest wzrost konkurencyjności szkolnictwa zawodowego w zawodach wpływających na rozwój branż kluczowych w województwie podlaskim, tj. branży metalowo-maszynowej, drzewnej i turystycznej, a w związku z tym wzmocnienie funkcji szkoły i przygotowanie jej do pełnienia kluczowej roli w procesie tworzenia konkurencyjnej gospodarki. Osiągnąć to można poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu dydaktycznej infrastruktury zawodowej oraz zachęcenie do kształcenia zawodowego na wysokim poziomie jak najszerszego kręgu młodzieży, w tym młodzieży pochodzącej z obszarów pozamiejskich.

Przedmiotem projektu jest przebudowa istniejących, niewykorzystanych pomieszczeń budynku administracyjnego Zespołu Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach na pracownię do praktycznej nauki zawodu (mechaniczną, technologii drewna, obsługi turystycznej oraz języka angielskiego zawodowego), przebudowa instalacji sanitarnych, wykonanie instalacji elektrycznych, teletechnicznych i monitoringu wewnętrznego pracowni oraz wykonanie wewnętrznej platformy schodowej dla osób niepełnosprawnych w oparciu o posiadaną kompletną dokumentację techniczną w celu dostosowania obiektu do obowiązujących w Polsce warunków technicznych, norm i przepisów.¹⁹

- Tytuł projektu: **„Od nauki do zdobycia kwalifikacji zawodowych”**
- Nazwa Beneficjenta: Zespół Szkół nr 6 w Suwałkach
- Nazwa Funduszu: Europejski Fundusz Społeczny
- Nazwa Programu: Program Operacyjny Kapitał Ludzki

¹⁹¹⁹ <http://www.e-suwalki.eu/page.php?cat=ok&id=2972> z dn. 03.04.2011 r.

- Nr i nazwa działania: Działania 9.2. Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego
- Wartość projektu: 258.986,61 zł
- Kwota dofinansowania: 227.908,22 zł

Celem projektu jest podniesienie atrakcyjności i jakości kształcenia przedmiotów zawodowych, informatycznych, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych i przedsiębiorczości w Zespole Szkół nr 6 w Suwałkach. Rodzaje zajęć skierowanych do uczniów technikum: zajęcia matematyczne, zajęcia motoryzacyjne (wykonywanie zadań teoretycznych i praktycznych z zakresu budowy pojazdów, elektroniki samochodowej, technologii napraw, staże w warsztatach samochodowych), zajęcia informatyczne (informatyczne koło techniczne, budowa stron internetowych, podstawowy kurs komputerowego wspomagania projektowania, letnia szkoła fotografii), zajęcia przyrodnicze, zajęcia językowe (język angielski zawodowy w praktyce, koło języka niemieckiego z elementami edukacji europejskiej, język rosyjski dla maturzystów), zajęcia z przedsiębiorczości, konferencja naukowa na temat szkolnictwa zawodowego, opieka psychologiczno-pedagogiczna, doradztwo zawodowe.

Opis komplementarności

Projekty są komplementarne zewnętrznie, finansowane z różnych funduszy - EFS (PO KL) i EFRR (RPOWP). Mamy do czynienia z komplementarnością w obszarze problemowym, jakim jest podniesienie atrakcyjności szkolnictwa zawodowego. Doświadczenie zdobyte przez uczniów w ramach projektu współfinansowanego z PO KL będzie mogło być wykorzystywane w pomieszczeniach zaadaptowanych do praktycznej nauki zawodu, które powstaną w ramach projektu "Od nauki do sukcesu - adaptacja pomieszczeń do praktycznej nauki zawodu w Zespole Szkół Nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach".

Literatura

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013.
2. Regionalne Programy Operacyjne 15 województw.
3. Programy krajowe realizowane w perspektywie 2007-2013.
4. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006.
5. Uszczegółowienia ww. programów.
6. Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności na lata 2007-2013 (SWW).
7. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO).
8. Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego.
9. Rozporządzenia, w tym Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.
10. Wytyczne IZ RPOWP.
11. Komplementarność interwencji z funduszy Unii Europejskiej w ramach NSRO 2007-2013 - Opracowanie Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności przy Komitecie Koordynacyjnym. NSRO 2007-2013 (Projekt roboczy, marzec 2010 r.).
12. Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej, przyjęta przez KK NSRO.
13. Analiza zapisów linii demarkacyjnej pomiędzy programami operacyjnymi: polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej - analiza wykonana w 2008 r. przez PSDB.
14. Mechanizmy zapewnienia komplementarności działań pomiędzy Europejskim Funduszem Społecznym a Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego.
15. Raporty końcowe z badań ewaluacyjnych w przedmiotowym zakresie zrealizowanych w ramach innych programów.
16. Komplementarność i synergia interwencji realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie finansowej 2004-2006.
17. Komplementarność projektów z zakresu infrastruktury transportu drogowego realizowanych w ramach ZPORR oraz komplementarność projektów z zakresu infrastruktury transportu drogowego realizowanych w ramach ZPORR z innymi inicjatywami w tym zakresie - analiza wykonana w 2008 r. przez Kantor Doradcy w Zarządzaniu.
18. Możliwości koordynacji projektów Europejskiego Funduszu Społecznego z projektami finansowanymi z innych funduszy strukturalnych w programach operacyjnych wdrażanych w Polsce w latach 2004-2006.
19. Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność i synergia projektów realizowanych na terenie Polski Wschodniej w ramach Programów Operacyjnych Polityki Spójności oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w kontekście priorytetów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020”, analiza wykonana w 2009 r. przez EGO S.C.

20. Raport z badania ewaluacyjnego „Komplementarność działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”, analiza wykonana w maju 2010 r. przez PSDB.
21. Raport z badania ewaluacyjnego „Analiza efektów komplementarności wsparcia pomiędzy projektami dofinansowanymi w ramach programów z perspektywy 2007-2013 w województwie kujawsko-pomorskim na przykładzie wybranych powiatów i gmin” analiza wykonana w 2011 r. przez Europejskie Doradztwo Projektowe z siedzibą w Toruniu i Pracownię Badań SOMA z siedzibą w Toruniu.
22. Raport z badania ewaluacyjnego „Ocena komplementarności interwencji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka z innymi programami finansowanymi z funduszy Unii Europejskiej”, analiza wykonana w lutym 2011 r. przez PSDB.

Spis wykresów

Wykres 1. Ocena swojej znajomości pojęcia komplementarność	33
Wykres 2. Rozumienie pojęcia projektów komplementarnych przez beneficjentów RPOWP.	34
Wykres 3. Zestawienie liczby projektów z liczbą projektów, w przypadku których beneficjenci wskazali projekty powiązane w ramach poszczególnych działań RPOWP *	35
Wykres 4. Pojawienie się trudności z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych (CATI, N=129)	36
Wykres 5. Odsetek projektów komplementarnych realizowanych przez różne typy beneficjentów	37
Wykres 6. Odsetek projektów komplementarnych realizowanych w poszczególnych działach gospodarki.....	38
Wykres 7. Sposób powiązania z projektem komplementarnym.....	40
Wykres 8. Ocena poziomu szczegółowości zapisów dotyczących powiązania projektu z innymi projektami	40
Wykres 9. Wpływ istnienia projektu komplementarnego na decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie (CATI, N=181).....	41
Wykres 10. Powody, dla których istnienie projektu komplementarnego miało wpływ na złożenie wniosku o dofinansowanie (CATI, N=181)	42
Wykres 11. Powody nie wskazania projektów powiązanych (CATI, N=181).....	42
Wykres 12. Powody złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWP (CATI, N=181)	43
Wykres 13. Bariery utrudniające lub uniemożliwiające realizację projektów powiązanych (CATI, N=181).....	44
Wykres 14. W jaki sposób Instytucja Zarządzająca RPOWP mogłaby promować realizację projektów komplementarnych (CATI, N=181)	46
Wykres 15. Liczba projektów komplementarnych wewnętrznie w ramach poszczególnych Działań RPOWP	53
Wykres 16. Źródło finansowania projektu komplementarnego wewnętrznie (CATI, N=40)	54
Wykres 17. Sposób powiązania projektów komplementarnych wewnętrznie (CATI, N=40)	55
Wykres 18. Osiąganie efektów przez projekty komplementarne wewnętrznie (CATI, N=40).....	56
Wykres 19. Wpływ realizacji projektów komplementarnych wewnętrznie na osiągnięcie efektów projektów powiązanych	56
Wykres 20. Liczba projektów komplementarnych zewnętrznie w ramach poszczególnych Działań RPOWP	88
Wykres 21. Źródła finansowania projektów komplementarnych.....	89
Wykres 22. Źródła finansowania projektów komplementarnych realizowanych ze środków programów operacyjnych perspektywy 2007-2011	89
Wykres 23. Liczba projektów komplementarnych zewnętrznie w stosunku do liczby beneficjentów w poszczególnych działaniach (CATI,N=181)	91
Wykres 24. Źródła finansowania projektu komplementarnego zewnętrznie (CATI,N=75)	92
Wykres 25. Sposób powiązania projektów komplementarnych zewnętrznie	92
Wykres 26. Osiąganie efektów przez projekty komplementarne zewnętrznie.	92

Wykres 27. Wpływ realizacji projektów komplementarnych wewnętrznie na realizację projektów powiązanych.....	93
Wykres 28. Pojawienie się trudności z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych (N=129)	103
Wykres 29. Ocena premiowania komplementarności przez kryteria wyboru projektów w ramach RPOWP (CATI, N =181)	110
Wykres 30. Opinia na temat premiowania powiązanych projektów przez kryteria wyboru projektów (CATI, N =181)	111
Wykres 31. Źródła informacji na temat komplementarności wskazane przez Beneficjentów RPOWP (CATI, N =181)	114

Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka populacji badania CATI.....	25
Tabela 2. Zestawienie celów badania, pytań badawczych, kryteriów ewaluacyjnych oraz technik badawczych, za pomocą których zostaną udzielone odpowiedzi na pytania.....	27
Tabela 3. Liczba projektów komplementarnych w ramach poszczególnych kategorii interwencji..	39
Tabela 4. Macierz priorytetów komplementarności wewnętrznej RPOWP.....	52
Tabela 5. Dobre praktyki - komplementarność wewnętrzna.....	57
Tabela 7. Macierz komplementarności zewnętrznej.....	60
Tabela 8. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO KL.....	64
Tabela 9. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i POKL.....	64
Tabela 10. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO RPW.....	68
Tabela 11. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO RPW.....	68
Tabela 12. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO IG.....	72
Tabela 13. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO IG.....	72
Tabela 14. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO IiŚ.....	75
Tabela 15. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i IiŚ.....	75
Tabela 16. Komplementarność priorytetów RPOWP i PROW.....	78
Tabela 17. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PROW.....	79
Tabela 18. Komplementarność priorytetów RPOWP i PO EWT.....	81
Tabela 19. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO EWT.....	81
Tabela 20. Komplementarność priorytetów RPOWP i ZPORR.....	83
Tabela 21. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i ZPORR.....	83
Tabela 22. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO KL.....	85
Tabela 23. Dobre praktyki komplementarności RPOWP i PO IiŚ.....	87
Tabela 24. Mapa komplementarności zewnętrznej RPOWP.....	95
Tabela 25. Zakres występowania kryterium komplementarności w poszczególnych Działaniach RPOWP.....	105
Tabela 26. Kryteria wyboru projektów kluczowych sprzyjające wyborowi projektów komplementarnych.....	108
Tabela 27. Dobra praktyka w zakresie premiowania komplementarności w kryteriach wyboru projektów.....	109
Tabela 28. Tabela wdrażania rekomendacji.....	131
Tabela 29. Analiza SWOT.....	136

Wyniki badania CATI

1. Jak ocenia Pan/Pani swoją znajomość pojęcia komplementarność?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Bardzo dobra	15	8,29%
Dobra	116	64,09%
Słaba	38	20,99%
Bardzo słaba	3	1,66%
Trudno powiedzieć	9	4,97%
Ogółem	181	100,00

2. Czy Pana/Pani zdaniem projekty komplementarne to takie, które?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Są realizowane przez tego samego beneficjenta	19	10,50%
Realizują cele zapisane w dokumentach strategicznych	23	12,71%
Uzupełniają się i są skierowane na osiągnięcie tego samego celu	103	56,91%
Są realizowane na tym samym obszarze np. gminy, powiatu przez różnych beneficjentów	14	7,73%
Nie nakładają się, nie dublują się	8	4,42%
Trudno powiedzieć	14	7,73%
Ogółem	181	100,00

3. Skąd czerpał Pan/Pani wiedzę nt. komplementarności?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Spotkania informacyjne dla beneficjentów	52	28,73%
Punkt informacyjny RPOWP	29	16,02%
Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie	69	38,12%
Strona internetowa RPOWP	97	53,59%
Dokumenty programowe RPOWP	68	37,57%
Trudno powiedzieć	38	20,99%
Inne	19	10,50%
Ogółem	372	205,52%

4. Co zdecydowało o tym, że złożyli Państwo wniosek o dofinansowanie projektu w ramach RPOWP?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Planowaliśmy inwestycje i szukaliśmy możliwości ich finansowania	98	54,14%
Śledziliśmy harmonogram konkursów i planowaliśmy projekty, które mogłyby uzyskać dofinansowanie	19	10,50%
Projekt był elementem długoletniej strategii instytucji	26	14,36%
Określiliśmy cele, które chcemy osiągnąć, a następnie grupy projektów, które je realizują, a dopiero potem szukaliśmy dla nich źródeł finansowania	38	20,99%
Ogółem	181	100,00%

5. Czy istnienie projektu powiązanego (komplementarnego) miało wpływ na Państwa decyzję o ubieganiu się o dofinansowanie?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Nie miało żadnego wpływu	57	31,49%
Wpłynęło w niewielkim stopniu	54	29,83%
Zdecydowanie wpłynęło	45	24,86%
Nie zastanawialiśmy się nad tym	25	13,81%
Ogółem	181	100,00%

5.1. Jeśli wpłynęło to na decyzje to dlaczego? (można zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Można było uzyskać dodatkowe punkty	35	19,34%
Zależało nam na bardziej kompleksowym rozwiązaniu	57	31,49%
Można dzięki temu uzyskać lepsze efekty	54	29,83%
Projekt jest kontynuacją projektu komplementarnego	22	12,15%
Ogółem	181	92,82%

6. Czy przygotowując wniosek o dofinansowanie wskazali Państwo projekty powiązane?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	76	41,99%
Nie	67	37,02%
Nie pamiętam	38	20,99%
Ogółem	181	100,00%

6.1. Jeśli nie, to dlaczego nie wskazali Państwo projektów powiązanych? (można wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Nie dawało to dodatkowych punktów na etapie oceny wniosków o dofinansowanie	11	6,08%
Nie wiedzieliśmy co należy wpisać do wniosku	3	1,66%
Nie znaleźliśmy projektu komplementarnego	43	23,76%
Nie pamiętam/nie wiem	14	7,73%
Ogółem	67	37,02%

7. Czy mieliście Państwo trudności z wypełnieniem pola Powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	6	3,31%
Nie	95	52,49%
Nie pamiętam	28	15,47%
Ogółem	129	71,27%

7.1. Jakie to były trudności?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Trudno było znaleźć projekt powiązany	3	1,66%
Nie rozumieliśmy instrukcji	2	1,10%
Nie wiedzieliśmy co należy wpisać do wniosku	2	1,10%
Inne, jakie...	1	0,55%
Ogółem	8	4,42%

Wyszczególnienie: Inne
Ogromna ilość niepotrzebnych informacji

8. Czy Państwa projekt jest powiązany z innymi projektami? (projekty uzupełniają się, realizują wspólny cel, są komplementarne)

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	76	41,99%
Nie	91	50,28%
Nie wiem/ nie pamiętam/ trudno powiedzieć	14	7,73%
Ogółem	181	100,00%

9. Z iloma projektami

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
1	30	16,57
2	19	10,50
3	14	7,73
4	7	3,87
5	1	0,55
6	1	0,55
7	1	0,55
9	1	0,55
10	2	1,10
Ogółem	105	58,01

11. Z jakich środków był finansowany projekt powiązany?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
RPOWP	27	35,53%
Inny program operacyjny w perspektywie 2007-2013	6	7,89%
Program operacyjny w perspektywie 2004-2006	10	13,16%
Inny fundusz	1	1,32%
Programy przedakcesyjne	1	1,32%
Środki krajowe	7	9,21%
Środki własne	9	11,84%
Inne	9	11,84%
Nie wiem/trudno powiedzieć	6	7,89%
Ogółem	76	41,99%

11.1. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tego samego działania RPOWP	13	48,15%
Tego samego priorytetu RPOWP	5	18,52%
Innego priorytetu RPOWP	9	33,33%
Ogółem	27	14,92%

11.2. Czy było to finansowanie z Programu Operacyjnego:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Kapitał Ludzki	2	1,10%
Rozwój Obszarów Wiejskich	1	0,55%
Rozwój Polski Wschodniej	0	0,00%
Infrastruktura i Środowisko	1	0,55%
Innowacyjna Gospodarka	0	0,00%
Europejskiej Współpracy Terytorialnej	2	1,10%
Ogółem	6	3,31%

11.3. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	5	2,76%
Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP)	0	0,00%
Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)	0	0,00%
Restrukturyzacji i Modernizacji Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich (SPO ROL)	1	0,55%
Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb (SPO Ryby)	0	0,00%
Transport	0	0,00%
Program Inicjatywy Wspólnotowej Interreg	0	0,00%
Program Operacyjny Inicjatywy Wspólnotowej Equal	1	0,55%
Inny program	0	0,00%
Ogółem	7	3,87%

11.4. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
EFS Europejski Fundusz Społeczny	1	0,55%
Fundusz spójności	0	0,00%
Ogółem	1	0,55%

12. W jakim zakresie projekty były powiązane?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Projekty miały na celu rozwiązanie tego samego problemu (np. zagrożenie ekologiczne)	38	20,99%
Projekty były realizowane na tym samym obszarze (np. projekty drogowe będące odcinkami jednego większego korytarza transportowego)	38	20,99%
Ogółem	76	41,99%

12.1. Jakiego terytorium to dotyczy:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Województwa	10	5,52%
Powiatu	5	2,76%
Gminy	10	5,52%
Miejscowości	13	7,18%
Ogółem	38	20,99%

13. Czy projekty miały na celu rozwój konkretnego obszaru (np. transport, kultura), jakiego?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	63	34,81%
Nie	13	7,18%
Ogółem	76	41,99%

13.1. Jeśli tak, to jakiego?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Środowisko	7	3,87%
Transport	19	10,50%
Energetyka	1	0,55%
Kultura	6	3,31%
Infrastruktura edukacyjna	9	4,97%
Zdrowie	1	0,55%
Społeczeństwo informacyjne	1	0,55%
Przedsiębiorczość, B&R	4	2,21%
Turystyka	10	5,52%
Inne...	5	2,76%
Ogółem	63	34,81%

Wyszczególnienie: Inne
Sektorowy program operacyjny
Środki narodowego programu przebudowy dróg
Program aktywizacja zawodowa - pierwsza praca
ISPA, Program współpracy przygranicznej SPARE
Fundusz promocji mleczarstwa
Środki z UE
Fundacja Fundusz Współpracy
Środki funduszu spójności
Europejski obszar gospodarczy

14. Czy realizowany przez Państwa projekt (respondent może wskazać więcej niż jedną odpowiedź)?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Wykorzystuje rezultaty projektu powiązanego	37	20,44%
Realizuje ten sam cel co projekt powiązany	46	25,41%
Jest realizowany w bliskiej odległości od projektu powiązanego	52	28,73%
Jest wykorzystywany przez tych samych użytkowników	51	28,18%
Rezultaty Państwa projektu są wykorzystywane przez projekt powiązany	28	15,47%
Ogółem	214	118,23%

15. Czy w przypadku projektów powiązanych?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Efekty nie są uzależnione od realizacji drugiego z projektów	57	31,49%
Jeden projekt nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego	15	8,29%
Żaden z projektów nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego	4	2,21%
Ogółem	76	41,99%

16. Realizacja projektów powiązanych:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Przyczyniła się do osiągnięcia lepszych efektów	59	32,60%
Nie przyczyniła się do uzyskania lepszych efektów	4	2,21%
Trudno stwierdzić	13	7,18%
Ogółem	76	41,99%

16.1. Jakie efekty dodatkowe (synergiczne) uzyskano?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Zwiększenie wskaźników rezultatu lub produktu	6	3,31%
Powstanie nowych, nieprzewidzianych rezultatów lub produktów	2	1,10%
Rozszerzenie zakresu usług	11	6,08%
Poprawa jakości usług	15	8,29%
Przyspieszenie lub ułatwienie realizacji projektu	3	1,66%
Większa trwałość rezultatów projektu	3	1,66%
Pełniejsze zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu	19	10,50%
Ogółem	59	32,60%

16.1.1. Jakiego rodzaju wskaźniki zostały zwiększone?

Wyszczególnienie	Liczba	Procent
Długość drogi, zmniejszenie liczby wypadków, krótszy czas przejazdu	1	0,55249%
Wzrosła liczba osób korzystających z Internetu	1	0,55249%
Stan środowiska: obniżenie stopnia zanieczyszczenia środowiska, podniesienie jakości środowiska naturalnego	1	0,55249%
Bezpieczeństwo, jakość usług, zacieśnienie współpracy między partnerami	1	0,55249%
Oszczędność energii cieplnej	1	0,55249%
Liczba turystów	1	0,55249%

16.1.2. Jakie nieprzewidziane rezultaty lub produkty powstały?

Wyszczególnienie	Liczba	Procent
Wzrost bezpieczeństwa	1	0,55249%
Nagle zwiększyła się liczba dzieci w przedszkolu	1	0,55249%

17. Z jakich środków był finansowany projekt powiązany?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
RPOWP	13	7,18%
Inny program operacyjny w perspektywie 2007-2013	2	1,10%
Program operacyjny w perspektywie 2004-2006	5	2,76%
Inny fundusz	2	1,10%
Programy przedakcesyjne	6	3,31%
Środki krajowe	2	1,10%
Środki własne	4	2,21%
Inne, jakie ...?	7	3,87%
Nie wiem/ trudno powiedzieć	0	0,00%
Ogółem	41	22,65%

17.1. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tego samego działania RPOWP	8	4,42%
Tego samego priorytetu RPOWP	1	0,55%
Innego priorytetu RPOWP	4	2,21%
Ogółem	13	7,18%

17.2. Czy było to finansowanie z Programu Operacyjnego:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Kapitał Ludzki	0	0,00%
Rozwój Obszarów Wiejskich	0	0,00%
Rozwój Polski Wschodniej	1	0,55%
Infrastruktura i Środowisko	0	0,00%
Innowacyjna Gospodarka	0	0,00%
Europejskiej Współpracy Terytorialnej	1	0,55%
Ogółem	2	1,10%

17.3. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	3	1,66%
Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP)	1	0,55%
Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)	0	0,00%
Restrukturyzacji i Modernizacji Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich (SPO ROL)	0	0,00%
Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb (SPO Ryby)	0	0,00%
Transport	0	0,00%
Program Inicjatywy Wspólnotowej Interreg	1	0,55%
Program Operacyjny Inicjatywy Wspólnotowej Equal	0	0,00%
Inny program	0	0,00%
Ogółem	5	2,76%

17.4. Czy było to finansowanie z:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
EFS Europejski Fundusz Społeczny	1	0,55%
Fundusz spójności	1	0,55%
Ogółem	2	1,10%

18. W jakim zakresie projekty były powiązane?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Projekty miały na celu rozwiązanie tego samego problemu (np. zagrożenie ekologiczne)	20	11,05%
Projekty były realizowane na tym samym obszarze (np. projekty drogowe będące odcinkami jednego większego korytarza transportowego)	21	11,60%
Ogółem	41	22,65%

18.1. Jakiego terytorium to dotyczy:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Województwa	2	1,10%
Powiatu	5	2,76%
Gminy	4	2,21%
Miejscowości	10	5,52%
Ogółem	21	11,60%

19. Czy projekty miały na celu rozwój konkretnego obszaru (np. transport, kultura), jakiego?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	36	19,89%
Nie	5	2,76%
Ogółem	41	22,65%

19.1. Jeśli tak, to jakiego?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Środowisko	3	1,66%
Transport	10	5,52%
Energetyka		0,00%
Kultura	5	2,76%
Infrastruktura edukacyjna	7	3,87%
Zdrowie	3	1,66%
Społeczeństwo informacyjne		0,00%
Przedsiębiorczość, B&R	2	1,10%
Turystyka	5	2,76%
Oświata	1	0,55%
Ogółem	8	19,89%

20. Czy realizowany przez Państwa projekt (respondent może wskazać więcej niż jedną odpowiedź)?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Wykorzystuje rezultaty projektu powiązanego	17	9,39%
Realizuje ten sam cel co projekt powiązany	19	10,50%
Jest realizowany w bliskiej odległości od projektu powiązanego	29	16,02%
Jest wykorzystywany przez tych samych użytkowników	20	11,05%
Rezultaty Państwa projektu są wykorzystywane przez projekt powiązany	11	6,08%
Ogółem	96	53,04%

21. Czy w przypadku projektów powiązanych?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Efekty nie są uzależnione od realizacji drugiego z projektów	33	18,23%
Jeden projekt nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego	5	2,76%
Żaden z projektów nie osiągnie efektów bez realizacji drugiego	3	1,66%
Ogółem	41	22,65%

22. Realizacja projektów powiązanych:

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Przyczyniła się do osiągnięcia lepszych efektów	32	17,68%
Nie przyczyniła się do uzyskania lepszych efektów	3	1,66%
Trudno stwierdzić	6	3,31%
Ogółem	41	22,65%

22.1. Jakie efekty dodatkowe (synergiczne) uzyskano?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Zwiększenie wskaźników rezultatu lub produktu	8	4,42%
Powstanie nowych, nieprzewidzianych rezultatów lub produktów	1	0,55%
Rozszerzenie zakresu usług	5	2,76%
Poprawa jakości usług	7	3,87%
Przyspieszenie lub ułatwienie realizacji projektu	0	0,00%
Większa trwałość rezultatów projektu	1	0,55%
Pełniejsze zaspokojenie potrzeb użytkowników projektu	10	5,52%
Ogółem	23	12,71%

22.1.1. Jakiego rodzaju wskaźniki zostały zwiększone?

Wyszczególnienie	Liczba
Krótszy czas przejazdu, poprawa bezpieczeństwa ruchu	1
Liczba turystów odwiedzających region	1
Turystyka	2
Większa liczba osób korzystających z Internetu	1
Poprawa jakości środowiska	1
Poprawa estetyki, rozwój kulturalny dla mieszkańców	1

23. Czy Pana/Pani zdaniem kryteria wyboru projektów w ramach RPOWP premują komplementarność?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Zdecydowanie tak	23	12,71%
Raczej tak	91	50,28%
Raczej nie	17	9,39%
Zdecydowanie nie	5	2,76%
Trudno powiedzieć	45	24,86%
Ogółem	181	100,00%

24. Jakie jest Pana/Pani zdanie na temat premiowania powiązanych projektów przez kryteria wyboru projektów?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Projekty powiązane powinny być bardziej premiowane	57	31,49%
Projekty powiązane są w wystarczającym stopniu premiowane	84	46,41%
Projekty powiązane nie powinny być premiowane	17	9,39%
Trudno powiedzieć	23	12,71%
Ogółem	181	100,00%

25. Jakie bariery Państwa zdaniem utrudniają lub uniemożliwiają realizację projektów powiązanych? (respondent może wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Nieprecyzyjne określenie pojęć komplementarności i synergii w dokumentach programowych	47	25,97%
Nieuwzględnienie problematyki komplementarności na szkoleniach dla beneficjentów	46	25,41%
Brak wiedzy nt. innych Programów Operacyjnych, wobec których dany projekt mógłby być powiązany	48	26,52%
Kłopoty w koordynacji działań projektów powiązanych	41	22,65%
Niewystarczające promowanie komplementarności przy wyborze projektów	49	27,07%
Trudno powiedzieć	39	21,55%
Inne	12	6,63%
Ogółem	189	104,42%

26. W jaki sposób Instytucja Zarządzająca RPOWP mogłaby promować realizację projektów komplementarnych? (respondent może wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Uszczegółowienie zapisów w instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie	63	34,81%
Przyznanie punktów za wskazanie projektów powiązanych	63	34,81%
Przyznanie większej liczby punktów za wskazanie projektów powiązanych	41	22,65%
Zamieszczenie informacji na stronie internetowej RPOWP	68	37,57%
Więcej informacji w trakcie spotkań informacyjnych	67	37,02%
Poprawa komunikacji w regionie, w tym pomiędzy beneficjentami	40	22,10%
Trudno powiedzieć	15	8,29%
Inne	8	4,42%
Ogółem	198	109,39%

27. Czy w projekcie znalazły się wydatki w ramach cross-financingu?

Wyszczególnienie	Liczebność	Odsetek
Tak	3	1,66%
Nie	176	97,24%
Nie pamiętam	2	1,10%
Ogółem	181	100,00%

27.1. Ile osób zostało przeszkolonych w ramach realizacji projektu?

1
10
10

27.2. Czy dzięki zastosowaniu cross-finansingu uzyskano lepsze efekt projektu?

Wyszczególnienie	Liczebność
Zdecydowanie tak	2
Tak	1
Raczej nie	0
Nie	0
Trudno powiedzieć	0
Ogółem	0